

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ACED
Agricultural Competitiveness and
Enterprise Development Project

TAXE ȘI IMPOZITE PENTRU ANUL 2012

PROIECTUL COMPETITIVITATEA AGRICOLĂ ȘI DEZVOLTAREA
ÎNTRERINDERILOR (ACED)

APRILIE 2012

Elaborarea acestui raport a fost posibilă datorită susținerii poporului American prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Responsabilitatea exclusivă pentru conținutul raportului aparține DAI, iar opiniile exprimate de către autor nu reflectă în mod necesar opiniile USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

TAXE ȘI IMPOZITE PENTRU ANUL 2012

**PROIECTUL COMPETITIVITATEA AGRICOLĂ ȘI
DEZVOLTAREA ÎNTREPRINDERILOR (ACED)**

**Titlul programului: AGRICULTURAL COMPETITIVENESS AND ENTERPRISE
DEVELOPMENT PROJECT (ACED)**

Oficiul USAID finanțator: USAID/Ukraine Regional Contract Office

Numărul contractului: AID-117-C-11-00001

Contractorul: DAI

Data publicației: Aprilie 2012

Autorul: DAI/ACED/ Lucia Ușurelu, Ecaterina Balaban, Iulia Iabanji

Opiniile autorilor exprimate în această publicație nu coincid în mod necesar cu opiniile USAID sau ale Guvernului Statelor Unite.

CUPRINS

INTRODUCERE	5
I. IMPOZITE ȘI TAXE GENERALE DE STAT.....	7
Impozitul pe venit	7
Taxa pe valoarea adăugată	19
Accizele	25
II. Alte impozite și taxe generale de stat.....	28
Taxa vamală	28
Impozitul privat.....	29
Taxe Rutiere	30
III. IMPOZITE ȘI TAXE LOCALE	32
Impozitul pe bunuri imobiliare pentru terenuri (funciar).....	32
Impozitul pe bunurile imobiliare (clădiri și construcții).....	36
Taxele locale.....	38
Taxa pentru amenajarea teritoriului.....	38
Taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei).....	39
Taxa pentru dispozitivele publicitare.....	40
Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestare servicii de deservire socială	40
Taxa de piață.....	41
Taxa de aplicare a simbolicii locale	41
Taxa pentru cazare.....	42
Taxa pentru parcare.....	42
Taxa de prestare a serviciilor de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești	43
Taxa pentru folosirea resurselor naturale	43
Taxa pentru apă	44
III. Taxele pentru obținerea licenței a activității de întreprinzător.....	45
Taxele pentru licență	45
IV. Asigurarea socială de stat obligatorie.....	50
Tipuri de drepturi și venituri din care nu se calculează	52
contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	52
V. ASIGURAREA OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	54
Tipurile drepturilor și veniturilor la care nu se calculează primele de asigurare obligatorie de asistență medicală	56
Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense.....	59
Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual.....	59
VI. MODUL de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2012.....	61
Veniturile bugetului de stat	61
Încasările bugetelor unităților.....	61

Administrativ-teritoriale	61
Încasările la fondurile asigurării.....	62
Obligatorii de asistență medicală	62
Regulamentul cu privire la delegarea salariaților din Republica Moldova	76
Calendarul contribuabilului pentru anul 2012.....	85
Dicționar explicativ al termenilor economici	89
Bibliografie	95

INTRODUCERE

An de an broșura „Taxe și impozite” se bucură de aprecierea specialiștilor și a practicienilor. Inclusiv celor care sunt permanent interesați de toate schimbările care au loc în domeniu. Ea a devenit un instrument practic de lucru pentru antreprenori.

Legislația fiscală a unui stat este în permanentă schimbare. Acest fapt este legat de evoluțiile economice la anumite etape de dezvoltare a acestuia. Noile prevederi au intrat în vigoare din 1 ianuarie 2012. Totuși, Codul Fiscal urmează să suporte noi ajustări.

La început de an, trebuie să faceți față modificărilor implementate conform actelor normative. Întâi Codul Fiscal, apoi actele emise de ministere, departamente și organele administrației publice locale.

Această Broșură este o ediție specială pentru anul 2012. „Taxe și impozite pentru întreprinderile mici și mijlocii” este un instrument practic, creativ, pentru utilizare zi de zi. Broșura vine în ajutor pentru antreprenori, conducători și manageri de întreprinderi mici și mijlocii. Este util pentru contabili. Pentru persoanele ce nu sunt implicate în afaceri, dar doresc să afle despre ultimele modificări legislative referitor la taxe și impozite.

Broșura nu este o carte, ci un instrument de lucru modern. Conține exemple practice. Este concepută ca să facă lumină în legislația fiscală ce trebuie aplicată de contribuabili.

Întreprinzătorii, dar și persoanele fizice, sunt obligați să participe la formarea bugetului public.

Impozitul este o categorie financiară, cu caracter istoric. Apariția lui este legată de existența statului și a banilor. Impozitele compun resursa financiară fundamentală a statului. Este și cea mai veche, în ordinea apariției veniturilor publice. Acestea reprezintă prelevarea unei părți din veniturile sau averea cetățenilor, la dispoziția statului. Din ele se constituie resursele financiare din care se acoperă cheltuielile publice. Iată câteva caracteristici ale taxelor și impozitelor:

- au caracter obligatoriu. Ceea ce presupune că toate persoanele fizice sau juridice cu venituri dintr-o anumită sursă sau au un anumit gen de avere, să participe prin impozite la constituirea fondurilor generale ale statului;
- sunt plăți către stat, cu titlu definitiv și nerambursabil. Adică, odată făcute, ele sunt utilizate strict la finanțarea unor acțiuni și obiective necesare membrilor societății;
- sunt o prelevare care nu se restituie. Adică nu are vreun echivalent direct și imediat din partea statului, în favoarea contribuabilului.

În viață sunt lucruri pe care nu le puteți evita, dar pe care trebuie să le controlați.

Inițial, unicul rol al impozitelor a fost de natură pur financiară. Pe plan financiar, ele sunt principalul mijloc de obținere a resurselor financiare, necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice. În societatea modernă, impozitele au dobândit un rol important. Sunt folosite ca instrument de intervenție a statului în viața economică. Au devenit o metodă de conducere, prin care se reglează mecanismele pieței. Atunci când se vrea dezvoltarea unei activități a vieții economice, se scade mărimea impozitelor. Iar când se urmărește intervenția, pentru a pune capăt unei activități, se recurge la suprataxare. Prin majorarea nivelului impozitelor și multiplicarea numărului lor.

Pe plan social, prin intermediul impozitelor Statul redistribuie o parte importantă din produsul intern brut. Între clase și grupuri sociale, între persoane fizice și juridice. În acest mod, are loc reducerea discrepanței dintre nivelul veniturilor. Modalitățile de intervenție sunt numeroase:

- practicarea unui nivel minim de venit neimpozabil;
- acordarea de înlesniri fiscale categoriilor defavorizate;
- reducerea impozitelor pentru anumite bunuri de primă necesitate;

- majorarea impozitelor pentru bunurile al căror consum trebuie ținut sub control (alcool, tutun, bunuri de lux).

Impozitele în plan social se folosesc pentru a asigura bunăstarea, securitatea și justiția.

Teoria siguranței spune că impozitele se consideră prime de asigurare pentru viața și averea cetățenilor. Statul creează condiții pentru desfășurarea în siguranță a diferitelor activități (prin legi, instituții și organe de stat). Pentru asta, el trebuie să primească o parte din veniturile realizate sub protecția sa, în formă de impozite.

Calcularea și achitarea impozitelor și a taxelor nu este doar o cerință a statului. Este și o obligație responsabilă a contribuabililor. Pentru neglijarea ei, legislația prevede un șir de pedepse economice, administrative și penale.

Plățile obligatorii la stat se clasifică în impozite și taxe generale de stat și locale. La expunerea materialului s-a ținut cont de această clasificare, dar și de tipurile de impozite și taxe expuse în articolul 6 al Codului fiscal.

În lucrarea dată s-au inclus și trei capitole care nu țin de sistemul de impozitare. Dar care constituie, de asemenea, plăți la bugetul consolidat de stat:

- Taxele pentru obținerea licenței a activității de întreprinzător;
- Asigurarea socială obligatorie de stat;
- Asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Portalul serviciilor electronice fiscale!

Ținem să va comunicăm că Inspectoratul fiscal principal de Stat Vă oferă posibilitatea să prezentați rapoartele fiscale prin Internet.

Serviciul electronic de prezentare a dărilor de seamă fiscale se face prin intermediul Sistemul Informațional Automatizat e-Declarații (în continuare SIA e-Declarații). El poate fi accesat de pe pagina oficială a site-ului Serviciul Fiscal de Stat www.servicii.fisc.md. Urmează linkul „e-Declarații” și „Declarații rapide” (cu bar-cod).

Portalul ce prestează și promovează serviciile electronice fiscale ale Î.S. „Fiscservinform” continuă să fie dezvoltat. Astfel, printre serviciile noi apărute și care pot fi deja accesate, menționăm:

- *Fișa de verificare a obligațiunii fiscale pentru persoane fizice* – Un serviciu de informare cu privire la veniturile salariale ale utilizatorului. Acces la această opțiune au, în mod automat, clienții serviciului „Declarație electronică”. Persoanele care doresc să-și urmărească fișa personală și nu au acces la ea, trebuie să se înregistreze pe portal. După care, să vină la Centrul de asistență și contact, pentru a încheia contractul de prestări servicii. La încheierea contractului veți primi autorizare automată și la alte servicii prestate de întreprindere. Toate acestea se obțin gratuit.
- Serviciul „*Fișa bunurilor imobile*” - este un serviciu de informare cu privire la bunurile imobile și valoarea calculată a impozitului pentru fiecare bun imobil în parte. Deocamdată, programul arată doar bunul imobil. În timpul cel mai apropiat va fi afișată și informația cu privire la impozitul pentru acest imobil.

Informații mai detaliate despre aceste servicii se pot obține de pe paginile web ale Serviciului Fiscal de Stat: www.fisc.md; www.servicii.fisc.md

I. IMPOZITE ȘI TAXE GENERALE DE STAT

Impozitul pe venit

Impozitul pe venit este reglementat de *titlul II al Codului fiscal*.

Plătitori sunt:

1. persoanele juridice și fizice, care practică activitate de antreprenariat, profesională și pe parcursul perioadei fiscale obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova și venit din orice surse aflate în afara Republicii Moldova;
2. persoanele fizice rezidente, cetățeni ai Republicii Moldova, care nu desfășoară activitate de antreprenariat și pe parcursul perioadei fiscale obțin venit din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și venituri investiționale și financiare din surse aflate în afara Republicii Moldova;
3. persoanele fizice rezidente, cetățeni străini sau apatrizi, care desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova, obțin venit din orice surse aflate atât în Republica Moldova, cât și în afara Republicii Moldova, pentru activitatea pe teritoriul Republicii Moldova;
4. persoanele fizice nerezidente care nu desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova, însă obțin venit din surse aflate în Republica Moldova.

Subiecții impunerii sunt obligați să declare venitul brut obținut din toate sursele.

Obiect al impunerii este pentru:

1. persoanele juridice și fizice, care practică activitate de antreprenariat, profesională – venitul brut, obținut din toate sursele aflate atât în Republica Moldova, cât și în afara Republicii Moldova;
2. persoanele fizice rezidente, care nu desfășoară activitate de antreprenariat – venitul brut, în care se include:
  - toate veniturile din categoria celor impozabile (inclusiv facilitățile acordate de patron), obținute în Republica Moldova;
  - veniturile obținute din surse aflate în afara Republicii Moldova pentru activitatea desfășurată în Republica Moldova;
  - veniturile investiționale și financiare obținute în afara Republicii Moldova.
3. pentru persoanele fizice rezidente – cetățeni străini și apatrizi, care desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova – venitul brut, obținut din toate sursele aflate atât în Republica Moldova, cât și din sursele aflate în afara Republicii Moldova, pentru activitatea desfășurată în Republica Moldova (cu excepția veniturilor investiționale și financiare obținute în afara Republicii Moldova);
4. pentru persoanele fizice nerezidente, care nu desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova – venitul brut obținut în Republica Moldova.

Baza de calcul a impozitului este venitul impozabil. Venitul impozabil se determină pentru:

1. persoanele juridice și fizice, care practică activitate de antreprenariat, sau profesională, **ca diferență dintre venitul brut** și cheltuielile suportate în cadrul activității de întreprinzător și admisibile conform prevederilor Codului Fiscal, adică,

$$\text{Venit impozabil} = \text{Venit brut} - \text{Cheltuielile de antreprenariat admisibile}$$

2. pentru agenții economici din micul business (ÎMM), cu excepția întreprinderilor individuale și a gospodăriilor țărănești, care aplică regimul preferențial de impunere, adică cota de 3% la impozitul pe venit, venitul impozabil este egal cu venitul brut din activitatea operațională:

Venitul impozabil = Venitul înregistrat la contul 611 + Venitul înregistrat la contul 612

3. persoanele fizice rezidente, cetățeni ai Republicii Moldova care nu desfășoară activitate de antreprenoriat, **ca diferența dintre venitul brut și scutirile, deducerile** la care are dreptul această persoană, adică,

Venit impozabil = Venit brut – Scutirile – Deducerile

Veniturile supuse impozitării, obținute în Republica Moldova conform art. 18 al Codului Fiscal sunt:

- venitul provenit din activitatea de întreprinzător, din activitatea profesională sau din alte activități similare;
- plățile pentru munca efectuată și serviciile prestate (inclusiv salariile), facilitățile acordate de patron, onorariile, comisioanele, primele și alte retribuții similare;
- venitul din chirie (arendă);
- creșterea de capital;
- creșterea de capital peste pierderile de capital, neluată în considerare în alte tipuri de venit;
- venitul obținut sub formă de dobândă,
- royalty (redevențe),
- anuitățile, inclusiv primite în baza tratatelor internaționale; sumele și despăgubirile de asigurare primite în baza contractelor de asigurare și coasigurare, (cu excepția anuităților sub forma de drepturi de asigurări sociale achitate din bugetul asigurărilor sociale de stat; drepturilor de asistență socială achitate din bugetul de stat specificate în legislația în vigoare, inclusiv celor primite în baza tratatelor internaționale; sumelor și despăgubirilor de asigurare, primite în baza contractelor de asigurare și coasigurare, exclusiv primite în cazul înlocuirii forțate a proprietății);
- venitul rezultat din neachitarea datoriei de către agentul economic, cu excepția cazurilor în care formarea acestei datorii este o urmare a insolvenței contribuabilului;
- dotațiile de stat, primele și premiile care nu sunt specificate ca neimpozabile în legile prin care se stabilesc aceste plăți;
- sumele obținute de pe urma acordului (convenției) de neangajare în activitatea de concurență;
- dividendele;
- alte venituri.

La veniturile obținute în afara Republicii Moldova se referă:

- venitul obținut din investițiile de capital sub formă de dividende, dobânzi, dacă participarea contribuabilului la organizarea acestei activități nu este periodică, permanentă și substanțială;
- venitul din activitatea financiară, obținut prin transmiterea în posesia altor persoane, pe un termen mai mare de un an, a activelor nemateriale și a celor materiale, pe termen lung, a activelor intrate cu titlu gratuit, sub formă de diferențe de curs valutar, subvenții, etc.

Sursele de venit neimpozabile ale întreprinzătorilor includ:

- anuități sub formă de asigurări sociale de stat și nestatale
- sumele și despăgubirile de asigurare;
- despăgubirile primite, conform legislației, în urma unui accident de muncă sau în urma unei boli profesionale, de salariați ori de moștenitorii lor legali;
- plățile, precum și alte forme de compensații acordate în caz de boală, de traumatisme, sau în alte cazuri de incapacitate temporară de muncă, conform contractelor de asigurare de sănătate;
- bursele elevilor, studenților și persoanelor aflate la învățământ postuniversitar sau la învățământ postuniversitar specializat la instituțiile de învățământ de stat și particulare, în conformitate cu legislația cu privire la învățământ, stabilite de aceste instituții de învățământ, precum și bursele acordate de către organizațiile filantropice, cu excepția retribuției pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști angajați la lucru, conform repartizării, în localitățile rurale;
- pensiile alimentare și indemnizațiile pentru copii;
- indemnizațiile de concediere stabilite conform legislației;
- compensațiile nominative plătite păturilor social vulnerabile ale populației, insuficient asigurate, precum și prestațiile de asigurări sociale;
- patrimoniul primit de către persoanele fizice, cetățeni ai Republicii Moldova, cu titlu de donație sau de moștenire;
- veniturile de la primirea gratuită a proprietății, inclusiv a mijloacelor bănești, conform deciziei Guvernului sau a autorităților competente ale administrației publice locale;
- dividendele obținute de către persoanele fizice rezidente, care nu practică activitate de întreprinzător, de la agenții economici rezidenți;
- ajutoarele primite de la organizații filantropice - fundații și asociații obștești - în conformitate cu prevederile statutului acestor organizații și ale legislației; veniturile obținute de Administrația zonei economice libere;
- recompensa acordată membrilor gospodăriilor (familiilor) pentru participarea la sondaje selective efectuate de organele de statistică;
- veniturile persoanelor fizice obținute din activitatea în baza patentei de întreprinzător;
- veniturile obținute de persoanele fizice, cu excepția întreprinzătorilor individuali și gospodăriilor țărănești (de fermier), de la predarea materiei prime secundare, precum și de la livrarea producției din fitotehnie și horticultură în formă naturală și a producției din zootehnie în formă naturală, în masă vie și sacrificată;
- veniturile obținute în urma utilizării facilităților fiscale la impozitul pe venit;
- sumele în mărime de 15 la sută din veniturile, până la impozitare, ale organizațiilor și întreprinderilor cooperatiste din cadrul cooperației de consum repartizate fondului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a acestor organizații și întreprinderi;
- mijloacele bănești obținute din fondurile speciale și utilizate în conformitate cu destinația fondurilor;
- compensațiile pagubelor morale.

La impozitarea venitului se folosesc uneori unele reguli speciale. Ele sunt specificate pentru anumite cazuri de obținere a venitului. De exemplu, venituri obținute în formă nemonetară, venituri obținute în valută străină și venituri din anuități.

Pentru veniturile, **care se impozitează global**, cotele impozitului, conform art. 15 și art. 54³ ale Codului fiscal sunt următoarele:

1. pentru persoane fizice și întreprinzători individuali

- 7% din venitul anual impozabil ce nu depășește suma de 25200 lei;
- 18% din venitul anual impozabil ce depășește suma de 25200 lei;
- 2. pentru gospodăriile țărănești (de fermier) – 7% din venitul impozabil, obținut din activitate antreprenorială;
- 3. pentru persoanele juridice (cu excepția întreprinderilor mici și mijlocii) – 12% din venitul impozabil;
- 4. pentru persoanele juridice - întreprinderi mici și mijlocii - 3% din venitul activității operaționale;
- 5. pentru agenții economici, al căror venit a fost estimat, prin metode indirecte, conform art. 2251 din Codul fiscal – 15% din depășirea veniturii estimate, față de venitul brut, estimat în evidența contabilă.

Pentru veniturile persoanelor fizice **care se impozitează separat**, cotele impozitului, conform art. 90¹ al Codului fiscal sunt următoarele:

1. venituri din câștiguri de la jocurile de noroc – 18%;
2. dividende, obținute de la rezidenți, în funcție de perioada pentru care sunt primite – 15% și 6%;
3. venituri din campaniile promoționale – 10%;
4. venituri obținute de către persoanele fizice, care nu desfășoară activitate de antreprenariat, de la agenți economici din arendă, locațiune, uzufruct al proprietății mobiliare și imobiliare – 10%;
5. venituri obținute de către persoanele fizice, care nu desfășoară activitate de antreprenariat, din arenda, locațiunea, uzufructul proprietății imobiliare de la alte persoane fizice – 5 %.

Deducerile aferente activității de întreprinzător.

În legislația fiscală **deducerile** sunt definite ca sumă care, la calcularea veniturii impozabile, se scade din venitul brut al contribuabilului conform normelor stabilite în Codul Fiscal.

Cheltuielile **ordinare și necesare**, pe care contribuabilul le-a achitat sau le-a suportat pe parcursul anului fiscal, se deduc. Numai dacă s-au făcut în cadrul activității de întreprinzător.

Deducerile aferente activității de întreprinzător se împart în trei categorii:

1. care se exclud în mărime deplină din venitul brut;
2. care se exclud din venitul brut în mărimea și limitele stabilite de Guvern;
3. care nu se exclud din venitul brut.

Deducerile se exclud în mărime deplină din venitul brut, așa cum sunt:

- salariu și premii din fondul de salarii calculate personalului;
- contribuții pentru asigurările sociale și medicale de stat;
- cheltuieli pentru consumul de energie și carburanți;
- cheltuieli privind chiria;
- plata pentru serviciile primite;
- cheltuieli administrative;
- achitarea impozitelor și taxelor (cu excepția impozitului pe venit);
- cheltuieli privind paza, securitatea și protecția mediului înconjurător, etc.

La categoria deducerilor ce sunt limitate, în conformitate cu regulile speciale aprobate de Guvern, se referă:

- cheltuieli de delegație (Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova aprobat de Hotărârea Guvernului RM Nr. 10 din 05.01.2012 Monitorul Oficial Nr. 7-12 13.01.2012.);
- de reprezentanță (Hot. Guvern nr. 130 din 6 februarie 1998);
- de asigurare a persoanelor juridice (Hot. Guvern nr. 484 din 4 mai 1998);
- cheltuielile privind dobânzile (art. 25 al CF);
- uzura, care se determină în conformitate cu prevederile legislației fiscale (Regulamentul cu privire la modul de evidență și calculare a uzurii mijloacelor fixe în scopul impozitării, aprobat prin Hot. Guvern nr.289 din 14.03.2007);
- Cheltuieli privind reparația mijloacelor fixe în mărime de 15% (art. 27 p. 8, 9 al CF);
- amortizarea proprietății nemateriale cu termenul de exploatare limitat, calculând perioada ei de exploatare prin aplicarea metodei liniare (art. 28 al CF);
- datorii compromise (după doi ani de la data apariției), care și-au pierdut valoarea, au devenit nerambursabile și s-au format în cadrul activității de întreprinzător (art.31 p. 1 al CF);
- donațiile făcute în scopuri filantropice în favoarea instituțiilor publice, organizațiilor comerciale și religioase deținătoare ale certificatului pentru scutire de impozitul pe venit în mărime de până la 10% din venitul anual impozabil (Hot. Guvern nr. 489 din 4 mai 1998);
- cheltuieli documentar neconfirmate în mărime de 0,2% din venitul anual impozabil al contribuabilului (Hot. Guvern nr. 485 din 4 mai 1998);

La categoria cheltuielilor reglementate de Codul Fiscal (art. 24), care nu pot fi deduse din venitul brut, se referă:

- cheltuieli personale și de familie;
- sumele plătite la procurarea terenurilor și proprietății pe care se calculează uzura;
- pierderile apărute în urma vânzării sau schimbului proprietății între persoanele interdependente;
- cheltuielile legate de procurarea, administrarea sau întreținerea oricărei proprietăți, venitul de pe urma căreia este scutit de impozit;
- impozitul pe venit, penalitățile și amenzile aferente tuturor tipurilor de impozite, taxe și alte plăți obligatorii la buget;
- impozitul achitat în numele unei alte persoane decât contribuabilul;
- sumele achitate în folosul titularului patentei de întreprinzător.
- defalcările în fondul de rezervă (art. 31 p.2).

Facilități acordate unor categorii de contribuabili

Agenții micului business (ÎMM), în cazul când îndeplinesc următoarele condiții:

- nu sunt întreprinzători individuali și gospodării țărănești (de fermier)
- venitul din activitatea operațională la 31 decembrie 2011 nu a depășit cifra de 100000 lei utilizează în, **mod obligatoriu**, cota impozitului de 3% aplicat la venitul din activitatea operațională.

Agenții micului business, în cazul când îndeplinesc următoarele condiții:

- nu sunt întreprinzători individuali sau gospodării țărănești (de fermier)
- nu sunt înregistrați ca plătitori de TVA
- venitul din activitatea operațională la 31 decembrie 2011 este mai mare de 100000 lei **au dreptul** să-și aleagă unul din regimurile de impozitare:
  1. cota impozitului de 3% aplicat la venitul din activitatea operațională;

2. cota impozitului de 12% din venitul impozabil, în modul stabilit pentru celelalte categorii de contribuabili.

Facilități acordate agenților economici rezidenți ai zonelor economice libere (conform art. 49 al CF)

- impozitul pe venitul rezidenților, obținut de la exportul mărfurilor (serviciilor) originare din zona economică liberă, în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, se percepe în proporție de 50% din cota stabilită în Republica Moldova, adică se impozitează cu 6%;
- impozitul pe venitul de la activitatea rezidenților în zona economică liberă, cu excepția celei stabilite la lit.a), se percepe în proporție de 75% din cota stabilită în Republica Moldova, adică se impozitează cu 9%;
- rezidenții care au investit în fondurile fixe ale întreprinderilor lor și/sau în dezvoltarea infrastructurii zonei economice libere un capital echivalent cu cel puțin **un milion de dolari SUA, sunt scutiți de plata impozitului pe venitul de la exportul mărfurilor (serviciilor) originare din zona economică liberă, în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, pe o perioadă de 3 ani**, începând cu trimestrul imediat următor trimestrului în care a fost atins volumul indicat de investiții;
- rezidenții care au investit în fondurile fixe ale întreprinderilor lor și/sau în dezvoltarea infrastructurii zonei economice libere un capital echivalent cu cel puțin **5 milioane de dolari SUA, sunt scutiți de plata impozitului pe venitul de la exportul mărfurilor (serviciilor) originare din zona economică liberă, în afara teritoriului vamal al Republicii Moldova, pe o perioadă de 5 ani**, începând cu trimestrul imediat următor trimestrului în care a fost atins volumul indicat de investiții.

Scutiri pentru persoanele fizice, angajate în bază de contract (salariați)

Fiecare contribuabil (persoană fizică rezidentă), are dreptul la o scutire personală în sumă de **8640 lei pe an** (conform art. 33 al CF).

Suma scutirii personale majore, în mărime de **12 840 lei anual**, se stabilește pentru orice persoană care:

- a) s-a îmbolnăvit și a suferit de boală actinică, provocată de consecințele avariei de la Cernobîl;
- b) este invalid și s-a stabilit că invaliditatea sa este în legătură causală cu avaria de la C.A.E. Cernobîl;
- c) este părintele sau soția (soțul) unui participant căzut sau dat dispărut, în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, cât și în acțiunile de luptă din Republica Afganistan;
- d) este invalid, ca urmare a participării la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, cât și în acțiunile de luptă din Republica Afganistan;
- e) este invalid de război, invalid din copilărie, invalid de gradul I și II sau pensionar – victimă a presiunilor politice, ulterior reabilitată.

Persoana fizică rezidentă, căsătorită, are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de **8640 lei anual, în cazuri ordinare. Sau 12840 lei anual, în cazuri când soția (soțul) se referă la categoriile de persoane indicate în punctele a)-e) de mai sus.** Condiția este ca soția (soțul) să nu beneficieze de scutire personală (conform art. 34 al codului fiscal).

Contribuabilul are dreptul la o scutire în sumă de **1920 de lei anual** pentru fiecare persoană întreținută. Pentru invalizii din copilărie scutirea constituie **8640 lei anual** (conform art. 35 al codului fiscal).

Din veniturile salariale **se pot deduce** primele de asigurare medicală obligatorie și contribuțiile individuale de asigurări sociale de stat.

Pentru a determina impozitul pe venit lunar, trebuie să calculăm scutirile și tranșele lunare de venit impozabil. Se împarte mărimea anuală a scutirilor și a venitului impozabil la 12 luni.

Exemplu:

Scutire lunară personală = 8640 lei/12 luni = 720 lei/lună

Scutire lunară pentru o persoană întreținută = 1920lei/12 luni = 160 lei/lună

Tranșă de venit lunar = venit anual 25200lei/12 luni = 2100 lei/ lună.

Modul de calcul al impozitului pe venit din plățile salariale

Impozitul pe venit la sursa de plată se calculează și se reține la momentul îndreptării venitului spre achitare. Salariul (inclusiv primele, facilitățile, etc.), venitul impozabil și impozitul pe venit ce urmează a fi reținut, se calculează de la începutul anului fiscal, prin metoda calculului cumulativ. În cazurile când lucrătorul s-a angajat pe parcursul anului fiscal curent - de la data angajării.

Pentru a determina venitul impozabil și a reține impozitul, angajatorul deschide pentru fiecare angajat Fișa personală. Ea ține evidența veniturilor sub formă de salariu și alte plăți efectuate de patron în folosul angajatului, pe anul gestionar. Dar și impozitul pe venit reținut din aceste plăți (în continuare – Fișa personală).

Exemplu de calcul a venitului impozabil și a impozitului pe venit

Domnul A. Codreanu este angajat la „Galactica SRL” din anul precedent. Are dreptul la scutire personală, matrimonială și pentru 2 persoane întreținute (PS2). În anul 2012, ea va fi egală cu $720+720+160*2 = 1760$ lei lunar.

Tabelul nr. 1

Extras din fișa personală de evidență a veniturilor sub formă de salariu și alte plăți efectuate de către patron în folosul angajatului

Data efectuării plății în folosul angajatului	Suma venitului îndreptat spre achitare sau plăți efectuate în folosul angajatului		Numărul de luni	Suma scutirilor	Venitul de care se calculează CAM	Primele de asigurare medicală CAM (3,5%)	Venitul de care se calculează CAS	Contribuțiile de asigurare socială (6%)	Venit impozabil	Impozitul calculat din venitul impozabil	Impozitul pe venit aferent reținerii/restituirii (+/-)
	curent	total									
8.1	8.2	8.3	8.4	8.5	8.6	8.7	8.8	8.9	8.10	8.11	8.12
31.01.	5800	5800	1	1760	5800	203	5800	348	3489	397,02	397,02
06.03.	5200	11000	3	5280	11000	385	11000	660	4675	327,25	- 69,77
06.04.	3600	14600	4	7040	14600	511	14600	876	6173	432,11	104,8
31.05.	8400	23000	5	8800	23000	805	23000	1380	12015	1007,70	575,59

1. se calculează impozitul pe venit pentru data de 31 ianuarie

$2100*7%+(3489-2100)*18%=397,02$ lei care se indică în col. 8.11 și 8.12

2. se calculează impozitul pe venit pentru data de 06 martie (scutirile se acordă pentru 3 luni).

Pentru a determina tranșele și cotele care trebuie aplicate, împărțim venitul impozabil total la nr. de luni luate în calcul. $4675 \text{ lei}/3 \text{ luni}=1558,33 \text{ lei/lună}$. Venitul mediu lunar este mai mic decât 2100 lei. Prin urmare, aplicăm cota de 7% asupra întregului venit impozabil.

$4675*7\%=327,25$ lei impozit din venit total (se indică în col. 8.11)

$327,25-397,02= -66,77$ lei - impozitul care trebuie restituit salariatului la data 06 martie (se indică în col. 8.12).

3. se calculează impozitul pe venit pentru data de 06 aprilie

Din nou, aplicăm doar o singură cotă, deoarece $6173 \text{ lei}/4 \text{ luni}=1543,25 \text{ lei/lună}$, care este mai mică decât 2100 lei.

$6173*7\%=432,11$ lei impozit din venit total

$432,11-327,25= 104,86$ – impozitul ce trebuie reținut la data 06 aprilie.

4. se calculează impozitul pe venit pentru data de 31 mai

$12015 \text{ lei}/5 \text{ luni}=2403 \text{ lei/lună}$. Venitul este mai mare de 2100 lei, prin urmare se vor aplica cotele de 7% și 18%.

$2100*5*7\%+(12015-2100*5)*18\%=1007,70$ lei impozit din venit total

$1007,70 - 432,11 = 575,59$ lei – impozit reținut la data de 31 mai.

Reținerea impozitului la sursa de plată

O modalitate de încasare a impozitului pe venit este **reținerea impozitului la sursa de plată (denumit și stopaj la sursă)**.

Persoanele (juridice și fizice) care achită salariu, plăți pentru servicii sau alte plăți în favoarea persoanelor fizice și juridice, au obligația de a reține o parte din venit. El este numit impozit pe venit și este reținut la sursa de plată (conform art. 88- 92).

Impozitul pe venit se reține la sursa de plată, doar în anumite cazuri, **din veniturile achitate în favoarea persoanelor fizice**. Excepție fac întreprinzătorii individuali și gospodăriile țărănești (de fermier):

1. patronul care plătește angajaților salariu, este obligat să rețină, **preventiv**, din aceste plăți, impozitul. În mărimea și cu acordarea scutirilor și efectuarea deducerilor pe care le prevede Codul Fiscal (art. 88 al CF);
2. din dobânzi și royalty se reține **preventiv 15%** din plată (art. 89 al CF);
3. din plățile pentru servicii și bunuri procurate de la persoane fizice reține **preventiv 7%** (art. 90 p. 1);
4. din plățile efectuate ca câștig la campaniile promoționale se reține **final 10%** (art.90¹, pct. 1. al CF);
5. din plățile efectuate pentru locațiune, arendă, uzufruct a proprietății mobiliare și imobiliare se reține **final 10%** (art.90¹, pct. 3. al CF);
6. din dividende achitate în avans pentru anul 2012 se reține **final 6%**;
7. din dividende achitate pentru perioada 2008-2011 se reține **final 15%** (art.90¹, pct. 3¹ liniuța a doua al CF);

8. din suma retrasă din capitalul social, care a fost constituit din repartizarea profitului net, în anii 2010-2011, se reține **final 15%** (art.90¹, pct. 3¹ liniuța a treia al CF).
9. din câștigurile de la jocurile de noroc se reține **final 18 %** (art.90¹, p. 3³ al CF).

Impozitul pe venit, reținut **preventiv** pe parcursul anului fiscal (indicat în p. 1-3 de mai sus), se trece în contul impozitului care trebuie achitat de către contribuabil la sfârșitul anului fiscal. El se determină în baza declarației cu privire la impozitul pe venit (**forma CET08**), în conformitate cu legislația în vigoare.

Se trec în cont și plățile efectuate la buget pe parcursul anului fiscal, în mod independent, de persoana fizică.

Reținerea finală a impozitului pe venit (indicată în p. 4-9 de mai sus) scutește beneficiarul acestor venituri de la includerea lor în componența venitului brut, precum și de la declararea acestora.

Rapoartele fiscale privind impozitul pe venit și termenele de prezentare.

Agenții economici, care rețin impozitul la sursa de plată, sunt obligați să prezinte dări de seamă lunare și anuale privind impozitul reținut și plățile efectuate.

Lunar se prezintă darea de seamă privind suma venitului achitat și impozitul pe venit reținut din acesta (**forma IRV 09**). Aici se indică impozitul total reținut pentru toate persoanele dintr-o categorie de contribuabili (persoane fizice, persoane juridice, rezidenți, nerezidenți). Separat pe tipuri de plăți efectuate (total din plățile salariale, total din dobânzi, total din royalty) etc.

Darea de seamă lunară se prezintă în termen de o lună de la expirarea lunii de gestiune.

Anual se prezintă:

1. Nota de informare privind achitarea salariului și alte plăți efectuate de patron în folosul angajaților. Și privind impozitul pe venit reținut din aceste plăți (**Forma IAL 09**);
2. Notă de informare privind plățile achitate rezidenților din sursele de venit, altele decât plățile salariale și impozitul pe venit reținut din aceste plăți (**Forma IAS 09**);
3. Notă de informare privind impozitul reținut din sursele de venit, altele decât plățile salariale, achitate persoanelor nerezidente (**Forma IRN 09**).

În dările de seamă anuale se prezintă informația în mod separat, pentru fiecare persoană în folosul căreia a fost efectuată o plată oarecare, care face obiectul stopajului la sursă.

Dările de seamă anuale privind reținerile la sursa de plată se prezintă în termen de o lună de la încheierea anului fiscal (**31 ianuarie a anului următor**).

Întreprinderile individuale și gospodăriile țărănești prezintă dările de seamă privind impozitele reținute, o dată în an. Până la 31 martie a anului următor anului de gestiune în cadrul dării de seamă unificate (**Forma UNIF 07**). Numai dacă numărul mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale nu depășește 3 persoane. Și nu sunt înregistrați ca plătitori de TVA.

Declarația cu privire la impozitul pe venit se prezintă la Serviciul Fiscal de Stat până la 31 martie a anului următor anului fiscal de gestiune (**Forma VEN 08**).

Declarația cu privire la impozitul pe venit pentru agenții din micul business (ÎMM), la momentul editării prezentei broșuri, se află la etapa de elaborare. Ea se va prezenta la Serviciul Fiscal de Stat până la 31 martie a anului următor anului fiscal de gestiune.

Modul și termenele de achitare a impozitului pe venit

În anul 2012, contribuabilii care obțin venituri din activitatea de întreprinzător, sunt obligați să achite impozitul pe venit în avans. Nu mai târziu de 31 martie, 30 iunie, 30 septembrie și 31 decembrie ale anului fiscal. Conform articolului 84 al Codului Fiscal, ei achită în avans mărimea:

sumei impozitului pe venit din anul precedent, în cazul când aceste obligațiuni fiscale ale contribuabilului depășesc suma de 400 lei. Achitățile se efectuează în rate, în mărimi egale cu 1/4 din suma calculată drept impozit ce urmează a fi plătit din suma respectivă.

1. sumei impozitului pe venitul impozabil efectiv, obținut pentru fiecare perioadă de dare de seamă statistică (I trimestru, II trimestru, III trimestru IV trimestru).

Întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier), care sunt obligate să achite impozitul pe venit în rate, dispun de dreptul de a-l achita în două etape. Prima - $\frac{1}{4}$ din suma impozitului pe venit - până la 30 septembrie. A doua - $\frac{3}{4}$ din această sumă - până la 31 decembrie.

Tabelul nr. 2

Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit pentru agenții economici

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Venit obținut din vânzări de mărfuri	1 610 200
2.	Venit din darea în arendă a patrimoniului	124 300
3.	Venit din dobândă bancară	48 600
4.	Venit brut obținut din toate sursele (p.1+p.2+p.3)	1 783 100
5.	Costul vânzărilor	1 207 600
6.	Cheltuielile perioadei de gestiune permise în scopuri fiscale	238 200
7.	Total costuri și cheltuieli admise în scopuri fiscale (p.5+p.6)	1 445 800
8.	Venit impozabil (p.4-p.7)	337 300
9.	Cota impozitului (%)	12
10.	Impozit pe venit (p.8-p.9/100)	40 476
11.	Profit net (p.4-p.7)	296 824

Dacă venitul brut anual obținut este de 1 783 100 lei. Iar costurile și cheltuielile sunt în mărime de 1 445 800 lei. Atunci, venitul impozabil constituie 337 300 lei. **Suma impozitului pe venit calculat constituie 40 476 lei.**

Profitul net în sumă de 296824 lei poate fi repartizat în formă de dividende. Din ele urmează să se rețină impozit la sursă în mărime de 6%.

Tabelul nr. 3

Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit pentru Întreprinderile Individuale

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Venit obținut din vânzări de mărfuri	1 610 200
2.	Venit din darea în arendă a patrimoniului	124 300
3.	Venit din dobândă bancară	48 600
4.	Venit brut obținut din toate sursele (p.1+p.2+p.3)	1 783 100

5.	Costul vânzărilor	1 207 600
6.	Cheltuielile perioadei de gestiune permise în scopuri fiscale	238 200
7.	Total costuri și cheltuieli admise în scopuri fiscale (p.5+p.6)	1 445 800
8.	Venit impozabil până la acordarea scutirilor (p.4-p.7)	337 300
9.	Scutirile la care are dreptul întreprinzătorul individual (personală, matrimonială, 3 persoane întreținute) 8640+8640+3*1920	23 040
10.	Venit impozabil (p.8-p.9)	314 260
11.	Venit impozabil cu 7%	25 200
12.	Venit impozabil cu 18% (p.10-p.11)	289 060
13.	Impozit pe venit: $25\,200 \cdot 7\% + 289\,060 \cdot 18\% = 1\,764 + 52\,034 = 53\,798$	53 795
14.	Venit net (p.8-p.13)	283 505

În rezultatul obținerii unui profit anual din activitatea antreprenorială în mărime de 337300 lei, întreprinzătorul individual va achita un impozit de 53 795 lei. Profitul net în sumă de 283505 lei poate fi utilizat de către întreprinzătorul individual, fără a mai achita impozit pe dividende în mărime de 6%.

Tabelul nr. 4

Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit pentru Gospodăria Țărănească (partidă simplă)

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Venit obținut din vânzări de produse agricole	480 000
2.	Venit din prestarea serviciilor agricole (arat, semănat, cultivat)	65 000
3.	Venit brut (p.1 + p.2)	545 000
4.	Costul produselor agricole	282 000
5.	Costul serviciilor prestate	42 000
6.	Cheltuielile perioadei de gestiune permise în scopuri fiscale	63600
7.	Total costuri și cheltuieli admise în scopuri fiscale (p.4 + p.5 + p.6)	387 600
8.	Venit impozabil până la acordarea scutirilor (p.3-p.7)	157 400
9.	Scutirile la care are dreptul fondatorul gospodăriei țărănești (personală, matrimonială, 3 persoane întreținute) 8640+8640+3*1920	23 040
10.	Venit impozabil (p.8 - p.9)	134 360
11.	Cota impozitului pe venit, %	7
12.	Impozit pe venit (p.10 x p.11/100)	9405
13.	Venit net (p.8 – p.9)	147 995

În rezultatul obținerii unui profit anual din activitatea antreprenorială în domeniul agriculturii, în mărime de 157400 lei, gospodăria țărănească va achita un impozit de 9405 lei. Profitul net, în sumă de 147995 lei, poate fi utilizat de către fondatorul gospodăriei țărănești, fără a mai achita impozit pe dividende în mărime de 6%.

Tabelul nr. 5**Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit pentru Întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM) care utilizează regim preferențial de impunere**

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Venit obținut din vânzări de produse finite (cont 611/1)	340 000
2.	Venit din prestarea serviciilor (cont 611/3)	120 000
3.	Venit din darea în arendă și locațiune a patrimoniului (cont 612)	60 000
4.	Venit brut din activitatea operațională (p.1 + p.2 + p.3)	520 000
5.	Cota impozitului, %	3
6.	Suma impozitului (p.4xp.3/100)	15 600
7.	Costul mărfurilor vândute (cont 711/1)	280 000
8.	Costul serviciilor prestate (cont 711/3)	70 000
9.	Cheltuieli comerciale, generale și administrative și cheltuieli operaționale (cont 712, 713,714)	110 000
10.	Venit net (p.4-p.6-p.7-p.8-p.9)	44 400

Agentul economic a ales regimul preferențial de impunere, conform capitolului 7¹ al Codului fiscal. Obținând un venit brut din activitatea operațională, are de achitat la buget un impozit pe venit în mărime de 15600 lei. Profitul net este de 44 400 lei. În cazul repartizării profitului sub formă de dividende, este necesar să se achite impozit pe venit în mărime de 6%.

Regimul preferențial de impozitare nu permite deducerea cheltuielilor suportate de întreprindere. În cazul când costurile întreprinderii sunt mari și se lucrează cu o marjă de profit mică, este binevenit regimul comun de impozitare, prin aplicarea cotei de 12% la profit. În exemplul ce urmează se va analiza cazul anterior, în regim comun de impozitare.

Tabelul nr. 6**Exemplu de calculare a venitului impozabil și a impozitului pe venit pentru Întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM), care utilizează regim comun de impunere**

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Venit obținut din vânzări de produse finite (cont 611/1)	340 000
2.	Venit din prestarea serviciilor (cont 611/3)	120 000
3.	Venit din darea în arendă și locațiune a patrimoniului (cont 612)	60 000
4.	Venit brut din activitatea operațională (p.1+p.2+p.3)	520 000
5.	Costul mărfurilor vândute (cont 711/1)	280 000
6.	Costul serviciilor prestate (cont 711/3)	70 000
7.	Cheltuieli comerciale, generale și administrative și cheltuieli operaționale (cont 712, 713,714)	110 000
8.	Total cheltuieli admisibile în scopuri fiscale (p.5+p.6+pct7)	460 000
9.	Venit până la impozitare (p.4-p.8)	60 000
10.	Cota impozitului, %	12
11.	Suma impozitului (p.4xp.3/100)	7 200
12.	Venit net (p.9-p.11)	52 800

Agentul economic a ales regimul comun de impunere. Obținând un profit de 60 000 lei din activitatea antreprenorială, are de achitat la buget un impozit pe venit în mărime de 7200 lei, care este cu 8400 lei (15600-7200) mai mic, decât impozitarea în regim preferențial (vezi exemplul din tabelul nr.5). Profit net, care rămâne la dispoziția contribuabilului, este mai mare cu suma economisită la plata impozitului (vezi exemplul din tabelul nr.5)..

Responsabilitatea contribuabilului privind nerespectarea legislației aferente impozitului pe venit.

Pentru încălcarea legislației fiscale privind impozitul pe venit contribuabilii poartă răspundere conform prevederilor Codului fiscal.

Articolul 260 din Codul Fiscal spune că pentru neprezentarea Declarației fiscale (Forma VEN08), a dărilor de seamă (Formele IRV 09, IAL 09, IAS09, INR 09), UNIF 07, a Declarației fiscale cu privire la impozitul pe venit, agenții economici din micul business, contribuabilul se sancționează. Amenda este de 1000 de lei pentru fiecare. Dar nu poate fi mai mare de 10000 lei pentru toate dările de seamă neprezentate.

Prezentarea tardivă a dărilor de seamă se sancționează cu o amendă în mărime de 200 de lei pentru fiecare. Dar nu mai mult de 2000 lei pentru toate dările de seamă prezentate tardiv.

În cazul când contribuabilul a declarat un venit impozabil mai mic (diminuat), pentru care a aplicat cota zero la impozitul pe venit, i se aplică o amendă. Pentru perioada 2008-2011, aceasta este de 15% din suma nedeclarată (diminuată) a venitului impozabil.

Începând cu anul 2012, în cazul când contribuabilul micșorează (diminuează) venitul impozabil declarat, i se aplică o amendă în mărime de 30% din suma nedeclarată (diminuată) a venitului impozabil.

Conform art. 261 din Codul Fiscal neplata sau plata incompletă a impozitului pe venit în rate, se sancționează cu penalitate. Aceasta se determină în funcție de rata de bază. Este rotunjită până la următorul procent întreg. Rata este stabilită de Banca Națională a Moldovei în luna noiembrie a anului precedent anului de gestiune. Se aplică la politica monetară pe termen scurt, majorată cu 5 puncte.

Penalitatea se determină pentru perioada cuprinsă între data stabilită pentru plata acestui impozit și data stabilită pentru prezentarea declarației fiscale. Suma neplătită a impozitului pe venit este diferența dintre impozitul calculat și plătit de contribuabil și impozitul pe care acesta era obligat să-l plătească. Impozitul pe venit, care urmează a fi plătit, reprezintă cea mai mică mărime din impozitul calculat care urma să fie plătit în anul precedent. Sau 80% din suma definitivă a impozitului din anul curent. Se scad trecerile în cont (cu excepția impozitului plătit în rate). Sancțiunea nu se aplică când impozitul pe venit, ce urmează a fi plătit, este mai mic de 1000 de lei.

Taxa pe valoarea adăugată

Calcularea, trecerea în cont și achitarea T.V.A. este reglementată de **titlul III al Codului fiscal**.

Taxa pe valoarea adăugată - (în continuare - T.V.A.) - impozit general de stat. Reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, a serviciilor prestate, care sunt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova; precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor din categoria celor impozabile, importate în Republica Moldova.

Persoanele fizice și juridice, care desfășoară o activitate de întreprinzător, pot deveni plătitori de T.V.A. în mod obligatoriu sau benevol.

Plătitori ai T.V.A. în mod obligatoriu devin persoanele fizice și juridice care desfășoară o activitate de întreprinzător:

- a) care au efectuat, într-o perioadă de 12 luni consecutive, livrări de mărfuri/servicii pe teritoriul Republicii Moldova și la export – în sumă ce depășește **600.000** lei; cu excepția livrărilor scutite de impozitare;
- b) care importă mărfuri și servicii considerate drept livrări impozabile.

Plătitori ai T.V.A. în mod benevol devin persoanele fizice și juridice care desfășoară o activitate de întreprinzător și întrunesc următoarele condiții:

- a) au efectuat, într-o perioadă de 12 luni consecutive, livrări de mărfuri/servicii pe teritoriul Republicii Moldova și la export în sumă ce depășește 100.000 lei; cu excepția livrărilor scutite de impozitare;
- b) achitarea pentru livrări în mărime de 100.000 lei se efectuează de cumpărători, prin virament, în conturile bancare ale subiectului activității de întreprinzător.

Înregistrarea în calitate de plătitor al T.V.A., atât în mod benevol, cât și în mod obligatoriu, se efectuează de către inspectoratele fiscale teritoriale, în baza unei cereri-formular, depusă de contribuabil.

Subiecților care au depus cerere, li se eliberează Certificat de înregistrare a subiectului impunerii cu T.V.A.

Prima perioadă fiscală a T.V.A. începe din data de 1 a lunii următoare lunii în care a fost atins pragul de înregistrare (obligator - **600 000** lei sau benevol - **100 000** lei).

Cotele T.V.A. (art. 96 al CF) se stabilesc în următoarele mărimi:

- a) **cota-standard** în mărime de **20%** din valoarea livrărilor impozabile efectuate în Republica Moldova și la import, cu excepția livrărilor impozabile la cote reduse;
- b) **cotă redusă** în mărime de **8%** din valoarea livrărilor impozabile pentru:
  - pâine și produsele de panificație de primă necesitate, livrate pe teritoriul țării,
  - lapte și produsele lactate de primă necesitate, livrate pe teritoriul țării,
  - medicamente livrate pe teritoriul țării și importate,
  - zahăr din sfeclă de zahăr, livrat pe teritoriul țării și importat,
  - la producția de fitotehnie și horticultură, în forma naturală, și producția de zootehnie în formă naturală, masă vie sau sacrificată, produsă și livrată pe teritoriul țării.
- c) **cotă redusă** în mărime de **6%** din valoarea livrărilor impozabile efectuate în Republica Moldova și la import pentru:
  - gazele naturale și gazele lichefiate;
- d) **cotă zero** pentru (în conformitate cu art.104 al Codului fiscal):
  - mărfurile și serviciile pentru export;
  - toate tipurile de transporturi internaționale de mărfuri și pasageri;
  - energia electrică și termică, apa caldă livrată populației;
  - importul și livrările pe teritoriul țării a mărfurilor și serviciilor destinate folosinței oficiale a misiunilor diplomatice;
  - importul și livrările pe teritoriul țării a mărfurilor și serviciilor pentru organizațiile internaționale, în limitele acordurilor la care Republica Moldova este parte;
  - mărfurile și serviciile livrate către agenții economici înregistrați în zonele economice libere;
  - serviciile prestate de întreprinderile industriei ușoare pe teritoriul RM, în cadrul contractelor de prelucrare în regimul vamal de perfecționare activă;
  - mărfurile livrate în magazinele duty-free.

Obiect impozabil reprezintă livrarea și importul mărfurilor și serviciilor de către subiecții impozabili în Republica Moldova. Excepție fac mărfurile de uz sau consum personal, importate de persoane fizice, a căror valoare nu depășește limita stabilită de legislația în vigoare.

Livrare impozabilă de mărfuri se consideră transmiterea dreptului de proprietate prin:

- comercializare
- schimb
- transmitere gratuită
- transmitere cu plată parțială
- achitarea salariului în expresie naturală
- plăți în expresie naturală
- transmiterea mărfurilor puse în gaj în proprietatea deținătorului gajului.

Livrare (prestare) impozabilă de servicii reprezintă activitatea de prestare a serviciilor materiale și nemateriale de:

- consum și de producție;
- dare a proprietății în arendă;
- transmitere a dreptului (inclusiv pe bază de leasing) privind folosirea oricăror mărfuri contra plată, cu plată parțială sau gratuit;
- executarea lucrărilor de construcție și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și a altor lucrări.

Contribuabilul este obligat **să calculeze și să prezinte declarația** privind T.V.A (**Forma TVA 06**) pentru fiecare perioadă fiscală. **Perioada fiscală** privind T.V.A. constituie o lună calendaristică, începând cu prima zi a lunii.

Metodele de calculare și achitare a T.V.A.

Subiecții înregistrați sunt obligați să achite la buget, pentru fiecare perioadă fiscală, suma T.V.A.

Pentru determinarea T.V.A. ce trebuie achitată la buget pentru fiecare perioadă fiscală, este necesar de calculat:

1. T.V.A. aferentă tuturor livrărilor impozabile numită **T.V.A. colectată (TVA_{col})**;
2. T.V.A. aferentă tuturor procurărilor de mărfuri și servicii pe teritoriul RM și pentru valorile materiale și serviciile importate, numită **T.V.A. deductibilă (TVA_{ded})**.

Obligația fiscală privind T.V.A. (**T.V.A. ce trebuie achitată la buget**) se determină în modul următor:

$$TVA_{\text{buget}} = TVA_{\text{col.}} - TVA_{\text{ded.}}$$

TVA_{col.} se calculează în baza Registrului de evidență a livrărilor.

TVA_{ded.} se calculează în baza Registrului de evidență a procurărilor.

Aceste registre se completează în baza:

- facturilor fiscale pentru livrările și procurările efectuate pe teritoriul țării,
- declarațiilor vamale pentru importuri și exporturi,
- ordinelor de plată pentru serviciile importate.

Dacă suma **TVA_{ded.}** depășește **TVA_{col.}** într-o perioadă fiscală, adică

$$TVA_{\text{ded.}} > TVA_{\text{col.}}$$

atunci diferența se raportează în următoarea perioadă fiscală. Ea devine o parte componentă a sumei T.V.A ce urmează a fi dedusă din T.V.A colectată pentru perioada următoare.

În cazurile în care agenții economici au creanțe cu bugetul (**TVA_{ded.} > TVA_{col.}**), din cauza livrărilor efectuate la cota zero sau la cote reduse, atunci T.V.A se restituie în conformitate cu **Regulamentul privind restituirea taxei pe valoarea adăugată**.

Dacă suma TVA_{ded.} la întreprinderile ce produc pâine și produse de panificație și întreprinderile ce prelucrează lapte și produse lactate depășește suma TVA_{col.}, atunci diferența se restituie din buget, în limitele cotei-standard a T.V.A, înmulțită cu valoarea livrării ce se impozitează la cota redusă.

Dacă subiectul impozabil a efectuat o livrare ce se impozitează la cota „zero” și a depășit suma T.V.A la valorile materiale și serviciile procurate, **el are dreptul la restituirea sumei** (achitată prin intermediul contului bancar sau a stingerii altor datorii la buget) cu care a fost depășită T.V.A la valorile materiale, serviciile procurate, în limitele cotei - standard a T.V.A, înmulțită cu valoarea livrării, ce se impozitează la cota zero.

Restituirea T.V.A. se efectuează într-un termen care nu depășește 45 de zile. Restituirea T.V.A. se efectuează în contul stingerii datoriilor agenților economici (sau ale creditorilor lor) față de bugetul de stat consolidat. În lipsa datoriilor, se face la contul curent al agentului economic.

Trecere în cont a T.V.A. pe valorile materiale, serviciilor procurate.

La momentul procurării valorilor materiale sau achiziționării serviciilor ce constituie livrarea impozabilă, cumpărătorul obține de la vânzător documentul numit factură fiscală. Acesta confirmă calcularea de către vânzător a T.V.A.

În baza facturii fiscale, cumpărătorul are dreptul de a atribui suma T.V.A. la decontările cu bugetul, micșorând datoriile față de aceasta. Operațiunea poartă denumirea de trecere în cont a T.V.A. aferentă mărfurilor, serviciilor procurate. Deci, suma T.V.A. trecută în cont reprezintă suma scăzută din impozitul care urmează a fi achitat.

Se permite trecerea în cont a T.V.A. pe valorile materiale, serviciilor procurate doar în următoarele cazuri:

- livrarea impozabilă este efectuată către subiectul impozabil de furnizor, care a eliberat factura fiscală;
- factura fiscală este procurată în modul stabilit de către subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului Fiscal Principal de Stat;
- valorile materiale sunt importate de către subiectul impozabil și T.V.A. a fost achitată până la efectuarea procedurilor de vămuire a lor;
- plătitorul de T.V.A. are dreptul de a trece în cont suma achitată la buget a T.V.A. pentru serviciile importate.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate, care sunt folosite pentru efectuarea livrărilor scutite de T.V.A., nu se trece în cont. Ea se raportează la consumuri sau la cheltuieli. Aceste prevederi nu vizează livrările de mijloace fixe (bunuri cu valoarea mai mare de 3000 lei și cu termen de exploatare mai mare de 1 an), destinate includerii în capitalul statutar în modul și termenii stabiliți de legislație.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate, care sunt folosite pentru efectuarea livrărilor, atât impozabile, cât și scutite de T.V.A., se trece în cont, dacă se referă la livrările impozabile. Mărimea trecerii în cont a T.V.A se determină lunar, prin aplicarea **proratei** față de suma T.V.A. aferentă valorilor materiale și serviciilor procurate, care sunt utilizate pentru efectuarea livrărilor atât impozabile, cât și scutite de T.V.A.

$$Prorata_{lunară} = \frac{\text{Valoarea livrărilor impozabile efectuate (fără T.V.A.)}}{\text{Valoarea livrărilor total efectuate (fără T.V.A.)}}$$

$$Prorata_{definitivă} = \frac{\text{Valoarea livrărilor impozabile efectuate (fără T.V.A.) pe durata anului fiscal}}{\text{Valoarea livrărilor total efectuate (fără T.V.A.) pe durata anului fiscal}}$$

Prorata ^{lunară} se determină pentru fiecare perioadă fiscală, la prezentarea **Declarației privind Taxa pe valoarea adăugată**.

Prorata ^{definitivă} se determină pentru ultima perioadă fiscală, (luna decembrie a anului de gestiune).

Diferența dintre T.V.A. trecută în cont în perioadele precedente și T.V.A. determinată conform proratai ^{definitive} se reflectă în **Declarația privind Taxa pe valoarea adăugată** pentru luna decembrie.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate, care nu sunt folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător, precum și pe valorile materiale procurate, care în procesul activității de întreprinzător au fost sustrate sau au constituit pierderi supranormativ conform legislației, nu se trece în cont. Ea se raportează la cheltuielile perioadei.

Suma T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate de către subiectul impozabil, în scopul organizării activităților distractive, ce nu țin de domeniul activității sale de întreprinzător, nu se trece în cont. Ea se raportează la cheltuieli. Întreprinzătorii, a căror activitate constă în organizarea distracțiilor și timpului liber, iar valorile materiale, serviciile procurate, sunt folosite nemijlocit pentru desfășurarea acestei activități, au dreptul la trecerea în cont a T.V.A. pe valorile materiale și serviciile procurate.

Scutiri și facilități fiscale privind T.V.A.

T.V.A. nu se aplică la importul mărfurilor, serviciilor și livrărilor de mărfuri, servicii efectuate de către subiecții impozabili, ce constituie rezultatul activității lor de întreprinzător în Republica Moldova:

- locuința, pământul și terenul pe care se găsește locuința, arenda acestora, dreptul de livrare și arendare a acestora, cu excepția plăților de comision aferente tranzacțiilor respective;
- produsele alimentare și nealimentare pentru copii;
- serviciile financiare (acordarea sau transmiterea creditelor, garanțiilor de credit, etc.);
- serviciile ce țin de autentificarea drepturilor deținătorilor de teren;
- timbrele de acciz importate și destinate marcării mărfurilor supuse accizelor;
- serviciile livrate de cooperativele agricole de prestări servicii (se referă doar la cooperative înființate în conformitate cu art. 87 al Legii nr. 73 din 12 aprilie 2001 privind cooperativele de întreprinzător) membrilor acestor cooperative, cu condiția că cel puțin 75% din valoarea totală a livrărilor cooperativei constituie valoarea mărfurilor și serviciilor livrate membrilor cooperativei și valoarea mărfurilor livrate cooperativei de către membrii acesteia;
- activele materiale a căror valoare depășește 3000 lei pentru o unitate și al căror termen de exploatare depășește un an, plasate în capitalul statutar al agentului economic;
- mărfurile și serviciile finanțate din contul împrumuturilor și granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanție de stat, din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaționale, destinate realizării proiectelor.

T.V.A. nu se aplică la mărfurile introduse pe teritoriul vamal și plasate sub regimurile vamale de tranzit, transformate sub control vamal.

Apariția obligației fiscale.

Data apariției obligației fiscale privind T.V.A. este data livrării. Data livrării se consideră data predării mărfurilor, prestării serviciilor.

Când se consideră data livrării?

- **Pentru mărfuri**, data livrării se consideră data predării (transmiterii) mărfurilor consumatorului.
- **Dacă mărfurile sunt transportate**, data livrării se consideră data la care începe transportarea, cu excepția mărfurilor de export, pentru care data livrării se consideră data scoaterii lor de pe teritoriul Republicii Moldova.

- **În cazul livrării de bunuri imobiliare**, construirii unui obiect pe terenul consumatorului, data livrării se consideră data trecerii bunurilor imobiliare, a obiectului de construcție, în proprietatea consumatorului.
- **Pentru servicii**, data livrării se consideră data prestării serviciului.
- **În cadrul contractelor de leasing**, data livrării se consideră data specificată în contract pentru plata ratei de leasing.
- **În cazul** primirii mijloacelor bănești cu titlul de avans, indiferent de faptul livrării mărfurilor, data livrării este considerată data primirii mijloacelor bănești.

În toate cazurile indicate mai sus trebuie de menționat: dacă plata pentru marfă, serviciu, operațiuni de leasing a fost efectuată, însă factura nu a fost eliberată, data livrării se consideră data primirii plății în avans!

Declarația privind T.V.A. se prezintă la Serviciul Fiscal de Stat, nu mai târziu de ultima zi a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale. Contribuabilul achită T.V.A. până la data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă.

În anul 2012 a fost introdus Registrul general electronic al facturilor fiscale. Începând cu 01 iulie 2012, toți contribuabilii, plătitori de TVA, care sunt deserviți de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, de Inspectoratul Fiscal mun. Chișinău, mun. Bălți și Direcția de administrare fiscală Comrat, sunt obligați să înregistreze în Registrul general electronic toate facturile fiscale, în cazul în care totalul valorii impozabile cu TVA din factură depășește suma de 100000 lei.

Tabelul nr. 7

Exemplu de calculare a taxei pe valoarea adăugată

N.o.	Indicatori	Valoarea livrării, lei	Cota TVA (%)	TVA, lei
1.	Livrări de mărfuri și servicii	880 000	20	176 000
2.	Livrări la cote reduce	240 000	8	19 200
3.	Livrări la cota „0%”	670 000	0	0
4.	Total livrări	1 790 000	x	195 200
5.	Procurări de marfă și servicii	320 000	20	64 000
6.	Procurări de marfă la cote reduce	190 000	8	15 200
7.	Import de mărfuri și servicii	430 000	20	86 000
8.	Total procurări	940 000	x	165 200
9.	TVA aferentă bugetului (p.4-p.8)	x	x	30 000

Pentru perioada fiscală nominalizată, agentul economic va achita la buget **30 000** lei. Ceea ce constituie diferența dintre suma T.V.A. calculată la livrările efectuate și suma T.V.A. trecută în cont la mărfurile (serviciile) procurate.

Responsabilitatea contribuabilului privind nerespectarea legislației aferente Taxei pe valoarea adăugată.

Conform art.256 alin. 7 al CF, neînregistrarea sau înregistrarea tardivă, în calitate de plătitor de T.V.A., se sancționează cu amendă în mărime de 10% din volumul de livrări impozabile, exceptând cazurile de livrări impozabile destinate numai exportului.

Conform art.260:

alin.4 al CF, neprezentarea facturii fiscale la momentul apariției obligației fiscale, se sancționează cu o amendă în mărime de 3600 lei pentru fiecare factură fiscală neprezentată, dar nu mai mult de 108000 lei pentru toate facturile fiscale neprezentate în termenele stabilite.

alin 4¹ neînregistrarea facturii fiscale în Registrul general electronic al facturilor fiscale se sancționează cu o amendă în mărime de 3600 lei pentru fiecare factură fiscală neînregistrată, dar nu mai mult de 108000 lei pentru toate facturile fiscale neînregistrate în termenele stabilite.

Accizele

Accizele sunt reglementate de **titlul IV al Codului fiscal**.

Acciz – reprezintă un impozit general de stat pentru limitarea producției, importului și consumului unor produse (alcool, tutun, obiecte de lux).

În categoria mărfurilor supuse accizelor intră și alte mărfuri. Ne referim la cafea, icre, alcool, țigări, benzină, îmbrăcăminte din blană, aparate video, articole din metale prețioase, de giuvaiergerie, autoturisme.

Obiect al impunerii sunt mărfurile supuse accizelor.

Plătitori ai accizelor sunt persoanele fizice și juridice care prelucrează și/sau fabrică, importă mărfuri supuse accizelor.

Baza impozabilă pentru mărfurile supuse accizelor o constituie:

- volumul în expresie naturală;
- valoarea mărfurilor, fără a ține cont de accize și T.V.A.;
- valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată conform legislației vamale, precum și impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ține cont de accize și T.V.A.

Dacă suma accizului achitată pentru mărfurile utilizate în procesul de prelucrare și/sau de fabricare pentru obținerea altor mărfuri, și ele supuse accizelor, depășește suma accizului pentru mărfurile expediate din încăperea de acciz, diferența se raportează la cheltuieli. Se aplică în perioadele fiscale în care a avut loc expedierea mărfurilor supuse accizelor din încăperea de acciz.

Cotele accizului, modul și termenii de achitare.

Cotele accizului se stabilesc în baza art.122 al Codului Fiscal.:

b) în sumă absolută la unitatea de măsură a mărfii;

10. ad valorem în procente de la valoarea mărfurilor, fără a ține cont de accize și T.V.A. sau de valoarea în vamă a mărfurilor importate, luând în considerare impozitele și taxele ce urmează a fi achitate la momentul importului, fără a ține cont de accize și T.V.A.;

Persoanele juridice și persoanele fizice care preconizează să se ocupe sau care se ocupă cu prelucrarea/și sau fabricarea mărfurilor pasibile impunerii cu acciz, sunt obligate să primească certificat de acciz până la începerea activității. Și să păstreze mărfurile supuse accizelor în încăperile de acciz.

Plătitorii de accize sunt obligați să dețină registrul de evidență a mărfurilor ce se expediază, pentru fiecare încăpere de acciz.

Subiecții care expediază (transportă) mărfuri supuse accizelor:

- calculează accizele, pornind de la volumul mărfurilor în expresie naturală sau de la valoarea acestora (în funcție de cotă - în sumă absolută sau ad valorem în procente);
- achită accizele la momentul expedierii (transportării) mărfurilor din încăperea de acciz, conform cotelor stabilite în codul fiscal.

Mărfurile supuse accizelor, comercializate, transportate sau depozitate pe teritoriul Republicii Moldova sau importate pentru comercializare pe teritoriul ei, precum și mărfurile supuse accizelor, procurate de la agenții economici rezidenți, aflați pe teritoriul Republicii Moldova, care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar, vor fi marcate obligatoriu cu timbru de acciz. În această categorie intră votca, lichiorul și alte băuturi spirtoase, vinul din struguri, din fructe și pomușoare, vinul din struguri, saturat cu dioxid de carbon, divinul (coniacul), articole din tutun, etc.

Marcarea se efectuează în timpul fabricării mărfurilor supuse accizelor, până la importarea acestora. În cazul mărfurilor fabricate pe teritoriul Republicii Moldova – până la momentul expedierii (transportării) acestora din încăperea de acciz.

Modul de procurare și de utilizare a timbrelor de acciz este stabilit de către Serviciul Fiscal.

Accizele achitate la mărfurile care vor fi utilizate în procesul de prelucrare și/sau de fabricare, pentru obținerea altor mărfuri supuse accizelor, se pot trece în cont la momentul expedierii (transportării) mărfurilor finite, supuse accizelor din încăperea de acciz.

Trecerea la cont a accizelor se permite numai:

- în limita cantității de mărfuri supuse accizelor folosite la prelucrarea și/sau fabricarea altor mărfuri supuse accizelor, la expedierea (transportarea) lor ulterioară;
- în cazul prezenței documentelor ce confirmă achitarea accizelor la mărfurile supuse accizelor utilizate.

Atunci când mărfurile supuse accizelor sunt depuse la maturare, subiectul impunerii poate să treacă în cont accizul, în limitele cantității de mărfuri supuse accizelor, utilizate la fabricarea de mărfuri similare supuse accizelor, la momentul expedierii (transportării) acestora din încăperea de acciz. Dacă au documente ce confirmă achitarea accizelor la mărfurile respective.

Restituirea de la buget a accizelor se realizează în cazul exportului mărfurilor supuse accizelor de proprietarul lor sau în baza contractului de comision.

Dreptul la restituirea accizului, în cazul efectuării exportului în condițiile contractului de comision, apare la subiectul impunerii – comitentul, în condițiile repatrierii mijloacelor.

Restituirea se va îndeplini în baza prezentării organelor Serviciului Fiscal a următoarelor documente:

- contractul de vânzare-cumpărare pentru livrarea mărfurilor supuse accizelor, încheiat cu partenerul străin;
- documentul de plată și extrasul băncii ce confirmă încasarea de facto pe contul contribuabilului;
- declarația vamală a încărcăturii sau copia ei.

Persoanele care nu sunt subiecți ai impunerii cu accize, nu au dreptul la restituirea accizelor din buget în cazul exportului mărfurilor fabricate cu utilizarea mărfurilor supuse accizelor. Suma accizelor achitate la mărfurile expediate (cu excepția exportului) se restituie în contul stingerii datoriilor față de bugetul de stat. În lipsa datoriilor, se transferă la contul de decontare al agentului economic.

Facilități fiscale privind accizele:

Accizele nu se achită:

- de către persoanele fizice, care importă mărfuri de uz sau consum personal, a căror valoare nu **depășește 200 Euro** sau cantitatea nu depășește limita stabilită în legislația în vigoare;
- la importarea mărfurilor definite ca ajutoare umanitare și ca asistență tehnică, realizate pe teritoriul Republicii Moldova de către organizațiile internaționale și țările donatoare. în limita tratatelor la care aceasta este parte;
- la importarea mărfurilor destinate utilizării oficiale de către misiunile diplomatice;
- în cazul când subiectul impunerii exportă mărfuri supuse accizelor în mod independent sau în baza contractului de comision;
- la plasarea mărfurilor supuse accizelor în regimul vamal, introducerea (scoaterea) provizorie;

Declarația privind obligația de achitare a accizelor se prezintă de subiecții impunerii cel târziu în ultima zi a lunii care succede luna în care a fost efectuată expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor.

Declararea și achitarea accizelor la import de marfă.

Accizele la mărfurile importate se calculează și se achită de către subiecți odată cu achitarea taxelor vamale. În cazul în care pentru importul de mărfuri nu se percepe taxa vamală, mărfurile se consideră importate, ca și cum ar fi fost supuse taxei vamale. Cu respectarea reglementărilor stabilite de legislația vamală pentru regimul de import.

Subiecții impunerii sunt obligați să prezinte declarația privind achitarea accizelor cel târziu în ultima zi a lunii care urmează după cea în care a fost efectuată expedierea (transportarea) mărfurilor supuse accizelor.

Tabelul nr. 8

Extras din Anexa la Titlu IV al CF privind mărfurile supuse accizelor

Denumirea	Unitatea de măsură	Cota accizului
Icre (caviar) și înlocuitori de icre negre	valoare, lei	25%
Bere fabricată din malț	litru	1,85 lei
Rachiu, lichior, alte băuturi alcoolice cu o concentrație de alcool de până la 80% vol.	litru alcool absolut/ valoare, lei	30lei+30%
Motorină	tona	1 200 lei
Uleiuri (distilate)	tona	2 885 lei
Benzen	tona	2 885 lei
Țigări de foi	valoare, lei	40%
Parfumuri și ape de toaletă	valoare, lei	30%
Îmbrăcăminte din blană de lux (nurcă, vulpe polară, vulpe, samur)	valoare, lei	25%
Articole de bijuterie sau giuvaergerie din metale prețioase - argint - alte metale prețioase	gramul	2 lei 30 lei

Tabelul nr. 9

Exemplu de calculare a accizelor

N./o.	Indicatori	Cantitate buc.	Cantitate în unități convenționale (litri)
1.	Bere în recipient de 0,33 l.	30 000	9 900
2.	Bere în recipient de 0,5 l.	45 000	22 500
3.	Bere în recipient de 1 l.	25 000	25 000
4.	Bere în recipient de 2 l.	10 000	20 000
5.	Bere în butoi de 50 l.	500	25 000
6.	Total în unități convenționale	X	102 400
7.	Cota accizului, lei/l.		1,85
8.	Suma accizului, lei		189 440

Pentru realizarea a 102 400 litri de bere, agentul economic va calcula și achita accize în mărime de 189 440 lei

II. Alte impozite și taxe generale de stat

O serie de impozite și taxe se achită de către anumiți contribuabili. Acestea sunt:

- Taxa vamală;
- Impozitul privat;
- Taxele rutiere.

Taxa vamală

Taxa vamală este o plată obligatorie, percepută de autoritatea vamală la introducerea sau scoaterea mărfurilor de pe teritoriul vamal.

Legea privind tariful vamal stabilește mecanismul calculării și mărimile taxei vamale pentru fiecare tip de bunuri importate pentru fiecare an în parte.

Plătitori ai taxei vamale sunt persoanele fizice și juridice care importă bunuri materiale.

Mărimea taxei vamale este stabilită ad valorem, calculată în procente față de valoarea în vamă a mărfii.

Taxa vamală se calculează și se percepe în baza valorii în vamă a mărfii, până la sau la momentul prezentării declarației vamale, dacă legislația nu prevede altfel.

Taxa vamală încasată se varsă la bugetul de stat.

Baza de calcul a taxei vamale o constituie volumul natural sau valoarea în vamă a mărfurilor, determinată în conformitate cu legislația.

Sunt **scutite de taxa vamală**:

- a) mijloacele de transport folosite la transporturi internaționale;
- b) mărfurile introduse sau scoase de pe teritoriul vamal în calitate de ajutor umanitar, cu titlu gratuit (donații) sau în scopuri filantropice;
- c) publicațiile periodice, cărțile ce țin de domeniul învățământului, științei și culturii, materialele didactice pentru instituțiile preșcolare, de învățământ și curative.

Taxa vamală, numită și tariful vamal de import, este stabilită în anexa 1 a Legii cu privire la tariful vamal.

Facilitățile la tariful vamal se acordă în modul prevăzut de legislație și de acordurile la care Republica Moldova este parte.

Tabelul nr.10

Exemplu de calculare a taxei vamale

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Valoarea de factură a mărfurilor importate	400 000
2.	Cheltuieli de transport	25 000
3.	Valoarea în vamă	425 000
4.	Cota taxei vamale %	7
5.	Taxele vamale	29 750

Pentru importul bunurilor materiale în valoare de 425 000 lei, importatorul va calcula și va achita taxa vamală în mărime de 29 750 lei.

Impozitul privat

Codul fiscal prevede în lista impozitelor și taxelor generale de stat și impozitul privat. Calcularea și achitarea impozitului privat sunt reglementate de **Legea bugetului pentru anul respectiv**.

În practică, deseori se stabilesc unele plăți obligatorii, care se referă la operațiuni îndeplinite episodic de contribuabili.

Impozitul privat reprezintă o plată unică, care se percepe până la efectuarea tranzacțiilor cu bunuri proprietate publică în procesul privatizării. Indiferent de tipul mijloacelor folosite pentru aceasta.

Obiecte ale impunerii cu impozit privat sunt bunurile proprietate publică, inclusiv acțiunile.

Plătitori ai impozitului privat sunt persoanele fizice și juridice din Republica Moldova, precum și persoanele străine, care au dreptul de a procura bunuri proprietate publică contra valută convertibilă statului, inclusiv acțiunile în procesul privatizării.

Cota impozitului privat pentru anul 2012 este de 1% din valoarea bunurilor proprietate publică, procurate în procesul privatizării, inclusiv din valoarea acțiunilor procurate.

Impozitul privat se achită până la semnarea contractului de vânzare-cumpărare și se virează la bugetul de stat sau la bugetul unității administrativ-teritoriale, în funcție de apartenența bunului.

Impozitul privat **nu** se achită în cazul primirii gratuite în proprietate privată a bunurilor proprietate publică de către persoanele fizice rezidente, care nu practică activitate de întreprinzător.

Contribuabilul prezintă la inspectoratul fiscal de stat teritorial darea de seamă privind calculul sumei impozitului privat. Ea se prezintă până în ultima zi a lunii următoare trimestrului în care a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare a bunurilor proprietate publică.

Persoanele fizice rezidente, care nu practică activitate de întreprinzător, **nu** prezintă darea de seamă. În cazul rezilierii contractului de vânzare-cumpărare, generate de neexecutarea sau

executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate de către cumpărător, sumele achitate ale impozitului privat nu se restituie.

Tabelul nr.11

Exemplu de calculare a impozitului privat

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Valoarea bunurilor proprietate publică, procurate în procesul privatizării	2 000 000
2.	Cota impozitului privat, %	1
3.	Suma impozitului privat calculat	20 000

Pentru procurarea bunurilor proprietate publică în proces de privatizare, cu o valoare de 2 000 000 lei, cumpărătorul va calcula și achita la buget 20 000 lei.

Taxe Rutiere

Calcularea și achitarea taxelor rutiere sunt reglementate *Titlul IX al Codului fiscal „Taxele rutiere” și Legea privind punerea în aplicare a Titlului IX al Codului fiscal.*

Sistemul taxelor rutiere include:

- taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;
- taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate;
- taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise;
- taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților, pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj;
- taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților, pentru amplasarea publicității exterioare;
- taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților, pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.

Subiecții impunerii achită taxele rutiere la conturile trezoreriale de venituri ale bugetului de stat, conform clasificății bugetare. Taxele rutiere plătite se includ în componența cheltuielilor ce vor fi deduse în conformitate cu codul fiscal.

Plătitori sunt posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova.

Taxa anuală se stabilește în cote fixe, în funcție de obiectul taxării și de următoarele caracteristici tehnice:

- tipul;
- capacitatea cilindrică a motorului;
- capacitatea de ridicare;
- masa totală;
- numărul de locuri, etc.

Taxa se achită anual printr-o plată unică și în quantum total. Termenele de achitare a taxei constituie:

- data înmatriculării de stat a autovehiculului;

- la data înmatriculării de stat curente a autovehiculului, dacă până la această dată taxa nu a fost achitată;
- la data efectuării reviziei tehnice/testării tehnice anuale a autovehiculului, dacă până la această dată taxa nu a fost achitată.

Taxa se calculează de către subiectul impunerii, de sine stătător, în funcție de obiectul impunerii și de cota impunerii.

Tabelul nr. 12

Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova

Nr. crt.	Obiectul impunerii	Unitatea de măsură	Taxa, lei
1	2	3	4
1	Motociclete cu capacitatea cilindrică a motorului:		
	a) de până la 500 cm ³ inclusiv	Unitate	100
	b) de peste 500 cm ³	Unitate	200
2	Autoturisme, autovehicule pentru utilizări speciale pe șasiu de autoturism, cu capacitatea cilindrică a motorului:		
	a) de până la 1500 cm ³ inclusiv	cm ³	0,20
	b) de la 1501 la 2000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,20
	c) de la 2001 la 2500 cm ³ inclusiv	cm ³	0,30
	d) de la 2501 la 3000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,30
	e) de la 3001 la 3500 cm ³ inclusiv	cm ³	0,40
	f) de la 3501 la 4000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,40
	g) de la 4001 la 4500 cm ³ inclusiv	cm ³	0,50
	h) de la 4501 la 5000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,50
	i) de la 5001 la 5500 cm ³ inclusiv	cm ³	0,60
	j) de la 5501 la 6000 cm ³ inclusiv	cm ³	0,60
	k) de peste 6000 cm ³	cm ³	0,60
3	Remorci cu capacitatea de ridicare înscrisă în certificatul de înmatriculare:		
	a) de până la 0,75 t inclusiv	Tonă	120
	b) de la 0,75 la 3,5 t inclusiv	Tonă	120
	c) de la 3,5 la 10 t inclusiv	Tonă	120
	d) de peste 10 t	Tonă	120
4	Semiremorci cu capacitatea de ridicare înscrisă în certificatul de înmatriculare:		
	a) de până la 15 t inclusiv	Tonă	100
	b) de la 15 la 20 t inclusiv	Tonă	100
	c) de la 20 la 25 t inclusiv	Tonă	100
	d) de la 25 la 30 t inclusiv	Tonă	100
	e) de la 30 la 35 t inclusiv	Tonă	100
	f) de peste 35 t	Tonă	100
5	Autoremorchere, tractoare	Unitate	1000
6	Autocamioane, autovehicule pentru utilizări speciale pe șasiu de autocamion, orice alte autovehicule cu autopropulsie, cu masa totală înscrisă în certificatul de înmatriculare:		
	a) de până la 1,6 t inclusiv	Tonă	120
	b) de la 1,6 la 5 t inclusiv	Tonă	120
	c) de la 5 la 10 t inclusiv	Tonă	120
	d) de peste 10 t	Tonă	120

7	Autobuze cu capacitatea:*		
	a) de până la 11 locuri	Unitate	1300
	b) de la 12 la 17 locuri inclusiv	Unitate	1600
	c) de la 18 la 24 locuri inclusiv	Unitate	1900
	d) de la 25 la 40 locuri inclusiv	Unitate	2100
	e) de peste 40 locuri	Unitate	2400

* Pentru autobuze, numărul de locuri se calculează fără locul șoferului.

Darea de seamă privind achitarea taxei se prezintă de către subiecții menționați, anual, până la data de 31 decembrie a perioadei fiscale de gestiune.

Întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier), al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sunt înregistrați ca plătitori de T.V.A., prezintă, până la 31 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată.

III. IMPOZITE ȘI TAXE LOCALE

Impozitul pe bunurile imobiliare este reglementat de *titlul VI al Codului fiscal și Legea privind punerea în aplicare a Titlului VI al Codului fiscal*.

Bunurile imobiliare - terenurile și/sau îmbunătățirile de pe ele, clădiri, construcții, apartamente și alte încăperi izolate, a căror strămutare este imposibilă, fără cauzarea de prejudicii destinației lor.

Subiecți ai impunerii sunt persoanele fizice și juridice:

- proprietari ai bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova;
- deținători ai drepturilor patrimoniale (drepturilor de posesie, gestiune, administrare) asupra bunurilor imobiliare de pe teritoriul Republicii Moldova, ce se află în proprietate publică.

Pentru bunurile imobiliare proprietate publică transmise în arendă sau locațiune, subiecți ai impunerii sunt arendașii sau locatarii.

Obiect al impunerii sunt bunurile imobiliare, inclusiv:

- terenurile (cu destinație agricolă, industrială, etc.);
- îmbunătățirile de pe ele (clădiri, construcții, inclusiv cele aflate la o etapă de finisare de **50%** și mai mult, rămase nefinisate timp de **3** ani după începutul lucrărilor de construcție).

Cotele concrete ale impozitului pe bunurile imobiliare se stabilesc anual de către autoritățile reprezentative ale administrației publice locale, când aprobă bugetul local. Limitele (inclusiv limitele maxime) sunt specificate în anexele nr.1 și nr. 2 a Legii pentru punerea în aplicare a Titlului VI al Codului fiscal. Dar ele nu pot fi mai mici decât 50% din cotele maxime.

Întreprinderile și persoanele fizice care au bunuri imobiliare, inclusiv terenuri amplasate în afara unității administrativ-teritoriale în care se află reședința de bază, transferă impozitele pe bunurile imobiliare și impozitul funciar integral la bugetele locale. La locul de amplasare a bunurilor imobiliare și a terenurilor.

Impozitul pe bunuri imobiliare pentru terenuri (funciar)

Impozitul funciar se determină prin înmulțirea cotei concrete a impozitului la numărul de gradectare, hectare sau la suprafața terenului ce aparține persoanei juridice sau persoanei fizice. Se calculează și se achită după cum urmează:

- agenții economici-întreprinderi agricole, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), calculează suma anuală a impozitului funciar. Până la 1 iulie a anului fiscal curent prezintă inspectoratelor fiscale teritoriale calculul impozitului funciar;

- agenții economici-întreprinderi agricole, cu excepția gospodăriilor țărănești (de fermier), care au dobândit terenuri după 1 iulie, calculează suma impozitului funciar. Ei prezintă inspectoratelor fiscale teritoriale calculul impozitului funciar nu mai târziu de 31 martie a anului următor anului de gestiune;

- agenții economici care nu au terenuri cu destinație agricolă și activitatea lor nu este agricultura, valoarea terenurilor este inclusă în valoarea imobilelor aflate pe aceste terenuri. Ei se impozitează în cadrul impozitului pe bunuri imobiliare;

- pentru persoanele fizice ce nu practică activitatea de antreprenariat, dar și pentru gospodăriile țărănești (de fermier), se calculează suma anuală a impozitului funciar și se întocmesc avizele de plată a impozitului, conform instrucțiunii Ministerului Finanțelor. Responsabile sunt serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale ale primăriilor, cu participarea inspectoratelor fiscale teritoriale. În municipiile Chișinău și Bălți, cu excepția orașelor și satelor (comunelor) din componența acestora, se calculează suma anuală a impozitului funciar și se întocmesc avizele de plată a impozitului de către inspectoratele fiscale de stat teritoriale. Avizele de plată a impozitului funciar se înmânează subiecților impunerii cel târziu cu 60 de zile până la expirarea primului termen de plată a impozitului.

Obiect al impunerii sunt terenurile, inclusiv:

- terenurile cu destinație agricolă (*terenurile arabile, fânețele, pășunile*);
- terenurile din intravilan din localitățile rurale, *pe care sunt amplasate fondurile de locuințe*;
- terenurile din extravilan;

Plătitorii achită impozitul funciar în bugetul unității administrativ-teritoriale respective, în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale anului fiscal curent.

Întreprinderile individuale al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 persoane și nu sunt înregistrați ca plătitori de TVA, prezintă dările de seamă privind impozitul funciar până la 31 martie a anului următor anului de gestiune în cadrul dării de seamă unificată (**Forma UNIF 07**).

Pentru terenurile dobândite după 1 iulie, suma impozitului funciar se achită nu mai târziu de 31 martie a anului următor anului de gestiune.

Persoanele juridice și fizice, care achită suma integrală a impozitului funciar pentru anul fiscal curent până la data de 30 iunie a anului respectiv, beneficiază de dreptul la o reducere cu 15 la sută a impozitului ce urmează a fi achitat.

Tabelul nr. 13

Cotele maxime ale impozitului funciar la terenurile cu destinație agricolă

Tipul terenului	Cu indici cadastrali (lei pentru un grad hectar)	Fără indici cadastrali (lei pentru un hectar)
Toate terenurile, excluzând fânețele și pășunile	Până la 1,5	110
Fânețele și pășunile	0,75	55
Terenurile ocupate de obiecte acvatice (iazuri, lacuri etc.)	*	Până la 115 lei pentru 1 hectar de suprafață acvatică

Tabelul nr. 14

**Cotele maxime ale impozitului funciar la terenurile din intravilan
pentru care nu a fost efectuată evaluarea cadastrală**

Tipul terenului	În localitățile rurale (lei pentru 100 m ²)	În orașe (lei pentru 100 m ²)	În mun. Chișinău și Bălți (lei pentru 100 m ²)	În celelalte municipii (lei pentru 100 m ²)
Terenuri pe care sunt amplasate fonduri de locuințe, loturi de pe lângă casă	1	x	x	x
Terenuri atribuite ca loturi de pe lângă domiciliu și distribuite în extravilan	1	2	10	4
Terenuri destinate întreprinderilor agricole, alte terenuri neevaluate de către organele cadastrale	10	10	30	10

Tabelul nr. 15

Cotele maxime ale impozitului funciar la terenurile din extravilan

Tipul terenului	Pentru toate localitățile (lei/ha)
Terenurile pe care sunt amplasate construcții, cariere și pământuri distruse în urma activității de producere	350
Terenurile din extravilan pentru care nu este determinată valoarea estimativă de către organele cadastrale teritoriale	70

Tabelul nr. 16

Cotele impozitului pentru alte terenuri agricole

Tipul terenului	Cota minimă (%) din valoarea estimativă	Cota maximă (%) din valoarea estimativă
Terenuri agricole pe care sunt amplasate construcții,	0,1	0,3

Facilități privind achitarea impozitului pe bunurile imobiliare.

De impozitul pe bunurile imobiliare (pentru terenuri, loturi de pământ) sunt scutiți:

- autoritățile publice și instituțiile de buget;
- societățile orbilor, surzilor și invalizilor și întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare;
- obiectivele de protecție civilă;
- organizațiile religioase – pentru bunurile imobiliare destinate riturilor de cult;
- persoanele de vârstă pensionară, invalizii de gradul I și II, invalizii din copilărie, invalizii de gradul III (participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, participanți la acțiunile de luptă din Afghanistan,

participanți la lichidarea consecințelor avariei de la C.A.E. Cernobîl), precum și persoanele supuse represiunilor și ulterior reabilitate);

- familiile participanților căzuți în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova și persoanele care au fost întreținute de aceștia;
- familiile militarilor căzuți în acțiunile de luptă în Afganistan și persoanele care au fost întreținute de aceștia;
- familiile care au copii invalizi în vârstă de până la 18 ani;
- familiile persoanelor decedate în urma unor boli cauzate de participarea lor la lucrările de lichidare a consecințelor avariei de la Cernobîl;

De impozitul pe bunurile imobiliare (terenuri, loturi de pământ) sunt scutiți proprietarii și beneficiarii ale căror terenuri și loturi de pământ:

- sunt ocupate de rezervații;
- sunt destinate fondului silvic și fondului apelor, în cazul în care nu sunt antrenate în activitate de producție;
- sunt folosite de organizațiile științifice și instituțiile de cercetări științifice cu profil agricol și silvic în scopuri științifice și instructive;
- sunt ocupate de plantații multianuale până la intrarea pe rod;
- sunt ocupate de instituțiile de cultură, de artă, de învățământ, de ocrotire a sănătății, de complexe sportive și de agrement (cu excepția celor ocupate de instituțiile balneare), precum și de monumentele naturii, istoriei și culturii;
- sunt atribuite permanent căilor ferate, drumurilor auto publice, porturilor fluviale și pistelor de decolare; sunt atribuite zonelor frontierei de stat;
- sunt de uz public în localități;
- sunt atribuite pentru scopuri agricole, la momentul atribuirii fiind cunoscute distruse, dar ulterior restabilite – pe o perioadă de 5 ani.

Autoritățile reprezentative ale administrației publice locale sunt în drept să acorde cetățenilor și întreprinzătorilor amânarea la plata impozitului pe bunurile imobiliare pe anul respectiv în caz de:

- calamități naturale sau incendii, în urma cărora bunurile imobiliare au fost distruse sau deteriorate considerabil;
- atribuire a terenurilor pentru evacuarea întreprinderilor cu impact negativ asupra mediului înconjurător;
- boală îndelungată sau deces al proprietarului bunurilor imobiliare, conform certificatelor respective.

Tabelul nr. 17

Exemplu de calculare a impozitului funciar pentru terenurile cu destinație agricolă cu indici cadastrali

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Suprafața terenului cu destinație agricolă, ha	120
2.	Bonitatea terenului în grade	65
3.	Baza de calcul a impozitului, grad ha (r. 1* r. 2)	7 800
3.	Cota impozitului funciar, lei/grad ha	1,5
4.	Suma impozitului funciar calculat, lei	11 700
5.	Spre achitare către 15 august 2012	5 850
	Spre achitare către 15 octombrie 2012	5 850

Pentru deținerea unui teren cu destinație agricolă cu o suprafață de 120 ha, proprietarul va calcula și achita un impozit funciar în mărime de 11 700 lei.

În cazul achitării impozitului până la 30 iunie a anului curent, are dreptul la o reducere de impozit în mărime de 15%. Adică, 1755 lei $= (11700 \cdot 15\%)$. Achitarea se va efectua în mărime de 9945 lei $= (11700 - 1755)$.

Tabelul nr. 18

Exemplu de calculare a impozitului funciar pentru terenurile cu destinație agricolă fără indici cadastrali

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Suprafața terenului cu destinație agricolă, ha	150
3.	Cota impozitului funciar, lei/ha	110
4.	Suma impozitului funciar calculat, lei	16 500
5.	Spre achitare către 15 august 2012	8 250
	Spre achitare către 15 octombrie 2012	8 250

Pentru deținerea unui teren cu destinație agricolă cu o suprafață de 150 ha, proprietarul va calcula și achita un impozit funciar în mărime de 16 500 lei.

În cazul achitării impozitului până la 30 iunie a anului curent, are dreptul la o reducere de impozit în mărime de 15%. Adică, 2475 lei $= (16500 \cdot 15\%)$. Achitarea se va efectua în mărime de 14025 lei $= (16500 - 2475)$.

Impozitul pe bunurile imobiliare (clădiri și construcții)

Impozitul pe bunurile imobiliare se determină prin înmulțirea valorii bunurilor imobiliare impozabile cu cota concretă a impozitului.

Agenții economici, care dispun de valoarea estimativă a bunurilor imobiliare, confirmată de oficiile cadastrale teritoriale, calculează suma anuală a impozitului pe bunuri imobiliare. Ea include clădirile, construcțiile și terenurile pe care sunt amplasate aceste imobile. Până la 1 iulie a anului fiscal curent prezintă inspectoratelor fiscale teritoriale calculul impozitului (**Forma BIJ -10**). Îl achită în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale anului fiscal curent.

Agenții economici, care nu dispun de valoarea estimativă a bunurilor imobiliare, confirmată de oficiile cadastrale teritoriale, calculează suma trimestrială a impozitului. Îl achită nu mai târziu de ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar al anului fiscal curent: 30 aprilie, 31 iulie, 31 octombrie și 31 ianuarie a anului următor. În același timp, persoanele menționate prezintă organelor fiscale teritoriale calculul impozitului pe bunuri imobile (**Forma BIJ -1**). Cota anuală a impozitului de 0,1% se recalculează pentru fiecare perioadă fiscală cu următorii coeficienți: Trimestru I (T/01) – 0,25; Trimestru II (T/02) – 0,5; Trimestru III (T/03) – 0,75, Trimestru IV (T/04) – 1,0.

Întreprinderile individuale al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale nu depășește 3 persoane și nu sunt înregistrați ca plătitori de TVA, prezintă dările de seamă privind impozitul pe bunuri imobiliare până la 31 martie a anului următor anului de gestiune în cadrul dării de seamă unificate (**Forma UNIF 07**).

Cota impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice, cu altă destinație decât cea locativă și agricolă, constituie **0.1% din baza impozabilă a acestor bunuri**.

Cotele impozitului pe bunurile imobiliare cu destinație agricolă constituie: minimum **0.1%**, maximum **0.3% din baza impozabilă a acestor bunuri**.

Tabelul nr. 19

**Exemplu de calculare a impozitului pe bunurile imobiliare
cu valoare estimativă pentru agenți economici**

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Valoarea estimativă a clădirii la data de 01.01.2012, lei	6 000 000
2.	Cota impozitului pe bunurile imobiliare, %	0,1
3.	Suma impozitului pe bunurile imobiliare calculat, lei	6 000
4.	Spre achitare către 15 august 2012	3 000
	Spre achitare către 15 octombrie 2012	3 000

Pentru deținerea unui imobil cu o valoare estimativă, la data de 1 ianuarie 2012, de 6.000.000 lei, proprietarul va calcula și va achita anual un impozit pe bunurile imobiliare de 6.000 lei. Cu eșalonarea la termenele de plată: 15 august – 3 000 lei și 15 octombrie – 3 000 lei.

Tabelul nr. 20

**Exemplu de calculare a impozitului pe bunurile imobiliare
cu valoare estimativă pentru agenți economici în cazul achitării până la 30 iunie 2012**

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Valoarea estimativă a clădirii la data de 01.01.2012, lei	6 000 000
2.	Cota impozitului pe bunurile imobiliare, %	0,1
3.	Suma impozitului pe bunurile imobiliare calculat, lei	6 000
4.	Bonificație (reducere), %	15
5.	Suma bonificației	900
6.	Spre achitare până la 30 iunie 2012	5 100

În cazul în care contribuabilul are posibilități financiare pentru achitarea impozitului înainte de termen, și anume până la 30 iunie a anului curent, are dreptul la o reducere de impozit în mărime de 15%. În cazul prezentat, în mărime de 900 lei.

Tabelul nr. 21

**Exemplu de calculare a impozitului pe bunurile imobiliare
fără valoare estimativă pentru agenți economici**

N./o.	Indicatori	Perioada fiscală			
		T/01/2012	T/02/2012	T/03/2012	T/04/2012
1.	Valoarea medie reziduală a clădirii, lei	5 500 000	5 450 000	5 400 000	5 350 000
2.	Cota impozitului pe bunurile imobiliare, %	0,025	0,05	0,075	0,1
3.	Suma impozitului pe bunurile imobiliare calculat pentru perioada fiscală de gestiune, lei (p.1*p.2)	1 375	2 725	4 050	5 350
4.	Suma impozitului pe bunurile imobiliare calculat pentru perioada precedentă, lei	0	1 375	2 725	4 050
5.	Suma impozitului spre plată la termen, lei (p.3-p. 4)	1 375	1 350	1 325	1 300
6.	Termenul maxim de plată	30.04.2012	31.07.2012	31.10.2012	31.01.2013

Pentru deținerea unui imobil, care nu a fost evaluat de oficiul cadastral teritorial, proprietarul va calcula impozitul pe bunurile imobiliare din valoarea de bilanț a clădirii. Ea se determină prin media cronologică. Impozitul anual va constitui 5 350 lei. Cu eșalonarea la termenele de plată: 30 aprilie – 1 375 lei, 31 iulie – 1 350 lei, 31 octombrie -1 325 lei, 31 ianuarie a anului următor – 1 300 lei.

Taxele locale

Taxele locale sunt reglementate de *titlul VII al Codului fiscal și Legea privind punerea în aplicare a Titlului VII al Codului fiscal*.

În categoria taxelor locale, conform prevederilor legale, intră:

- taxa pentru amenajarea teritoriului;
- taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei);
- taxa pentru dispozitivele publicitare;
- taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială;
- taxa de piață;
- taxa de aplicare a simbolicii locale;
- taxa pentru cazare;
- taxa pentru parcare;
- taxa pentru serviciile auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești;
- taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale;
- taxa balneară;
- alte taxe ce vor fi enumerate în prezenta broșură.

În continuare vom descrie particularitățile principalelor impozite și taxe locale, precum și regulile de calculare și achitare a lor la momentul realizării prezentei lucrări.

Taxa pentru amenajarea teritoriului

Taxa pentru amenajarea teritoriului este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt subiecții activității de întreprinzător, înregistrați în calitate de întreprinzător, care dispun de bază impozabilă.

Baza impozabilă a taxei pentru amenajarea teritoriului:

- numărul mediu scriptic trimestrial al salariaților și/sau fondatorilor întreprinderilor, în cazul în care aceștia activează în întreprinderile fondate, însă nu sunt incluși în efectivul trimestrial de salariați.

Cota maximă – nu este stabilit de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Facilități privind taxa pentru amenajarea teritoriului:

Se scutesc fondatorii gospodăriilor țărănești (de fermier) care au atins vârsta de pensionare.

Termenul de plată a taxei și prezentare a dării de seamă fiscale (forma TAT 07) – trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Exemplu de calculare a taxei pentru amenajarea teritoriului

Codru SRL în trimestrul I are următorul număr de angajați: ianuarie - 30 persoane, februarie – 31 persoane, martie - 26 persoane. Cota concretă stabilită în localitatea dată este de 80 lei/an pentru 1 persoană.

Tabelul nr. 22

Taxa pentru amenajarea teritoriului pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Numărul mediu scriptic de salariați (30+31+26)/3	29
2.	Cota trimestrială a taxei, $80/4=20$ lei/persoană	20
3.	Suma anuală a taxei, lei	580

Taxa pentru amenajarea teritoriului pentru I trimestru 2012 va constitui 580 lei.

Taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei)

Taxa de plasare (amplasare) a publicității este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt subiecții activității de întreprinzător, înregistrați în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de plasare a anunțurilor publicitare prin intermediul:

- serviciilor cinematografice;
- video;
- prin rețele telefonice;
- telegrafice și telex;
- în mijloacele de transport;

Baza impozabilă a taxei de amplasare a publicității, cu excepția celei amplasate total în zona de protecție a drumurilor:

- venitul din vânzări a serviciilor de plasare și/sau difuzare a anunțurilor publicitare prin intermediul serviciilor cinematografice, video, prin rețelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport, prin alte mijloace;

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Facilități privind taxa de amplasare a publicității – producătorii și difuzorii de publicitate socială și de publicitate plasată pe trimiterile poștale;

Termenul de plată a taxei și prezentarea dării de seamă fiscale (forma TPP 08) – trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Tabelul nr. 23

Exemplu de calculare a taxei pentru plasarea (amplasarea) publicității pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Venitul din vânzări a serviciilor de plasare și/sau difuzare a anunțurilor publicitare	495 000
2.	Cota concretă, %	3
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	14 850

Agentul economic, pentru venitul din vânzări a serviciilor de plasare și/sau difuzare a anunțurilor, pentru un trimestru, va achita taxa pentru amplasarea publicității de 14 850 lei.

Taxa pentru dispozitivele publicitare

Taxa pentru dispozitivele publicitare este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt subiecții activității de întreprinzător, înregistrați în calitate de întreprinzător, care sunt proprietari de afișe, pancarte, panouri și alte mijloace tehnice pentru amplasarea publicității exterioare.

Baza impozabilă a taxei este suprafața feței dispozitivului publicitar.

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale, în lei, anual, pentru fiecare m².

Facilități privind taxa pentru dispozitivele publicitare – publicitatea socială;

Termenul de plată a taxei și prezentarea dării de seamă fiscale trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Tabelul nr. 24

Exemplu de calculare a taxei pentru dispozitivele publicitare pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Suprafața publicitară, m ²	110
2.	Cota concretă trimestrială a taxei $500/4=125$ lei/m ²	125
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	13 750

Agentul economic pentru 22 de panouri publicitare cu suprafața totală de **110 m²** va achita, pentru un trimestru, taxa pentru amplasarea publicității de 13 750 lei.

Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestare servicii de deservire socială

Taxa pentru unitățile comerciale este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care dispun de unități comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială.

Baza impozabilă a taxei pentru unitățile comerciale:

- Suprafața ocupată de unitățile de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială, amplasarea lor, tipul mărfurilor desfăcute și serviciilor prestate.

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Termenul de plată a taxei și prezentarea dării de seamă fiscale (forma TAUCS 06) – trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Tabelul nr. 25

Exemplu de calculare a taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Numărul de unități comerciale	2
2.	Cota concretă trimestrială a taxei $8\ 000/4=2000$ lei	2 000
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	4 000

Agentul economic care se află în localitatea rurală în care este stabilită cota maximă pentru unitățile comerciale de 8000 lei/an, pentru un trimestru, va achita pentru 2 unități, taxa în mărime de 4000 lei.

Taxa de piață

Taxa de piață este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Plătitori sunt persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător-administrator al pieței.

Baza impozabilă a taxei de piață este suprafața totală a terenului și a imobilelor amplasate pe teritoriul pieței.

Cota se stabilește anual în lei pentru fiecare m².

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Termenul de plată a taxei și prezentarea dării de seamă fiscale (forma TP 06) – trimestrial, până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul gestionar.

Tabelul nr. 26

Exemplu de calculare a taxei de piață pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Suprafața totală a terenului și a imobilelor amplasate pe teritoriul pieței, m ²	500
2.	Cota concretă trimestrială, lei	15
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	7 500

Agentul economic, având o suprafață totală de 500 m² a terenului și a imobilelor amplasate pe teritoriul pieței, va achita taxa de piață în mărime de 7 500 lei.

Taxa de aplicare a simbolicii locale

Taxa de aplicare a simbolicii locale este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Simbolica locală reprezintă stema unui oraș sau a unui alt tip de localitate. Poate fi denumirea lui sau imaginea monumentelor de arhitectură, a monumentelor istorice.

Obiectul impunerii este simbolica locală.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care aplică simbolica locală pe producția fabricată.

Baza de calcul este venitul din vânzări a producției fabricate, căreia i se aplică simbolica locală.

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TAS 06) și de plată a taxei este stabilit până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.

Plata se efectuează prin transfer bancar la conturile trezoreriale ale bugetului unității administrativ-teritoriale a cărei simbolică se utilizează.

Tabelul nr. 27

Exemplu de calculare a taxei de aplicare a simbolicii locale pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Venitul din vânzări a producției fabricate căreia i se aplică simbolica locală (fără TVA), lei	860 000
2.	Cota concretă a taxei, %	0,2
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	1720

Agentul economic, reieșind din veniturile din vânzări a producției fabricate, căreia i s-a aplicat simbolica locală, de 860 000 lei, va achita taxa de piață în mărime de 1720 lei.

Taxa pentru cazare

Taxa pentru cazare este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Obiectul impunerii – servicii prestate de structurile cu funcții de cazare.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de cazare.

Baza de calcul este venitul din vânzări, obținut din prestarea serviciilor de cazare.

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale

Perioada fiscală este un trimestru.

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TC 06) și de plată a taxei este stabilit până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.

Tabelul nr. 28

Exemplu de calculare a taxei pentru cazare pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Venitul din vânzări, obținut din prestarea serviciilor de cazare (fără TVA), lei	164 000
2.	Cota concretă a taxei, %	5
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	8 200

Agentul economic, reieșind din veniturile obținute din prestarea serviciilor de cazare de 164 000 lei, va achita taxa pentru cazare în mărime de 8 200 lei.

Taxa pentru parcare

Taxa pentru parcare este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*

Obiectul impunerii – parcare.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de parcare.

Baza de calcul este suprafața parcării.

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Perioada fiscală este un trimestru.

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TPA 09) și de plată a taxei este stabilit până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.

Tabelul nr. 29

Exemplu de calculare a taxei pentru parcare pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Suprafața parcării, m ²	900
2.	Cota concretă trimestrială a taxei 12/4=3 lei/m ²	3
3.	Suma trimestrială a taxei, lei	2 700

Agentul economic, având o suprafață a parcării de 900 m², achită trimestrial taxa pentru parcare în mărime de 2 700 lei.

Taxa de prestare a serviciilor de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești

Taxa de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești este reglementată de *titlul VII al Codului fiscal*.

Obiectul impunerii – prestarea serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești.

Subiecții impunerii – persoanele juridice și fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești.

Baza de calcul este unitatea de transport, în funcție de numărul de locuri.

Cota maximă – nu este stabilită de Codul fiscal.

Cota concretă se stabilește de către consiliul administrației publice locale.

Perioada fiscală este luna de gestiune.

Termenul de prezentare a dării de seamă (forma TTC 06) și de plată a taxei este stabilit până la data de 5 a lunii următoare lunii de gestiune.

Tabelul nr. 30

Exemplu de calculare a taxei de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești pentru L/05/2012

N./o.	Indicatori	Numărul unităților de transport	Cota concretă a taxei, lei	Suma, lei
1.	Autovehicule (microbuze) cu capacitatea de la 9 până la 16 locuri inclusiv	5	1 000	5 000
2.	Autobuze cu capacitatea de la 17 până la 24 de locuri inclusiv	3	1 500	4 500
3.	Total	X	X	9 500

Taxa pentru folosirea resurselor naturale

Taxa pentru folosirea resurselor naturale este reglementată de *titlul VIII al Codului fiscal*.

În sistemul taxelor pentru resursele naturale sunt incluse:

- taxa pentru apă;
- taxa pentru efectuarea prospecțiunilor geologice;
- taxa pentru efectuarea explorărilor geologice;
- taxa pentru extragerea mineralelor utile;
- taxa pentru folosirea spațiilor subterane, în scopul construcției obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile;
- taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător;
- taxa pentru lemnul eliberat pe picior.

Taxa pentru apă

Taxa pentru apă este reglementată de *titlul VIII al Codului fiscal*.

Plătitori ai taxei pentru apă sunt persoanele fizice și juridice, care practică activitatea de întreprinzător, care extrag apă din fondul apelor și cele care utilizează apă la hidrocentrale.

Obiect taxabil este:

- a) volumul de apă extras din fondul de apă;
- b) volumul de apă utilizat de hidrocentrale.

Tabelul nr. 31

Cotele taxei pentru apă

N./o.	Obiect impozabil	Taxa , lei
1.	Pentru fiecare m ³ de apă extrasă din fondul apelor	0,3
2.	Pentru fiecare m ³ de apă minerală sau altă apă extrasă, destinată îmbutelierii	16
3.	Pentru fiecare 10 m ³ de apă utilizată la hidrocentrale	0,06

Modul de calculare a taxei

Plătitorul își calculează taxa pentru apă, pornind de la volumul apei extrase sau volumul de apă utilizată la hidrocentrale, conform datelor contoarelor. În lipsa acestora, conform normelor de extragere sau utilizare a apei.

Facilități privind taxa pentru apă:

Nu se aplică taxa pentru:

- apele subterane extrase din subsol concomitent cu minereurile sau extrase pentru prevenirea (lichidarea) acțiunilor dăunătoare ale acestora;
- apa utilizată pentru stingerea incendiilor;
- apa utilizată pentru creșterea peștelui;
- apa utilizată de întreprinderile societăților orbilor, societăților surzilor, societăților invalizilor, precum și de instituțiile medico-sanitare publice;
- apa utilizată de întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar.

Termenul de achitare și prezentare a dărilor de seamă.

Plătitorii achită taxa pentru apă în bugetul unităților administrativ teritoriale până în ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune.

Tabelul nr. 32

Exemplu de calculare a taxei pentru apă pentru T/01/2012

N./o.	Indicatori	Suma
1.	Volumul apei extrase din izvoarele subterane pentru îmbuteliere, m ³	2 000
2.	Cota taxei, lei	16
3.	Suma taxei pentru apă calculată	32 000

Pentru extragerea a 2000 m³ de apă, agentul economic va calcula și va achita taxa pentru apă în mărime de 32 000 de lei.

III. Taxele pentru obținerea licenței a activității de întreprinzător

Unele tipuri de activități economice desfășurate de către agenții economici se supun licențierii.

Licențierea este reglementată de **Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 451-XV din 30.07.2001**

Autoritățile de licențiere sunt:

- a) Camera de Licențiere;
- b) Banca Națională a Moldovei;
- c) Comisia Națională a Pieței Financiare;
- d) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- e) Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- f) Consiliul Coordonator al Audiovizualului.

Tipul licenței care este eliberată de autoritățile de licențiere, termenul de valabilitate, taxa pentru obținerea licenței și termenul de achitare sunt reflectate în tabelul nr.33

Tabelul nr.3

Taxele pentru licență

Nr. /o	Genurile de activitate	Termenul de valabilitate a licenței	Taxa pentru licență	Termenul de achitare a taxei de licență
Camera de Licențiere				
1.	Activitatea de audit	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
2.	Activitatea de evaluare a bunurilor imobile	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
3.	Activitatea burselor de mărfuri	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
4.	Activitatea cu metale prețioase și pietre prețioase; funcționarea caselor de amanet	5 ani		
5.	Activitatea în domeniul jocurilor de noroc: organizarea și desfășurarea loteriilor, întreținerea cazinourilor, exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești, stabilirea mizelor la competițiile sportive			
a.	exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești, cu excepția celor indicate la lit.b	1 an	14400 lei/ fiecare unitate	poate fi achitată trimestrial, în rate egale, până la data de 25 a ultimei luni din trimestrul de gestiune
b.	exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești de tipul American Roulette	1 an	80000 lei/fiecare unitate	
c.	depunerea mizelor la competiții sportive și de altă natură	1 an	28% din suma totală a mizelor acceptate	Se achită anual
d.	organizarea și desfășurarea loteriilor - momentane	1 an	28% din costul total anunțat al biletelor de loterie	Poate fi achitată trimestrial, în rate egale, până la data de 25 a ultimei luni din

					trimestrul de gestiune
		- cifrice	1 an	28% din costul total al biletelor vândute	Se achită anual
	e.	întreținerea cazinourilor	1 an	180000 lei /pentru fiecare masă de joc	Poate fi achitată trimestrial, în rate egale, până la data de 25 a ultimei luni din trimestrul de gestiune
		- până la 6 mese, inclusiv - mai mult de șase mese, începând cu a șaptea	1 an	360000 lei	
6.	Importul și păstrarea alcoolului etilic; importul, păstrarea și comercializarea angro a producției alcoolice și/sau a berii importate		1 an	40000 lei/ an	se achită anual
7.	Fabricarea alcoolului etilic, producției alcoolice, berii și/sau păstrarea, comercializarea angro a alcoolului etilic, a producției alcoolice și a berii produse de producătorii autohtoni		3 ani		Se achită separat pentru fiecare an de valabilitate a licenței: la eliberarea licenței și la expirarea fiecărui an din data eliberării licenței - conform taxei anuale
a.	pentru alcoolul etilic rafinat			40000 lei/ an	
b.	pentru alcoolul etilic, producția alcoolică și bere			20000 lei/ an	
8.	Importul articolelor de tutun; importul și/sau prelucrarea industrială a tutunului; fabricarea articolelor din tutun și/sau comercializarea angro a articolelor din tutun și a tutunului fermentat		1 an	20000 lei	Se achită anual
9.	Activitatea farmaceutică veterinară și/sau asistența veterinară (cu excepția activității desfășurate de serviciul veterinar de stat)		5 ani	2500 lei, 300 lei pentru localitățile rurale	La primirea licenței
10.	Importul și/sau comercializarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților		5 ani	2500 lei	La primirea licenței
11.	Transportul auto de călători în folos public		5 ani	2500 lei	La primirea licenței
12.	Activitatea de proiectare pentru toate categoriile de construcții, urbanism, instalații și rețele tehnico-edilitare, reconstrucții, restaurări		5 ani	2500 lei	La primirea licenței
13.	Construcțiile de clădiri și/sau construcțiile inginerești, instalațiile și rețelele tehnico-edilitare, reconstrucțiile, consolidările, restaurările		5 ani	2500 lei	La primirea licenței

14.	Extragerea substanțelor minerale utile și/sau îmbutelierea apelor minerale și naturale potabile	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
15.	activitatea topogeodezică și cartografică	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
16.	Colectarea, păstrarea, prelucrarea, comercializarea, precum și exportul resturilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase, de baterii de acumulate uzate, inclusiv în stare prelucrată	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
17.	Importul și/sau fabricarea, depozitarea, comercializarea angro a substanțelor și materialelor chimice toxice, a articolelor și produselor chimice de menaj	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
18.	Confecționarea și distrugerea ștampilelor	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
19.	Activitatea particulară de detectiv sau de pază	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
20.	Montarea și/sau reglarea, asistența tehnică a sistemelor automate de semnalizare și de stingere a incendiilor, precum și de protecție a clădirilor împotriva fumului și de înștiințare în caz de incendiu	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
21.	Producerea, asamblarea, importul și/sau exportul, reexportul, comercializarea armelor și munițiilor cu destinație civilă și repararea armelor cu destinație civilă	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
22.	Producerea, importul și/sau exportul, reexportul, comercializarea, depozitarea și efectuarea lucrărilor cu explozibil de uz civil	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
23.	Producerea, asamblarea, importul, exportul, reexportul, depozitarea articolelor pirotehnice și prestarea serviciului „Spectacole pirotehnice și focuri de artificii” cu articole pirotehnice de divertisment de destinație profesională	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
24.	Importul, exportul, proiectarea, producerea și comercializarea mijloacelor criptografice și tehnice de protecție a informației, mijloacelor tehnice speciale pentru obținerea ascunsă a informației; prestarea serviciilor în domeniul protecției criptografice și tehnice a informației (cu excepția activității desfășurate de autoritățile publice învestite cu acest drept prin lege)	5 ani	2500 lei	La primirea licenței

25.	Activitatea farmaceutică, inclusiv cu folosirea preparatelor narcotice și/sau psihotrope, desfășurată de întreprinderile și/sau instituțiile farmaceutice (pentru întreprinderile și instituțiile nou-create, până la obținerea certificatului de acreditare), cu excepția cazurilor când se modifică ori se completează genul de activitate	5 ani	2500 lei, 1800 lei pentru localitățile rurale	La primirea licenței
26.	Fabricarea, comercializarea, asistența tehnică și reparația dispozitivelor medicale, inclusiv a opticii	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
27.	Acordarea asistenței medicale de către instituțiile medico-sanitare private (pentru instituțiile nou-create, până la obținerea certificatului de acreditare), cu excepția cazurilor când se modifică ori se completează genul de activitate	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
28.	Activitatea legată de plasarea în câmpul muncii a cetățenilor în țară și/sau în străinătate	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
29.	Activitatea de turism	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
30.	Activitatea de depozitare a cerealelor cu eliberarea certificatelor de depozit pentru cereale	5 ani	Nu se taxează	
31.	Activitatea magazinelor duty-free, inclusiv pentru deservirea corpului diplomatic	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
32.	Activitatea de broker vamal	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
Banca Națională a Moldovei				
33.	Activitatea băncilor și unităților de schimb valutar (altele decât băncile);	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
Comisia Națională a Pieței Financiare				
34.	Activitatea asigurătorilor (reasiguratorilor), brokerilor de asigurare și/sau de reasigurare	nelimitat	10000 lei	La primirea licenței
35.	Activitatea de gestiune a activelor fondurilor nestatale de pensii	nelimitat	Garanție depusă în cont special la BNM în lei a echivalentului de 250 mii \$ SUA	La primirea licenței
36.	Activitatea asociațiilor de economii și împrumut	nelimitat	Nu se taxează	La primirea licenței
37.	Activitatea profesionistă pe piața valorilor mobiliare	5 ani	2500 lei	La primirea licenței
38.	Activitatea birourilor istoriilor de credit	nelimitat	2500 lei	La primirea licenței
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică				
39	Importul și comercializarea cu ridicata și/sau cu amănuntul a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat la stațiile de alimentare			

	a.	importul și comercializarea cu ridicata a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat	Nu este indicat în actele normative care reglementează tipurile respective de activitate	200000 lei/ an	Se achită anual
	b.	și comercializarea cu amănuntul a benzinei, la stațiile de alimentare - în orașe, municipii, centre raionale, de-a lungul drumurilor naționale - în localitățile rurale		20000 lei/ an pentru 1 stație 10000 lei/ an pentru 1 stație	
	c.	și comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare		10000 lei/ an pentru 1 stație	
40.	Producerea energiei electrice; transportul energiei electrice și/sau activitatea de dispecerat central; distribuția energiei electrice; furnizarea energiei electrice la tarife reglementate sau nereglementate			2500 lei	La primirea licenței
41.	Producerea și/sau stocarea gazelor naturale; producerea combustibilului regenerabil; transportul gazelor naturale; distribuția și/sau furnizarea gazelor naturale la tarife reglementate sau nereglementate;			2500 lei	La primirea licenței
Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației					
42.	Utilizarea frecvențelor sau canalelor radio și/sau a resurselor de numerotare în scopul furnizării rețelelor și/sau serviciilor de comunicații electronice		Informația lipsește la momentul editării broșurii		
43.	Serviciile de creare, implementare și de asigurare a funcționării sistemelor informaționale automatizate de importanță statală, inclusiv a produselor program		5 ani	2500 lei	La primirea licenței
Consiliul Coordonator al Audiovizualului					
44.	Activitatea de emisie pentru difuzarea serviciilor de programe pe cale radioelectrică terestră și/sau prin orice alte mijloace de telecomunicații decât cele radioelectrice terestre		Informația lipsește la momentul editării broșurii		

Taxa pentru reperfectarea licenței și/sau eliberarea copiei de pe aceasta se stabilește în proporție de 10 la sută din taxa pentru eliberarea acesteia. Dar nu este mai mare de 450 de lei. Iar duplicatul licenței – 450 de lei.

Taxa de eliberare a licenței reperfectate pentru activitatea în domeniul jocurilor de noroc și a copiei de pe aceasta se stabilește în mărime de 2 250 lei. Eliberarea duplicatului licenței costă 10 000 lei.

IV. Asigurarea socială de stat obligatorie

Sistemul asigurărilor sociale de stat obligatorii este reglementat de **Legea privind sistemul public de asigurări sociale și Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2012**.

Plătitori ai asigurării de stat obligatorii sunt persoanele juridice și fizice care au obligația de a plăti contribuții de asigurări sociale.

Tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se stabilesc, pentru fiecare an în parte, în Legea bugetului asigurărilor sociale.

Contribuțiile de asigurări sociale obligatorii pentru anul 2012 este stabilită în mărime de 29% la fondul de salarizare și alte recompense și include:

- contribuțiile de asigurare socială, datorate de patron în mărime de 23%.
- contribuția individuală de asigurări sociale datorată de salariat, angajat prin contractul individual de muncă, în mărime de 6%;
- întreprinzători individuali, persoane fizice ce desfășoară activitatea pe cont propriu, se asigură în mod individual prin contract - 4 704 lei/anual.

Baza anuală de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale de stat obligatorii nu va depăși suma de 5 salarii medii lunare prognozate pe economie înmulțită la 12. Salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2012 se aprobă de Guvern.

Cuquantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2012, este aprobat în mărime de 3550 lei, spre utilizare în modul stabilit de legislație. (HG nr. 868 din 22.11.2011)

Agenții economici sunt obligați să efectueze, concomitent cu calcularea salariilor, transferarea contribuțiilor în bugetul asigurărilor sociale.

Tarifele și termenii de transferare a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii sunt stabilite în următoarele mărimi:

d) angajatorul pentru:

- persoanele angajate prin contract individual de muncă ori prin alte contracte, în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, - 23 la sută la fondul de salarizare și la alte recompense;
- cetățenii Republicii Moldova, angajați prin contract în proiecte, instituții și organizații internaționale, indiferent de sursa finanțării activităților, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd scutirea de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii; **persoanele care întrunesc condițiile stipulate la art.24 alin.(20) din Legea nr.1164-XIII din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal; taxa lunară fixă calculată conform tarifului de 23% la baza de calcul egală cu 2 salarii medii lunare pe economie prognozate pentru anul 2012;**
- Angajatorii din agricultură (persoane fizice și juridice) care practică exclusiv activitățile stipulate în grupele 01.1-01.4 din Clasificatorul activităților din economia Moldovei (CRM 007-2000), aprobat prin Hotărârea Departamentului „Moldova-Standard” nr.694-ST din 9 februarie 2000. Pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă ori prin alte

contracte în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, 22% la fondul de salarizare și la alte recompense pentru tot personalul unității economice; din mijloacele angajatorului - 16% la fondul de salarizare și la alte recompense; de la bugetul de stat - 6% la fondul de salarizare și la alte recompense;

- Persoanele fizice ce își organizează și desfășoară activitatea pe cont propriu (cu excepția pensionarilor, invalizilor) inclusiv:
  - întreprinzători individuali, avocați sau notari privați, care activează în baza licenței obținute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare – 4 704 lei anual pentru asigurarea individuală;
- Titularii patentei de întreprinzător, cu excepția pensionarilor, - 4 704 lei anual pentru o persoană, dar nu mai puțin de 1/12 din această sumă lunar, în funcție de durata activității desfășurate în baza patentei;

Termenul de transferare – lunar până la sfârșitul lunii imediat următoare celei de gestiune; pentru titularii de patente, la momentul solicitării sau prelungirii patentei.

Categoriile de persoane care nu sunt nominalizate în anexa nr.3 pot fi asigurate pe bază de contract individual încheiat cu Casa Națională de Asigurări Sociale, plătind contribuții de asigurări sociale de stat în sumă de 4704 de lei pe an. În cazul persoanelor fizice proprietari sau arendași de terenuri agricole, care prelucrează terenul în mod individual – în sumă de 1164 de lei pe an. Nu mai puțin de 1/12 din sumele respective lunar. Ceea ce constituie perioada asigurată, care se include în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă și a ajutorului de deces. Plătind contribuții de asigurări sociale de stat în sumă de 42633 de lei pe an, dar nu mai puțin de 1/12 din această sumă lunar, plătitorului i se va lua în calcul această sumă și la determinarea venitului mediu lunar asigurat pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

Persoanele fizice pot fi asigurate retroactiv (începând cu anul 1999) pe bază de contract individual încheiat cu Casa Națională de Asigurări Sociale. Ei plătesc contribuția de asigurări sociale de stat pentru fiecare an în mărimea prevăzută la alin.(1) pentru anul bugetar curent, ceea ce acordă dreptul la prestațiile sociale corespunzătoare.

Notă: În sensul prezentei legi, se consideră recompensă orice sumă plătită de angajator către angajat (sau în folosul lui) pentru lucrări sau servicii, cu excepția drepturilor și veniturilor la care nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat.

Obiect al asigurării de stat obligatorii este *fondul de retribuire a muncii și alte recompense prevăzute de legislație*. Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii se calculează din suma salariului calculat și din alte recompense, fără reducerea impozitelor și altor plăți.

Termenul de prezentare a dărilor de seamă privind calcularea și transferarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii este stabilit trimestrial,

pentru trimestrele I-III – trimestrial, până la data de 15 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune;

- pentru trimestrul IV – până la data de 20 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune;
- b) întreprinzătorii individuali, avocații privați, notarii publici și executorii judecătorești care activează în baza licenței obținute în modul stabilit de lege, indiferent de forma juridică de organizare, mediatorii care activează în baza atestatului eliberat de către Consiliul de Mediere, care nu au persoane angajate prin contract individual de muncă – o dată pe an, până la data de 10 ianuarie 2013, conform modelului elaborat de Casa Națională de Asigurări Sociale, Forma 4-BASS (an).

Declarația privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se va prezenta de către plătitor (sau de către o persoană împuternicită de acesta) subdiviziunii teritoriale a Casei Naționale de Asigurări Sociale din unitatea administrativ-teritorială în care acesta este înregistrat.

Contribuția individuală de asigurări sociale de stat obligatorii în proporție de 6%, datorată de asigurații angajați prin contract individual de muncă, precum și contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, pe care le plătește angajatorul, se calculează și se plătesc lunar din salariul calculat și din alte recompense.

Plătitorii la bugetul asigurărilor sociale de stat, în afară de dările de seama 4 BASS, vor prezenta documentele pentru ținerea evidenței individuale și anume:

*a) **ancheta persoanei asigurate** – pentru persoanele nou-angajate care nu dețin cod personal de asigurări sociale (CPAS), în cel mult 10 zile de la data angajării;*

b) – până la 25 februarie 2013 – agenții economici cu un număr de până la 20 de declarații;

c) – până la 25 aprilie 2013 – agenții economici cu un număr de peste 20 de declarații.

Facilități și scutiri:

Pentru unele tipuri de plată și venituri ale persoanelor fizice nu se calculează contribuțiile de asigurări sociale obligatorii, și anume:

Prin derogare de la art.23 din Legea nr.489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii (inclusiv contribuție individuală de asigurări sociale de stat obligatorii în proporție de 6% din salariu și din alte drepturi plătite de angajator către angajat sau în folosul lui) din următoarele drepturi și venituri:

Anexa nr.5

Tipuri de drepturi și venituri din care nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii

1. Ajutorul material în caz de calamitate naturală și în alte circumstanțe excepționale, acordat prin hotărâre de Guvern sau prin decizia autorității administrației publice locale, prin decizia consiliului fondului republican sau a consiliului fondului local de susținere socială a populației.
2. Ajutorul material, în expresie bănească sau naturală, acordat pe parcursul anului de către angajator angajatului sau fostului angajat la locul de muncă de bază în alte cazuri decât cele specificate, a cărui mărime nu depășește un salariu mediu lunar pe economie prognozat și aprobat anual de Guvern.
3. Sumele compensatorii (diurnele de deplasare și sumele plătite în locul diurnelor, compensarea prejudiciului cauzat angajaților prin mutilare sau prin altă vătămare a sănătății în procesul muncii), cu excepția compensației pentru concediul nefolositor în caz de concediere.
4. Indemnizațiile plătite conform art.24 alin.(3) din Legea nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local.
5. Sumele de compensare a salariului neachitat în termenul stabilit, acordate conform Hotărârii Guvernului nr.535 din 7 mai 2003 privind aprobarea Modulului de calculare și de plată a sumei de compensare a pierderii unei părți din salariu în legătură cu încălcarea termenelor de achitare a acestuia.

6. Sumele primite de angajați – cetățeni ai Republicii Moldova, din realizarea proiectelor de asistență tehnică, finanțate de donatorii externi, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte prevăd scutirea de plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii.
7. Sumele primite de persoanele asigurate pentru asigurările obligatorii sau benevole, indiferent din ce cont au fost plătite contribuțiile de asigurări.
8. Indemnizațiile plătite în caz de concediere conform legislației, cu excepția indemnizației unice acordate potrivit art.42 alin.(3) din Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, art.25 alin.(1) din Legea nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, art.45 din Legea serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000, art.26 alin.(4) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și art.72 alin.(3) din Legea nr.294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură.
9. Sumele pentru îmbrăcămintea și încălțăminte de protecție și alte mijloace de protecție individuală, pentru lapte și hrană curativ-dietetică, sumele pentru plata biletelor în sanatorii, în casele de odihnă și în instituțiile de întremare pentru copii.
10. Sumele ce constituie valoarea cadourilor (premiilor în obiecte) primite de angajați sau de foștii angajați la locul de muncă de bază, precum și sumele ce constituie valoarea premiilor în obiecte și a recompenselor bănești primite la concursuri și competiții.
11. Bursele elevilor, studenților și doctoranzilor înscriși la cursurile de zi și bursele sportivilor, stabilite conform legislației.
12. Sumele plătite elevilor din școlile profesionale polivalente, școlile de meserii, școlile medii de cultură generală și colegii pentru lucrările executate de ei.
13. Sumele plătite pentru compensarea cheltuielilor de călătorie, de transport a bunurilor și de închiriere a locuinței în caz de transfer sau de trecere cu lucrul în altă localitate, în interes de serviciu.
14. Retribuirea muncii efectuate în afara orelor de program, virată la bugetul respectiv sau la fondurile de binefacere.
15. Indemnizația plătită tinerilor specialiști din contul plătitorului de contribuții pentru concediul acordat după absolvirea instituției de învățământ superior, mediu de specialitate sau secundar profesional.
16. Indemnizația unică acordată tinerilor specialiști la angajare, conform Hotărârii Guvernului nr.321 din 20 martie 1998 cu privire la majorarea salariilor angajaților din sfera bugetară.
17. Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă.
18. Indemnizațiile de asigurări sociale.
19. Toate tipurile de indemnizații, compensații, alocații și ajutoare plătite beneficiarilor de la bugetul de stat sau de la bugetele unităților administrativ-teritoriale prin sistemul public de asigurări sociale.
20. Toate tipurile de pensii stabilite în conformitate cu legislația cu privire la pensii.
21. Veniturile din gestionarea proprietății (dividende, procente, drepturi la cotele de participare).
22. Câștigurile din obligațiunile împrumuturilor de stat și sumele primite la stingerea obligațiunilor.
23. Câștigurile la loteriile desfășurate în modul și în condițiile stabilite de Guvern.
24. Plățile compensatorii pentru donarea de sânge, conform Hotărârii Guvernului nr.1240 din 27 octombrie 2006 cu privire la aprobarea normelor de asigurare cu produse alimentare, medicamente și consumabile a bolnavilor (maturi și copii), precum și a normelor de compensare a donatorilor de sânge și alimentația lor.
25. Sumele primite de persoanele fizice asigurate sub formă de granturi (ajutor cu titlu gratuit), acordate de instituții internaționale și naționale, de organizații (fundații) internaționale de binefacere, precum și de agenți economici.
26. Sumele plătite pentru drepturile de autor și cele obținute în baza unei convenții civile, cu excepția veniturilor obținute conform contractelor pentru executarea de lucrări sau prestarea de servicii.
27. Sumele plătite, conform legislației, pentru implementarea invențiilor și propunerilor de raționalizare, precum și pentru dreptul de autor asupra acestor invenții și propuneri.

28. Ajutorul material acordat de organizațiile sindicale și patronale conform regulamentelor lor.
29. Compensațiile și indemnizațiile unice pentru absolvenții instituțiilor de învățământ în primii 3 ani de activitate, acordate conform art.11 din Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995 și art.53 alin.(9) din Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995.
30. Indemnizația unică în cazul reducerii capacității de muncă sau în cazul decesului lucrătorului în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, acordată conform art.18 al Legii securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008.
31. Sumele de compensare a pagubelor suportate de angajați în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, acordate în temeiul Legii nr.278-XIV din 11 februarie 1999 privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu.

Tabelul nr. 34

Exemplu de calcul a contribuțiilor de asigurare socială

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Fondul de retribuire a persoanelor angajate prin contract de muncă	300 000
2.	Tariful contribuției de asigurări sociale stabilit, %	23
3.	Contribuția de asigurări sociale calculată de patron pentru persoanele angajate (p.1 x pct2/100)	69 000
4.	Tariful contribuției individuale de asigurări sociale stabilit, %	6
5.	Contribuția individuală de asigurări sociale reținută de la salariați (p.1 x p.4/100)	18 000
6.	Suma totală a contribuției de asigurări sociale datorată statului constituie (p.3 + p.5)	87 000

Agentul economic a calculat și a achitat persoanelor angajate salariu și alte recompense în mărime de 300 000 de lei. El va calcula, reține și achita contribuțiile de asigurare socială obligatorie în mărime de 87 000 lei.

V. ASIGURAREA OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ

Asigurarea obligatorie de asistență medicală – constituie un sistem garantat de stat de apărare a intereselor populației în domeniul ocrotirii sănătății. Din contul primelor de asigurare, în baza cărora se formează unele fonduri bănești, se va asigura acoperirea cheltuielilor de tratare a bolilor sau maladiilor, etc. prevăzute de polița de asigurare.

Asigurarea obligatorie de asistență medicală a persoanelor angajate se face din contul mijloacelor patronilor și ale salariaților.

Între asigurat și asigurator se încheie un contract de asigurare obligatorie de asistență medicală. Asiguratul se obligă să plătească asiguratorului primele de asigurare. Asiguratorul – să organizeze și să finalizeze asistența medicală necesară pentru persoanele asigurate în volumul și calitatea prevăzută de Programul unic.

Pentru anul 2012, Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală se stabilește în mărime de 7%

- 3,5% pentru angajator și
- 3,5% pentru salariat.

Ea se calculează în mărime procentuală la salariu și la alte recompense pentru categoriile de plătitori prevăzute de Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Sumele de asigurare medicală achitate de către persoanele angajate se deduc din venitul acestora până la impozitare.

Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală se stabilește în mărime de 2 982 lei. Ea fiind calculată în sumă fixă, în valoare absolută pentru categoriile de plătitori prevăzute de Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Plătitorii - *proprietarii de terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură, indiferent de faptul dacă au dat sau nu aceste terenuri în arendă sau folosință pe bază de contract, care achită până la data de 31 octombrie 2012 prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă, beneficiază de o reducere în proporție de 75%. Excepție fac proprietarii invalizi sau pensionari.*

Fondatorii de întreprinderi individuale, cu excepția pensionarilor sau invalizilor; persoanele fizice care, pe bază de contract, iau în arendă sau folosință terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură; titularii de patentă de întreprinzător, cu excepția titularilor pensionari sau invalizi; persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje și alte bunuri materiale, cu excepția terenurilor agricole, **care achită**, în termen de trei luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă, beneficiază de o reducere în mărime de 50% din suma stabilită.

Plătitorii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală sunt:

- unitățile, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare;
- angajații unităților, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare;
- Guvernul - pentru categoriile respective stabilite de legislație (anexa nr.1);
- persoanele fizice care desfășoară activitate de întreprinzător în conformitate cu legislația;
- alte persoane fizice cu domiciliul în Republica Moldova.

Baza de calcul și modul de stabilire a primelor

Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală se stabilesc în funcție de suma prevăzută în legea bugetului pe anul respectiv. Pentru o persoană din categoria care se asigură din buget, suma este echivalentă costului pe cap de locuitor din Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. El este denumit în continuare Program unic.

Mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală este revăzută și calculată anual de către Compania Națională de Asigurări în Medicină și aprobată de Parlament.

Modul de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Categoriile de plătitori prevăzute la p.1 și 3 din anexa nr.1, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, inclusiv cele finanțate din bugetul public național, precum și Compania Națională de Asigurări în Medicină, sunt obligate, concomitent cu plata salariilor și altor

recompense, să vireze, la contul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în volum deplin, calculate în conformitate cu prezenta lege.

Termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Categoriile de plătitori cărora, în temeiul prezentei legi, prima li se calculează în calitate de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală odată cu plata salariilor și altor recompense. Această categorie de plătitori achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în mod individual.

Aceste categorii de plătitori prezintă trimestrial organelor fiscale teritoriale, până la sfârșitul lunii imediat următoare trimestrului de gestiune, un raport privind calcularea și transferul primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, conform modelului aprobat de Comisia Națională de Asigurări în Medicină și de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

Persoanele fizice incluse la începutul anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2, vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a legii fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală pe anul respectiv.

Prin legea fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală se poate stabili o reducere a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru unele categorii de plătitori prevăzute la anexa nr.2. În cazul în care aceștia vor achita prima de asigurare în termenul stabilit de legislație.

Întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sunt înregistrați ca plătitori de T.V.A., prezintă anual, până la 31 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată (forma UNIF07).

Facilități și scutiri.

Legislația prevede dreptul patronului și al salariatului de a nu calcula și achita asigurarea medicală pentru unele tipuri de venituri.

Tipurile drepturilor și veniturilor la care nu se calculează primele de asigurare obligatorie de asistență medicală

Nu se calculează primele de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilite în formă de contribuție procentuală din următoarele drepturi și venituri:

1. Ajutorul material acordat în caz de calamitate naturală și în alte circumstanțe excepționale, ajutorul material unic acordat prin hotărâre de Guvern sau prin decizia autorității administrației publice locale, prin decizie a consiliului fondului republican sau a consiliului fondului local de susținere socială a populației.
2. Ajutorul material, în expresie bănească sau naturală, acordat de către angajator angajaților sau foștilor angajați la principalul loc de muncă, în alte cazuri decât cele specificate la p.1.
3. Sumele compensatorii, în limitele stabilite de legislație (diurnele de deplasare și sumele plătite în locul diurnelor, compensarea prejudiciului cauzat angajaților prin mutilare sau prin altă vătămare a

sănătății în procesul muncii), cu excepția compensației pentru concediul nefolosit în caz de concediere.

4. Indemnizațiile plătite conform art.24 alin.(3) din Legea nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local.

5. Sumele de compensare a salariului neachitat în termen, acordate în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 535 din 7 mai 2003.

6. Sumele primite de către angajați, cetățeni ai Republicii Moldova, din realizarea proiectelor de asistență tehnică, finanțate de către donatorii externi, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte prevăd scutirea de plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

7. Sumele plătite persoanelor care își fac studiile la învățământul de zi.

8. Sumele primite de persoanele asigurate pentru asigurarea obligatorie sau benevolă, indiferent de faptul din ce cont au fost plătite contribuțiile de asigurări.

9. Indemnizațiile plătite în caz de concediere, în conformitate cu legislația.

10. Sumele pentru îmbrăcăminte și încălțăminte speciale și alte mijloace de protecție individuală, pentru lapte și hrană curativ-dietetică, sumele pentru plata biletelor de tratament în sanatorii, a biletelor în casele de odihnă și în instituțiile de întremare pentru copii.

11. Sumele ce se constituie din valoarea cadourilor (premiilor în obiecte) primite de angajați sau de foștii angajați la principalul loc de muncă, precum și sumele ce se constituie din valoarea premiilor în obiecte și a recompenselor bănești primite la concursuri și competiții.

12. Bursele elevilor, studenților, rezidenților și doctoranzilor înscriși la cursurile de zi și bursele sportivilor, stabilite conform legislației.

13. Sumele plătite elevilor din școlile profesionale polivalente, școlile de meserii și școlile medii de cultură generală pentru lucrările executate de ei.

14. Sumele plătite pentru compensarea cheltuielilor de călătorie, de transport al bunurilor și de închiriere a locuinței în caz de transfer sau de trecere cu lucrul, în interes de serviciu, în altă localitate.

15. Retribuirea muncii efectuate în afara orelor de program, virată la bugetul respectiv sau la fondurile de binefacere.

16. Indemnizația plătită tinerilor specialiști din contul plătitorului de contribuții pentru concediul acordat după absolvirea instituției de învățământ superior, mediu de specialitate sau secundar profesional.

17. Indemnizația unică acordată tinerilor specialiști la angajare în temeiul Hotărârii Guvernului nr.321 din 20 martie 1998.

18. Indemnizația acordată pentru incapacitate temporară de muncă.

19. Indemnizațiile de asigurări sociale.
20. Indemnizația pentru copii, alocația socială, alocația lunară de stat, alocația nominală de stat, compensația nominativă și alte prestații sociale, plătite de la bugetul de stat sau de la bugetele unităților administrativ-teritoriale, stabilite în sistemul de asigurări sociale de stat.
21. Toate tipurile de pensii stabilite conform legislației cu privire la pensii.
22. Veniturile din gestionarea proprietății (dividende, procente, drepturi la cotele de participare).
23. Câștigurile din obligațiunile împrumuturilor de stat și sumele primite la stingerea obligațiilor.
24. Câștigurile de la loterii desfășurate în modul și în condițiile stabilite de Guvern.
25. Recompensa pentru donarea de sânge.
26. Sumele primite de persoane fizice asigurate sub formă de granturi (ajutor cu titlu gratuit), acordate de instituții internaționale și naționale, de organizații (fundații) internaționale de binefacere, precum și de agenți economici, în mărimea stabilită de legislație.
27. Sumele plătite pentru drepturile de autor și cele obținute în baza unei convenții civile, cu excepția veniturilor obținute conform contractelor pentru executarea de lucrări sau prestarea de servicii. La veniturile obținute conform contractelor pentru executarea de lucrări sau prestarea de servicii nu se atribuie veniturile obținute de plătitorii de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală specificați în anexa nr.2, în baza contractelor corespunzătoare, și care confirmă faptul achitării primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru anul respectiv de gestiune.
28. Sumele plătite, conform legislației, pentru implementarea invențiilor și propunerilor de raționalizare, precum și pentru dreptul de autor asupra acestor invenții și propuneri.
29. Ajutorul material acordat de organizațiile sindicale și patronale conform regulamentelor acestora.
30. Indemnizația achitată angajaților de către angajatori în perioada șomajului tehnic.
31. Compensațiile și indemnizațiile unice pentru absolvenții instituțiilor de învățământ în primii 3 ani de activitate, acordate conform art.11 din Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995 și art.53 alin.(9) din Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995.

Anexa nr.1

Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense

1. Angajatorii.

2. Angajații, inclusiv:

a) persoanele care dețin funcții electivă ori care activează în organizații sindicale sau patronale, în autorități executive, legislative sau de drept;

b) persoanele angajate în proiecte, instituții și organizații internaționale care își desfășoară activitatea în Republica Moldova, indiferent de sursa finanțării activității lor, dacă acordurile internaționale nu stipulează altfel;

c) persoanele care își desfășoară activitatea în asociații și organizații obștești, înregistrate conform legislației în vigoare;

d) cetățenii Republicii Moldova angajați în ambasade, consulate și în alte misiuni permanente, situate pe teritoriul Republicii Moldova;

e) persoanele angajate de către întreprinzătorii individuali și de către alți angajatori, persoane fizice;

f) persoanele angajate de notari publici și avocați.

3. Unitățile, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, persoanele fizice, notarii publici și avocații care plătesc persoanelor fizice ori în folosul lor alte recompense.

4. Persoanele fizice care primesc alte recompense.

Anexa nr.2

Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual

1. Persoanele fizice neangajate, cu domiciliul în Republica Moldova, care se includ în una din următoarele categorii:

a) proprietarii de terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură, indiferent de faptul dacă au dat sau nu aceste terenuri în arendă sau folosință pe bază de contract, cu excepția proprietarilor invalizi sau pensionari;

b) fondatorii de întreprinderi individuale, cu excepția pensionarilor sau invalizilor;

c) persoanele fizice care, pe bază de contract, iau în arendă sau folosință terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură;

d) titularii de patentă de întreprinzător, cu excepția titularilor pensionari sau invalizi;

e) persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje și alte bunuri materiale, cu excepția terenurilor cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură.

2. Notarii publici și avocații, indiferent de forma juridică de organizare a activității, care au obținut licență în modul stabilit de lege.

3. Alți cetățeni ai Republicii Moldova, care nu sunt angajați și nu fac parte din nici una din categoriile enumerate și nu sunt asigurate de Guvern, conform art.4 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Tabelul nr. 35

Exemplu de calcul a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

N./o.	Indicatori	Suma, lei
1.	Fondul de retribuire a persoanelor angajate prin contract de muncă	300 000
2.	Tariful primei de asigurare obligatorie de asistență medicală datorată de angajator, %	3,5
3.	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală calculate de angajator (p.1 x p. 2 / 100)	10 500
4.	Tariful primei de asigurare obligatorie de asistență medicală datorată de angajați, %	3,5
5.	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală reținute de la angajați (p.1 x p.4 / 100)	10 500
6.	Suma totală a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (p.3 + p.5)	21 000

Pentru un salariu anual calculat de agentul economic și achitat persoanelor angajate în mărime de 300 000 lei, se vor calcula, reține și achita primele de asigurare obligatorie de asistență medicală de 21 000 lei.

VI. MODUL de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2012

Întru executarea prevederilor Legii bugetului de stat pe anul 2012, Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2012, Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2012 și altor acte normative, Ministerul Finanțelor informează despre particularitățile de achitare și evidență prin sistemul trezorerial al veniturilor bugetului public național în anul 2012.

Veniturile bugetului de stat

Plățile ce constituie **încasări la componenta de bază a bugetului de stat** specificate în Anexa nr.1, se vor vira conform următoarelor date bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 33114001;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX.

XXX XX	XX	XXXX
I	II	III

Contribuabilii înregistrați în inspectoratele fiscale de stat ale municipiului Chișinău și Bălți, vor achita **impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată, impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător și impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate** (cap.111 §22). Ei vor indica, în rubrica „codul fiscal al plătitorului” din ordinul de plată, codul fiscal urmat prin bară „ / ” de codul subdiviziunii, atribuit de organele fiscale (vezi prevederile punctului 5).

Încasările bugetelor unităților administrativ-teritoriale

34. Plățile ce constituie **încasări la componenta de bază a bugetelor unităților administrativ-teritoriale** specificate în Anexa nr.2, se vor vira conform următoarelor date bancare:

Beneficiar: Denumirea Trezoreriei teritoriale a Ministerului Finanțelor (Anexa nr.4);

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: conform Anexei nr.4;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX

ÎNCASĂRILE LA BUGETUL ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT

45. Plățile ce constituie **încasări ale bugetului asigurărilor sociale de stat** gestionate de Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), specificate în Anexa nr. 6, se vor vira de contribuabili la următoarele date bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 331701;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX 85 XXXX.

46. Contul trezorerial de încasări pentru achitarea plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat este format din trei părți (11 semne) precum urmează: I codul articolului (5 cifre), II codul beneficiarului (2 cifre), III codul unității teritoriale (4 cifre)

Încasările la fondurile asigurării

Obligatorii de asistență medicală

47. Plățile ce constituie **încasări ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală**, gestionate de Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare CNAM), specificate în Anexa nr.7, se vor vira de contribuabili la următoarele date bancare:

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Contul bancar: 331891;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX 25 XXXX.

48. Contul trezorerial de încasări pentru achitarea plăților la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală este format din trei părți (11 semne), precum urmează:

Anexa nr.1

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetului de stat

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: 33114001;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX, unde:

XXX XX – codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

XX – codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);

XXXX – codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
111	20 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată
111	21 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător
111	22 ¹	Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate.
115	01 ²	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova
115	04	Impozitul privat
115	10 ²	Accize la materialul vinicol
115	11 ²	Accize la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase
115	12 ²	Accize la vinurile din struguri și vinurile efervescente
115	13 ²	Accize la bere
115	14 ²	Accize la produsele din tutun
115	15 ²	Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)
115	16 ²	Accize la benzină și motorină
115	17 ²	Accize la alte mărfuri
115	43 ⁴	Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova
115	44	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova
115	45 ⁴	Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise
115	46 ⁴	Taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale

115	47	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj
115	48	Taxa pentru comercializarea gazelor naturale destinate utilizării în calitate de carburanți pentru unitățile de transport auto
115	49	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare.
115	50	Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.
115	55 ⁵	Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate
115	60	Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mass-media
115	63	Taxa pentru efectuarea expertizei ecologice
116	10 ⁴	Plata-garanție de la drepturile de export-import
116	11	Taxa consulară
116	15 ³	Drepturi de import-export, achitate în avans
121	02	Dividende aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni
121	03	Defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)
121	10	Soldul profitului net al Băncii Naționale a Moldovei
121	11	Dobânzi la creditele acordate de la bugetul de stat
121	12	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare
121	15	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile de depozitare
121	16	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale proiectelor finanțate din surse externe
121	31	Arenda pentru resursele naturale
121	33	Plata pentru arenda terenurilor cu o altă destinație decât cea agricolă
121	35	Chiria bunurilor proprietate publică
121	36	Alte venituri din proprietate
122	11	Taxa de stat pentru cauzele examinate de judecătoria și alte organe de resort
122	12	Taxa de stat pentru actele notariale îndeplinite de notari și de alte persoane abilitate prin lege
122	22	Taxa pentru eliberarea pașapoartelor
122	26	Taxe percepute de poliția rutieră
122	33	Taxa pentru eliberarea autorizațiilor de deschidere și prelungire a termenului de activitate a reprezentanțelor, firmelor, băncilor și organizațiilor străine
122	39	Venituri de la includerea în tariful la gazele naturale a mijloacelor

		destinate recuperării mijloacelor utilizate pentru răscumpărarea cambilor
122	40	Alte încasări
122	50	Mijloace încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol
122	56	Încasări de la investitorii sau proprietarii construcțiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcție
122	57	Încasări din salariul net al executantului serviciului civil
122	58	Plata persoanelor juridice care prestează servicii de telefonie mobilă
122	59	Plata suplimentară obligatorie de la perfectarea și eliberarea certificatului de eliberare al automobilului
122	60	Plata suplimentară obligatorie de la cumpărarea valutei străine în casele de schimb valutar
122	61	Taxa pentru dezvoltarea culturilor nucifere
122	62	Plata în fondul de risc
122	63	Taxa specială pentru asigurarea stabilității financiare
122	64	Venituri de la valorificarea activelor BC "Investprivatbank" SA în proces de lichidare
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	02	Amenzi aplicate de poliția rutieră
123	04	Amenzi aplicate de Serviciul Control Financiar și Revizie de pe lângă Ministerul Finanțelor
123	05	Amenzi aplicate de Inspekția de Stat în Construcții
123	06	Amenzi pentru nerespectarea regulilor transportului de călători, deteriorarea drumurilor auto, a construcțiilor și utilajelor rutiere, a plantațiilor aferente drumurilor
123	07	Amenzi aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	08	Amenzi aplicate de organele Serviciului de Informații și Securitate
123	09	Amenzi aplicate de Curtea de Conturi
123	11	Încasări de la vânzarea averii și valutei confiscate
123	12	Amenzi pentru nerepatrierea la termen a încasărilor valutare
123	14	Amenzi aplicate de instanțele judecătorești în cauze administrative și penale
123	15	Alte amenzi și sancțiuni pecuniare
123	17	Amenzi aplicate de centrele de medicină preventivă
123	20	Amenzile contravenționale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	21	Amenzile contravenționale pentru încălcarea termenelor de repatriere a mijloacelor materiale și a mijloacelor bănești aplicate de organele

		Serviciului Fiscal de Stat
211	01	Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică
211	03	Mijloace din vânzarea bunurilor proprietate publică
211	05	Mijloace din vânzarea pachetelor de acțiuni și/sau părților sociale
211	09	Mijloace din privatizare conform proiectelor individuale
212	01	Mijloace bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului
411	00	Granturi interne
412	01	Granturi externe pentru susținerea bugetului

Note:

1 – 111 §20 – §22 Pentru contribuabilii înregistrați în mun. Chișinău și Bălți

2 – 115 §01; 115 §10 – §17 – cu excepția contribuabililor înregistrați în UTA Găgăuzia, vezi punctul 37

3 – 116 §15 – vezi punctul 30

4 – 116 §10 și 115 §43, 45, 46 – pentru plățile administrate de organele vamale, vezi punctul 31

5 – 115 §55 – cu excepția contribuabililor înregistrați în UTA Găgăuzia, vezi punctul 38

Anexa nr.2
**Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale bugetelor raionale,
 bugetelor municipale Chișinău și Bălți, bugetului central
 al UTA Găgăuzia și bugetelor locale**

Beneficiar: Denumirea trezoreriei teritoriale a Ministerului Finanțelor (Anexa nr.4);

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: conform Anexei nr.4;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX XX XXXX, unde:

XXX XX – codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

XX – codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (Anexa nr.3);

XXXX – codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
111	01	Impozitul pe venit din salariu
111	05	Impozitul pe venit aferent operațiunilor de predare în posesie și/sau folosință a proprietății imobiliare
111	09	Alte impozite pe venit
111	20 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată
111	21 ¹	Impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător
111	22 ¹	Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate
114	01	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă, cu excepția impozitului de la gospodăriile țărănești (de fermier)
114	02	Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă
114	03	Impozit funciar încasat de la persoanele fizice
114	06	Impozit funciar pe pășuni și fânețe
114	07	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la gospodăriile țărănești (de fermier)
114	10	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice

114	11	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice
114	12	Impozit pe bunurile imobiliare cu destinație comercială și industrială
114	14	Impozit pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice – cetățeni, din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare
115	01 ²	Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova
115	04	Impozitul privat
115	10 ²	Accize la materialul vinicol
115	11 ²	Accize la rachiu, lichioruri, divinuri și alte băuturi spirtoase
115	12 ²	Accize la vinurile din struguri și vinurile efervescente
115	13 ²	Accize la bere
115	14 ²	Accize la produsele din tutun
115	15 ²	Accize la bijuterii (inclusiv bijuterii cu briliante)
115	16 ²	Accize la benzină și motorină
115	17 ²	Accize la alte mărfuri
115	39	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători
115	41	Taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei)
115	42	Taxa balneară
115	51	Taxa pentru apă
115	53	Taxa pentru lemnul eliberat pe picior
115	54	Taxa pentru extragerea mineralelor utile
115	55 ²	Taxa de licență pentru anumite genuri de activitate
115	56	Taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale
115	57	Plăți pentru certificatele de urbanism și autorizările de construire sau desființare
115	60	Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mass-media
121	02	Dividende aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni
121	03	Defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)
121	12	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare
121	15	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile de depozitare
121	16	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale proiectelor finanțate din surse externe
121	22	Dobânzi aferente creditelor acordate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi și bugetul municipal Bălți la bugetele de nivelul unu
121	31	Arenda pentru resursele naturale
121	32	Plata pentru arenda terenurilor cu destinație agricolă

121	33	Plata pentru arenda terenurilor cu o altă destinație decât cea agricolă
121	35	Chiria bunurilor proprietate publică
121	36	Alte venituri din proprietate
121	37	Taxa pentru patenta de întreprinzător
122	24	Încasările plăților de la persoanele internate în punctele medicale de dezalcoolizare
122	27	Taxa de piață
122	28	Taxa pentru amenajarea teritoriului
122	29	Taxa pentru cazare
122	30	Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială
122	32	Taxa de aplicare a simbolicii locale
122	34	Taxa pentru parcare
122	40	Alte încasări
122	41	Taxa de la posesorii de câini
122	46	Taxa pentru efectuarea prospecțiunilor geologice
122	47	Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice
122	48	Taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcțiilor obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile
122	49	Taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	02	Amenzi aplicate de poliția rutieră
123	04	Amenzi aplicate de Serviciul Control Financiar și Revizie de pe lângă Ministerul Finanțelor
123	11	Încasări de la vânzarea averii și valutei confiscate
123	15	Alte amenzi și sancțiuni pecuniare
211	01	Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică
211	02	Mijloace din vânzarea apartamentelor către cetățeni
211	03	Mijloace din vânzarea bunurilor proprietate publică
211	05	Mijloace din vânzarea pachetelor de acțiuni și/sau părților sociale
211	06	Mijloace din vânzarea încăperilor nelocuibile
212	02	Mijloace bănești de la privatizarea terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale
411	00	Granturi interne
412	01	Granturi externe pentru susținerea bugetului

Note:

1 – 111 §20 – §22 Pentru toți contribuabilii, cu excepția contribuabililor înregistrați în mun. Chișinău și Bălți;

2 – 115 §01; 115 §10 – 115 §17; 115 §55; Numai pentru beneficiarul Inspectoratul Fiscal de Stat – contribuabilii înregistrați în UTA Găgăuzia, vezi punctul 37 și 38.

Anexa nr.3

Codurile beneficiarilor conturilor trezoreriale de încasări

Codul	Denumirea
1	2
00	Ministerul Finanțelor (Inspectoratul Fiscal Principal de Stat*)
20	Serviciul Vamal
25	Compania Națională de Asigurări în Medicină
85	Casa Națională de Asigurări Sociale
Organele fiscale	
01	Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Chișinău
12	Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Bălți
30	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Anenii-Noi
31	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Basarabeasca
32	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Briceni
34	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cahul
36	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cantemir
38	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Călărași
40	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Căușeni
43	Inspectoratul Fiscal de Stat pe U.T.A Găgăuzia
44	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Cimișlia
48	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Criuleni
50	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dondușeni
52	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Drochia
53	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Dubăsari
55	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Edineț
57	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Fălești
59	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Florești
61	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Glodeni
65	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Hâncești

67	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ialoveni
69	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Leova
71	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Nisporeni
72	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ocnîța
74	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Orhei
76	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Rezina
79	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Râșcani
81	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Sângerei
84	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Soroca
86	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Strășeni
88	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Șoldănești
89	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ștefan-Vodă
91	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Taraclia
93	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Telenești
95	Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ungheni

* în cazul restituirii plăților, responsabil este Inspectoratul Fiscal Principal de Stat

Anexa nr.4

**Conturile bancare ale Ministerului Finanțelor – trezorerii teritoriale
pentru încasarea plăților la bugetele unităților administrativ-teritoriale**

Denumirea trezoreriei teritoriale a Ministerului Finanțelor	Contul bancar al bugetului UAT
1	2
MF-TT Anenii-Noi	226633
MF-TT Basarabasca	226650
MF-TT Bălți	226602
MF-TT Briceni	226635
MF-TT Cahul	226610
MF-TT Călărași	226646
MF-TT Cantemir	226625
MF-TT Căușeni	226608
MF-TT Chișinău – bugetul municipiului	226614
MF-TT Ciadâr-Lunga	226628
MF-TT Cimișlia	226637
MF-TT Coșnița	226653
MF-TT Comrat	226609
MF-TT Criuleni	226629
MF-TT Dondușeni	226634
MF-TT Drochia	226642
MF-TT Edineț	226604
MF-TT Fălești	226621
MF-TT Florești	226643
MF-TT Glodeni	226622
MF-TT Hâncești	226607
MF-TT Ialoveni	226631
MF-TT Leova	226638
MF-TT Nisporeni	226647
MF-TT Ocnița	226636
MF-TT Orhei	226605
MF-TT Rezina	226639
MF-TT Râșcani	226623
MF-TT Sângerei	226624
MF-TT Soroca	226611
MF-TT Strășeni	226632
MF-TT Șoldănești	226640
MF-TT Ștefan-Vodă	226645
MF-TT Taraclia	226612
MF-TT Telenești	226641
MF-TT Ungheni	226606

Anexa nr.6

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări

ale bugetului asigurărilor sociale de stat

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: 331701;

Contul trezorerial de încasări: XXXXX 85 XXXX, unde:

XXX XX – codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

85 – codul administratorului de venituri (CNAS);

XXXX – codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
112	01	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori
112	02 ¹	Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii
112	03	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii individuale, virate de persoanele fizice, proprietari de terenuri agricole
112	05	Contribuții de asigurări sociale de stat individuale virate de persoanele care au încheiat contract individual
112	06	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător
112	11	Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuțiilor sociale de stat obligatorii
112	12	Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii
121	19	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești ale bugetului asigurărilor sociale de stat la conturile bancare
121	20	Dobânzi de la plasarea mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor

		sociale de stat la conturile de depozitare bancare
121	21	Dobânzi de la valorile mobiliare de stat procurate din contul mijloacelor excedentului bugetului asigurărilor sociale de stat
122	40	Alte încasări
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	19	Amenzi aferente plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat

Notă:

1 Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de salariații asigurați, de către persoane fizice, ce desfășoară activitate pe cont propriu, virate de avocați privați, notari publici, executori judecătorești și mediatori.

Anexa nr.7

Clasificatorul conturilor trezoreriale de încasări ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul fiscal: 1006601000037;

Banca beneficiară: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat;

Codul băncii: TREZMD2X;

Contul bancar: 331891;

Contul trezorerial de încasări: XXX XX 25 XXXX, unde:

XXX XX – codul capitolului și paragrafului clasificăției de venituri bugetare;

25 – codul beneficiarului conturilor trezoreriale de încasări (CNAM);

XXXX – codul statistic al localității contribuabilului conform CUATM

Codul capitolului clasificăției de venituri bugetare	Codul paragrafului clasificăției de venituri bugetare	Denumirea
1	2	3
113	01	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, sub formă de contribuție procentuală din salariu și din alte recompense, achitate de

		angajatori și de angajați
113	02	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reședința sau domiciliul în Republica Moldova
121	23	Dobânzi aferente soldurilor mijloacelor bănești ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală la conturile bancare
121	24	Dobânzi de la depunerea mijloacelor bănești ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală la conturile de depozitare
122	40	Alte încasări
123	01	Amenzi și sancțiuni administrative
123	07	Amenzi aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat
123	20	Amenzile contravenționale aplicate de organele Serviciului Fiscal de Stat

Regulamentul cu privire la delegarea salariaților din Republica Moldova

Pentru a reglementa modul de delegare în hotarele Republicii Moldova și în străinătate a salariaților din entitățile din Republica Moldova și a compensa cheltuielile ce țin de majorarea prețurilor la produsele alimentare și tarifele la serviciile prestate de hoteluri, se aplică Hotărârea de Guvern nr. 10 din 5.01.2012. Regulamentul cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova este publicat în Monitorul Oficial nr.7-12/30 din 13.01.2012.

Prevederile prezentului Regulament determină modul de delegare. Ele se aplică pentru toate persoanele fizice și juridice, atât de drept public, cât și de drept privat, care desfășoară activitate de întreprinzător, organizațiile necomerciale, inclusiv instituțiile publice (denumite în continuare entități), indiferent de domeniul de activitate, tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

Regulamentul reglementează cheltuielile întreprinderilor din Republica Moldova pentru deplasarea în interes de serviciu a salariaților încadrați în statele lor de personal. Sau a persoanelor care îndeplinesc lucrări și servicii în conformitate cu contractul (acordul) încheiat, pe teritoriul republicii și peste hotarele ei.

Călătoriile de serviciu pe teritoriul Republicii Moldova ale salariaților, a căror activitate permanentă se desfășoară în timpul aflării în drum sau poartă un caracter mobil ori ambulant, precum și îndeplinirea lucrărilor de prospecțiuni și geodezico-topografice în teren nu se consideră deplasare.

Prevederile regulamentului se extind asupra salariatului delegat pentru îndeplinirea unor misiuni provizorii, inclusiv:

- a) încheierea și îndeplinirea contractelor, soluționarea altor probleme legate de producerea și comercializarea bunurilor și de prestarea serviciilor;
- b) exercitarea funcției de control în problemele ce țin de specificul activității;
- c) efectuarea vizitelor oficiale, purtarea tratativelor, consultărilor, pregătirea și încheierea convențiilor, acordurilor;
- d) realizarea schimbului de experiență, specializărilor, stagiilor, instruirilor;
- e) participarea la vânzări și expoziții, studiarea pieței, realizarea de activități în domeniul cooperării economice și tehnico-științifice;
- f) participarea la sesiuni, simpozioane, conferințe, ședințe, congrese, manifestări științifice, culturale, artistice și sportive;
- g) primirea titlurilor, decorațiilor și premiilor decernate, etc.;
- h) alte sarcini analogice.

Cerințele prezentului Regulament ce se referă la normele de diurne și plafoanele de cazare, se aplică față de personalul reprezentanțelor Republicii Moldova peste hotare, pe perioada delegării lor în interes de serviciu în țara de reședință sau în altă țară străină.

Delegarea salariatului se efectuează de către conducătorul entității sau altă persoană împuternicită prin aprobarea ordinului, cu indicarea scopului și a termenului delegării, precum și a țării gazdă. Delegarea salariatului pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează în baza ordinului sau a legitimației de deplasare. În legitimația de deplasare se indică: denumirea entității pe care o reprezintă, numele, prenumele salariatului, funcția deținută, localitățile de destinație și denumirea entității la care este delegat, scopul și termenul delegării. În legitimația de deplasare se fac mențiuni despre plecarea în deplasare, sosirea la punctele de destinație, plecarea din ele și sosirea la locul de muncă permanent. Ea se autentifică prin ștampilele entităților corespunzătoare. La delegarea în câteva localități, datele despre sosire și plecare se fac aparte, în fiecare dintre ele.

La delegarea în țări străine, data trecerii hotarelor se determină potrivit însemnărilor efectuate în pașaport la punctele de trecere și control la frontieră.

Nu este obligatorie eliberarea legitimației de deplasare în cazul în care salariatul revine din deplasare la locul permanent de muncă în aceeași zi în care a fost delegat. Delegarea salariatului în deplasare în aceste cazuri se efectuează în baza emiterii ordinului (dispoziției).

TERMENUL DELEGĂRII

Termenul delegării salariaților se determină de către conducătorii entităților. El nu poate depăși doi ani – la delegarea peste hotare și 60 de zile calendaristice – în hotarele Republicii Moldova. Fără a lua în calcul timpul aflării în drum.

Termenul delegării muncitorilor, conducătorilor și specialiștilor pentru executarea lucrărilor de montaj, reglare, reparare și construcție nu va depăși un an. Cu excepția timpului aflării în drum.

Compensarea cheltuielilor de deplasare se efectuează pentru zilele aflării efective în deplasare. Ele se determină conform mențiunilor în ordinul sau în legitimația de deplasare și în documentele de călătorie prezentate. În limitele termenului pentru care salariatul a fost delegat.

Ziua plecării în deplasare se consideră ziua plecării cu trenul, transportul aerian, auto sau alt mijloc de transport din locul permanent de lucru al delegatului. Iar ziua sosirii – ziua când mijlocul de transport menționat a ajuns la locul permanent de lucru. În cazul plecării mijlocului de transport până la ora 24 inclusiv, ziua plecării în deplasare se consideră ziua curentă. Când pleacă la ora 0 și mai târziu – ziua următoare. Dacă gara, debarcaderul, aerogara se află în afara localității, se ia în considerare timpul necesar pentru călătoria până la gară, debarcader, aerogară.

COMPENSAREA CHELTUIELILOR PENTRU TRANSPORT

Potrivit documentelor primare, salariatului delegat i se achită cheltuielile de transport până la locul de destinație și retur – spre locul permanent de muncă cu transportul aerian, feroviar, naval, transportul auto public, cu excepția taximetrelor, la tarifele clasei economice. Aici se include și plata pentru asigurarea de stat a pasagerului la transport și pentru serviciul prestat la vânzarea preliminară a билетelor de călătorie. Cheltuielile pentru utilizarea lenjeriei de pat în trenuri se compensează fără prezentarea documentelor primare.

În cazul când documentele de călătorie nu se prezintă, compensarea cheltuielilor pentru serviciile de transport pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează conform tarifului minim.

Salariatului delegat i se achită și cheltuielile pentru călătoria în transportul public (cu excepția taximetrelor) până la gară, aerogară, debarcader și retur. În cazul în care ele nu sunt amplasate în raza localității unde a fost delegat. Cu taximetrul - în cazul în care ora sosirii sau plecării detașatului nu corespunde cu orarul de timp al transportului public, conform actelor de călătorie prezentate. La delegarea în străinătate, salariatului i se achită cheltuielile pentru deplasarea tur-retur pe distanța dintre aeroport, gară sau debarcader și locul de cazare cu transportul public sau cu taximetrul. Numai în cazul în care ora sosirii sau plecării detașatului nu corespunde cu orarul de timp al transportului public din țara respectivă. În caz de utilizare de către salariatul delegat a transportului de serviciu sau a transportului auto personal, acestuia i se compensează cheltuielile pentru combustibil și lubrifiante, în conformitate cu ruta și kilometrajul aprobate de conducătorul entității, precum și cantitatea necesară de materiale de marca respectivă. Pentru asta salariatul trebuie să prezinte documentele (chitanțele, cecurile) eliberate de stațiile de alimentare cu combustibil, care confirmă cheltuielile menționate.

COMPENSAREA CHELTUIELILOR PENTRU LOCAȚIUNE

Salariatului delegat i se compensează cheltuielile efective pentru locațiune. Aceasta include serviciile obligatorii prestate în hoteluri, conform cerințelor privind utilizarea camerelor din hoteluri. Mărimea lor nu va depăși plafoanele de cazare pentru fiecare 24 ore, prevăzute în anexa nr.2 la prezentul

Regulament. De asemenea, se compensează cheltuielile pentru rezervarea locurilor în hoteluri în mărime de 50% din valoarea compensată a locului pentru 24 ore.

Cheltuielile efective pentru locațiune se confirmă prin anexarea documentelor primare la decontul de avans. Nu se permite achitarea cheltuielilor pentru locațiune în hoteluri în baza conturilor comune, fără a fi indicate în ele numerele camerelor ocupate, perioada aflării, numele celor cazați, tipurile cheltuielilor etc. În același mod se compensează cheltuielile de locațiune suportate în timpul opririi forțate în drum, confirmate documentar. În situațiile în care nu sunt prezentate documente primare privind cazarea, eliberate de unitățile hoteliere sau de altele similare, în calitate de document primar poate servi contractul de locațiune încheiat între persoana delegată și proprietarul locuinței. În acest caz, compensarea cheltuielilor se va efectua în conformitate cu documentele prezentate. Condiția este ca aceste cheltuieli să nu depășească 70% din plafoanele de cazare stabilite prin anexa nr.2 la prezentul Regulament, pentru persoanele prevăzute la categoria "A".

În cheltuielile de locațiune se includ, în afară de tarif, plățile și posibilele taxe locale obligatorii, reflectate în conturile pentru chirie.

Cheltuielile pentru hrană și alte servicii personale (spălatul, călcatul, frizeria etc.), incluse în conturile pentru locațiune, se achită din contul diurnelor și nu sunt supuse compensării.

În cazul în care nu sunt prezentate documentele primare a cheltuielilor de locațiune, aceste cheltuieli se compensează salariatului la delegarea în hotarele Republicii Moldova în mărime de 25 lei. Peste hotare ele sunt de 10% din norma-limită a cheltuielilor de locațiune pentru fiecare noapte aflată în deplasare. Excluzând timpul aflării în drum. Compensarea cheltuielilor nominalizate se efectuează în cazul în care salariatului delegat nu i s-a acordat locuință fără plată.

ACHITAREA DIURNELOR

Normele diurnelor sunt diferențiate pe categorii, ținând cont de posturile deținute de salariații delegați, de scopul și caracterul misiunii, conform anexei nr.1 la prezentul Regulament.

Cuantumul diurnelor pentru fiecare zi de aflare în deplasare a salariatului sunt prevăzute în anexa nr.2 la prezentul Regulament.

Dacă timpul aflării salariatului în statele de tranzit depășește 24 de ore sau pe parcursul itinerarului (tur-retur) de deplasare au loc staționări forțate, cu aflarea în hotel în statul de tranzit pe timpul nopții, diurnele pentru zilele menționate se plătesc conform normei stabilite pentru acel stat. În celelalte cazuri, diurnele se achită potrivit normei stabilite pentru punctul de destinație (delegare).

Pentru zilele de plecare și sosire diurnele se plătesc în mărime de 100% din normele stabilite.

În cazul delegării pentru o singură zi în teritoriul Republicii Moldova, diurnele nu se plătesc. Peste hotarele republicii, diurnele se plătesc în mărime de 100% din norma stabilită.

Dacă durata deplasării peste hotarele Republicii Moldova depășește 30 de zile calendaristice, cuantumul diurnei se reduce cu 20% pentru fiecare zi în plus. Dacă această durată depășește 60 de zile calendaristice, cuantumul diurnei se reduce cu 30% pentru fiecare zi în plus.

În cazurile în care salariatul plecat în misiune de serviciu în străinătate este asigurat gratuit cu hrană de țara gazdă, plata diurnei se efectuează în mărime de 30% din norma diurnei, incluzând în calcul suplimentele stabilite. Salariatului i se poate pune la dispoziție doar o masă sau două pe zi. În acest caz, în funcție de posibilitățile financiare ale entității și la decizia conducătorului, acestuia i se poate plăti, suplimentar la sumele prevăzute în alineatul anterior, diferența dintre cotele diurnelor, preconizate pentru hrană (70% din diurnă) și hrana pusă la dispoziție. Se va reieși din calculele: 15% – dejunul, 50% – prânzul și 35% – cina. Salariaților delegați în deplasare în interes de serviciu, în conformitate cu categoriile I și a II-a (anexa nr.1 la prezentul Regulament), diurnele li se plătesc în mărime de 100% din norma stabilită.

La delegarea unei persoane în două și mai multe țări, diurna pentru ziua deplasării dintr-o țară în alta se plătește în mărime de 100% în valută. În conformitate cu normele țării în care se deplasează delegatul.

Pentru reținerea nemotivată în drum, diurna nu se plătește. Iar cheltuielile de locațiune nu se compensează.

În cazul delegării salariatului într-o localitate de unde el are posibilitate să revină zilnic la locul său permanent de trai, diurnele nu se plătesc. Persoana delegată, la încheierea programului zilei de lucru, poate rămâne din propria inițiativă la locul delegării. În acest caz, cheltuielile efective i se restituie la prezentarea actelor de cazare.

Muncitorii, conducătorii și specialiștii entităților, care sunt delegați în teritoriul Republicii Moldova pentru executarea lucrărilor de montaj, ajustare, construcție, reparație și restaurare, în locul diurnelor, în modul stabilit, primesc un supliment la salariul tarifar (de funcție). La efectuarea acestor lucrări peste hotarele Republicii Moldova, achitarea diurnelor sau suplimentelor la salariul tarifar (salariul de funcție) se soluționează de conducătorii entităților respective de comun acord cu beneficiarii. În aceste cazuri, potrivit înțelegerii dintre părțile menționate, mărimea diurnelor poate fi mai mică decât normele stabilite.

Se pot executa lucrări de cercetări științifice, de proiectare și experimentare peste hotarele Republicii Moldova. În acest caz, mărimile diurnelor pot fi stabilite, de asemenea, potrivit înțelegerii cu beneficiarii, în limitele normelor prevăzute.

COMPENSAREA ALTOR CHELTUIELI CE ȚIN DE DELEGARE

Salariatului delegat i se restituie, potrivit documentelor primare prezentate de el, cheltuielile pentru:

- a) obținerea pașaportului străin și a vizei, precum și a vizei de reședință în pașaport și alte taxe aferente obținerii acestora;
- b) comisioanele și taxele bancare pentru schimbarea valutei străine, la utilizarea cardului bancar sau a cecului de numerar în bancă în valuta corespunzătoare;
- c) telefaxuri, internet, convorbiri interurbane de serviciu cu entitatea care l-a delegat sau cu alte entități, ce țin de scopul delegării și care se compensează conform ordinului conducătorului;
- d) asigurarea medicală obligatorie în străinătate;
- e) taxele rutiere și alte cheltuieli specifice la plecarea salariatului cu transportul auto, care nu este de uz public;
- f) transportul bagajelor;
- g) spezele pentru asistența medicală în condițiile și în cazurile stabilite de Ministerul Sănătății. Se referă la vaccinare și procurarea medicamentelor specifice țărilor și localităților cu o climă greu de suportat, spitalizarea și intervențiile chirurgicale, în caz de necesitate acută (pentru zilele de spitalizare diurna nu se acordă);
- h) cheltuielile în legătură cu decesul salariatului în străinătate și transportarea lui în patrie.

În cazul incapacității temporare de muncă a persoanei delegate, acesteia i se restituie, pe principii generale, cheltuielile pentru locațiune (în afara cazurilor în care se află în staționar la tratament). I se plătesc diurnele pe întreaga perioadă de timp până când, conform stării sănătății, poate intra în exercițiul funcțiilor. Sau poate reveni la locul permanent de trai. Dar nu mai mult de două luni.

Incapacitatea temporară de muncă a salariatului delegat, precum și imposibilitatea de a reveni la locul permanent de trai din cauza bolii, urmează să fie confirmate în modul stabilit.

Pentru perioada de incapacitate temporară de muncă, salariatului delegat i se plătește, pe principii generale, o indemnizație pentru pierderea temporară a capacității de muncă. Zilele de incapacitate temporară de muncă nu se includ în termenul de deplasare.

DELEGAREA ȘI PRIMIREA SALARIAȚILOR ÎN MISIUNE PE PRINCIPII DE ECHIVALENȚĂ (FĂRĂ SPEZE VALUTARE)

În conformitate cu contractele încheiate de entitățile Republicii Moldova cu cele din străinătate, delegarea și primirea reciprocă în misiune a colaboratorilor științifici și a specialiștilor pot fi efectuate fără cheltuieli în valută. Echivalentul acestor schimburi se stabilește în om-zile.

În cazul în care schimbul reciproc de delegați nu a fost stipulat în contract, cheltuielile pentru primirea colaboratorilor științifici și a specialiștilor străini nu se suportă.

Cheltuielile pentru deplasarea specialiștilor până la locul de destinație și retur sunt suportate de partea care detașează. Dacă contractul privind schimbul reciproc pe principii de echivalență nu prevede altceva.

În cazul în care delegarea personalului științific și a specialiștilor străini depășește echivalentul prevăzut în contract, spezele suplimentare sunt suportate de partea care a delegat personalul în misiune.

Achitarea cheltuielilor pentru primirea salariatilor și a specialiștilor străini se efectuează conform devizului de cheltuieli. Acesta se întocmește pentru fiecare caz și este aprobat de conducătorul entității. În instituțiile publice – de executorul principal de buget (ordonatorii principali de credite).

Conform devizului de cheltuieli se recuperează următoarele cheltuieli zilnice pentru primirea unui delegat, calculate pentru o persoană:

cheltuielile pentru hrană și servicii – în limita a 1,5 din normele diurnelor, stabilite pentru deplasările de serviciu în hotarele Republicii Moldova;

cheltuielile de locațiune – conform documentelor anexate care confirmă plata (cu excepția camerelor „de lux”).

La devizul de cheltuieli se anexează informația care cuprinde următoarele:

- a) numele, prenumele salariatului;
- b) țara de origine;
- c) entitatea pe care o reprezintă;
- d) funcția deținută;
- e) scopul misiunii;
- f) perioada aflării în țară.

Cheltuielile pentru primirea colaboratorilor științifici și a specialiștilor străini de către entități se includ în cheltuielile generale și administrative. Cele efectuate de organele de conducere și alte instituții publice, se suportă din contul devizului de cheltuieli pentru întreținerea acestor organe și entități.

MODUL DE ELIBERARE A VALUTEI ȘI DE JUSTIFICARE A SPEZELOR VALUTARE

La delegarea salariatului în hotarele Republicii Moldova, acestuia i se plătește un avans în moneda națională. Iar în cazul delegării peste hotarele republicii – în valută străină conform anexei nr.2 la prezentul Regulament. Raportul privind cheltuielile efectuate se prezintă de către salariatul delegat în termen de 5 zile lucrătoare de la revenirea în țară. În același termen se restituie și soldul avansului eliberat. În cazul în care sumele eliberate pentru deplasarea de serviciu nu au fost restituite în termenul stabilit, ele se rețin din salariul persoanei delegate, în modul prevăzut de legislație.

Evidența mijloacelor eliberate spre decontare pentru delegarea în interes de serviciu se ține în moneda națională a Republicii Moldova. Se aplică cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data eliberării avansului. Cheltuielile efective se înregistrează în contabilitate în moneda națională a Republicii Moldova, însă cu aplicarea cursului respectiv la ziua eliberării avansului. Iar în caz de neacordare a avansului – la ziua precedentă delegării. În mod analogic se evaluează soldul avansului restituit. Diferența de curs care a apărut în legătură cu aplicarea cursurilor stabilite de Banca

Națională a Moldovei în moneda națională, față de valuta altor state și cu aplicarea cursului de transferare a unei valute în alta, conform documentelor prezentate, eliberate de entitățile care efectuează operațiuni de schimb valutar, se atribuie de către entități la cheltuieli sau la venituri. Iar de către instituțiile publice – la cheltuielile efective din devizul de cheltuieli la articolul „Deplasări în scopuri de serviciu”.

Cheltuielile pentru procurarea valutei sunt suportate de entitatea care a delegat salariatul în misiune.

Plata diurnelor salariaților delegați se efectuează conform normelor stabilite în anexa nr.2 la prezentul Regulament. Cheltuielile de locațiune pe perioada delegării în interes de serviciu, suportate de salariatul delegat peste plafoanele stabilite se restituie, la decizia conducătorului. În baza documentelor primare prezentate, cu atribuirea acestora la cheltuieli curente.

Anexa nr.1
la Regulamentul cu privire la delegarea
salariaților entităților din Republica Moldova

I. CATEGORIILE PERSONALULUI PENTRU STABILIREA NORMELOR DE DIURNE

1. Categoria I

În această categorie se încadrează personalul delegat pe teritoriul republicii și peste hotarele ei pentru:

- a) efectuarea schimbului de experiență, specializări, stagii și instruirii;
- b) elaborarea lucrărilor sau a documentelor;
- c) încheierea sau semnarea contractelor;
- d) exercitarea funcției de control în problemele ce țin de specificul activității;
- e) efectuarea vizitelor oficiale la invitația organelor guvernamentale ale altor state;
- f) participarea la adunările generale și speciale, la sesiunile secțiilor de lucru ale organizațiilor internaționale și regionale sau entităților specializate ale acestora;
- g) participarea la negocieri în vederea încheierii sau semnării acordurilor la nivel interguvernamental;
- h) îndeplinirea misiunilor diplomatice.

În această categorie sunt incluși, de asemenea, jurnaliștii (ziariștii), curierii diplomatici, persoanele destinate cu titlu onorific „al poporului”, „emerit”, precum și sportivii de performanță și antrenorii lor, delegați pentru participarea la competiții internaționale.

2. Categoria a II-a

Această categorie include: Președintele Republicii Moldova, Președintele și vicepreședinții Parlamentului, Prim-ministrul și viceprim-miniștrii, deputații în Parlament, șefii misiunilor diplomatice, secretarul general al Guvernului și adjuncții lui, secretarul de stat, secretarul general al Secretariatului Parlamentului și adjuncții lui, secretarul general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, președintele Curții Constituționale, președintele Curții Supreme de Justiție, membrii Curții Constituționale și ai Curții Supreme de Justiție, procurorul general și adjuncții lui, directorul Serviciului de Informații și Securitate și adjuncții lui, președintele Curții de Apel și adjuncții lui, președintele Judecătoriei Economice și adjuncții lui, președintele și membrii Curții de Conturi, miniștrii și viceministrii, guvernatorul și președintele Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia (Gagauz-Yeri), consilierii Președintelui Republicii Moldova, ai Președintelui Parlamentului și ai Prim-ministrului, membrii Guvernului, guvernatorul și viceguvernatorii Băncii Naționale a Moldovei, membrii Consiliului de administrare al Comisiei Naționale a Pieței Financiare, președintele și vicepreședintele Comisiei Electorale Centrale, directorii și vicedirectorii autorităților

administrative centrale de pe lângă Guvern, președintele și vicepreședintele Casei Naționale de Asigurări Sociale, primarul general al municipiului Chișinău, primarii municipiilor Bălți, Comrat, Bender și Tiraspol, conducătorii administrației publice locale de nivelul al doilea, academicienii și membrii corespondenți ai Academiei de Științe a Moldovei, precum și președintele, vicepreședintele și directorul general executiv al Confederației Naționale a Patronatului, președinții și vicepreședinții Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, președintele și vicepreședinții Camerei de Comerț și Industrie, președintele Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie, directorul general și vicedirectorii Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, directorul general și directorii generali adjuncți ai Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței, directorul și directorii adjuncți ai Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, directorul general și directorii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, directorul și directorul adjunct al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Diurna se majorează în conformitate cu cota procentuală din mărimea ei normată astfel:

cu 25 la sută – pentru viceprim-miniștri și vicepreședinții Parlamentului;

cu 50 la sută – pentru Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului și Prim-ministru.

II. STABILIREA PLAFOANELOR DE CAZARE

1. Se stabilesc două niveluri ale plafoanelor de cazare, notate prin A și B.

2. Plafonul A se aplică pentru personalul prevăzut la categoria I de diurne.

3. Plafonul B se aplică pentru personalul prevăzut la categoria a II-a de diurne.

Extras din anexa nr.2
la Regulamentul cu privire la delegarea
salariaților entităților din Republica Moldova

NORMELE diurnelor și plafoanele de cazare pe categorii a persoanelor detașate

Nr. d/o	Denumirea țării	Valuta	Normele de diurne		Plafoane-limită de cazare	
			I	II	A	B
1	2	3	4	5	6	7
I. Republica Moldova						
1.	Mun. Chișinău	lei	100	100	315	420
2.	Mun. Bălți, Tiraspol	lei	90	90	295	330
3.	Alte municipii și orașe	lei	75	75	210	295
4.	Localitățile rurale	lei	75	75	150	210
II. Țările și orașele C.S.I.						
Federația Rusă						
5.	Orașele Moscova și Sankt Petersburg	euro	40	50	220	250
6.	Extremul Nord și Extremul Orient*	euro	40	50	150	160
7.	Celelalte localități	euro	35	40	150	160

Alte țări C.S.I.						
8.	Ucraina	euro	35	40	140	150
9.	Azerbaidjan	euro	30	40	200	230
10.	Belarus	euro	30	40	120	150
11.	Armenia	euro	30	40	90	100
12.	Kazahstan	euro	35	40	130	160
13.	Kîrgîzstan	euro	30	40	90	100
14.	Tadjikistan	euro	30	40	90	100
15.	Turkmenistan	euro	30	40	90	100
16.	Uzbekistan	euro	30	40	90	100
III. Alte țări și orașe						
1.	Austria	euro	45	60	150	200
2.	Belgia	euro	45	50	200	250
3.	Bosnia și Herțegovina	euro	35	45	80	100
4.	Brazilia	dolari SUA	25	50	110	135
5.	Bulgaria	euro	35	45	160	180
6.	Canada	dolari SUA	50	70	150	180
7.	Republica Capului Verde	dolari SUA	25	30	75	90
8.	Cehia	euro	40	50	160	180
9.	China	dolari SUA	30	40	120	150
10.	Cipru	euro	40	50	80	100
11.	Columbia	dolari SUA	25	35	45	70
12.	Republica Populară Democrată Coreeană	dolari SUA	25	35	75	95
13.	Republica Coreea	dolari SUA	35	40	100	120
14.	Croația	euro	40	50	80	110
15.	Cuba	dolari SUA	25	35	65	105
16.	Danemarca	euro	45	50	150	160
17.	Republica Dominicană	dolari SUA	25	35	60	80
18.	Ecuador	dolari SUA	25	35	60	80
19.	Egipt	euro	30	40	150	160
20.	Elveția	euro	80	100	260	300
21.	Emiratele Arabe Unite	euro	40	50	130	150
22.	Estonia	euro	30	40	100	140
23.	Etiopia	dolari SUA	25	35	60	80
24.	Filipine	dolari SUA	25	35	70	90
25.	Finlanda	euro	40	45	200	220
26.	Franța	euro	60	70	180	230
27.	Paris	euro	60	70	200	230
28.	Georgia	euro	30	40	100	120
29.	Germania	euro	45	55	160	180
30.	Grecia	euro	40	50	140	160
31.	Grenada	dolari SUA	25	30	70	80

32.	Guineea	dolari SUA	25	35	65	85
33.	Guineea-Bissau	dolari SUA	25	30	50	70
34.	Guineea Ecuatorială	dolari SUA	25	30	50	70
35.	Guyana	dolari SU A	25	30	50	70
36.	Haiti	dolari SUA	25	30	65	75
37.	Honduras	dolari SUA	25	30	50	70
38.	Hong Kong	dolari SUA	25	30	70	90
39.	Jamaica	dolari SUA	25	30	60	75
40.	India	dolari SUA	25	30	200	220
41.	Indonezia	dolari SUA	25	35	65	90
42.	Insulele Comore	dolari SUA	25	35	45	60
43.	Iordania	dolari SUA	25	35	45	65
44.	Irak	dolari SUA	25	35	60	75
45.	Iran	dolari SUA	25	35	110	140
46.	Irlanda	euro	40	50	110	150
47.	Islanda	euro	35	45	90	110
48.	Israel	euro	40	50	120	160
49.	Italia	euro	40	50	180	190
50.	Japonia	dolari SUA	120	140	300	350
51.	Letonia	euro	35	40	150	180
52.	Lituania	euro	35	40	80	110
53.	Liechtenstein	euro	45	50	65	75
54.	Luxemburg	euro	40	50	170	190
55.	Maroc	dolari SUA	25	30	65	75
56.	Macedonia	euro	35	45	75	90
57.	Malta	dolari SUA	30	35	60	70
58.	Marea Britanie	euro	50	60	200	220
59.	Mongolia	dolari SUA	25	30	75	90
60.	Norvegia	euro	50	60	280	300
61.	Olanda	euro	40	50	120	150
62.	Panama	dolari SUA	25	35	60	75
63.	Polonia	euro	35	40	110	120
64.	Portugalia	euro	35	40	130	150
65.	România	euro	30	40	120	140
66.	Serbia	euro	40	50	90	110
67.	Republica Slovacia	euro	30	40	100	120
68.	Republica Slovenia	euro	40	45	120	150
69.	Spania	euro	40	50	140	160
70.	Statele Unite ale Americii	dolari SUA	80	90	250	300
71.	New York, Washington	dolari SUA	100	120	300	350
72.	Swaziland	dolari SUA	25	30	55	70
73.	Suedia	euro	40	50	240	250
74.	Turcia	euro	35	40	140	160

* La raioanele Extremului Nord și Extremului Orient se raportează: regiunea Murmansk; regiunea Arhanghelsk (circumscripția autonomă Nenețk or. Severodvinsk); orașele Vorkuta și Inta cu teritoriile aflate în subordinea administrativă a consiliilor orășenești ale acestora; regiunea Tiumen (circumscripția autonomă Iamalo-Nenețk); regiunea Krasnoiarsk (circumscripțiile autonome Taimîr și Evencă); orașele Norilsk și Igarka, cu teritoriile aflate în subordinea administrativă a consiliilor acestora, raioanele Turuhan și Eniseiul de Nord; regiunea Irkutsk (raionul Katansk); regiunea Iacutia, Magadan; regiunea Kamciatka; regiunea Habarovsk; regiunea Sahalin.

Calendarul contribuabilului pentru anul 2012

N	Tipul impozitului, taxei, contribuției	Denumirea rapoartelor	Termenul maxim de prezentare a rapoartelor	Termenul maxim de plată
1	2	3	4	5
Impozite generale și taxe de stat				
1	Impozitul pe venit	Darea de seamă privind suma venitului achitat și venitul reținut din acesta (Forma IRV-09)	în termen de o lună de la încheierea lunii în care au fost efectuate plățile.	Până la finele lunii următoare de la care au fost efectuate plățile
		Nota de informare privind plățile salariale și alte plăți către patron în folosul angajaților și privind impozitul pe venit reținut din acestea. (Forma IAL 09)	31 ianuarie 2013	
		Nota de informare privind plățile achitate rezidenților din venit, altele decât plățile salariale, și privind impozitul pe venit reținut din aceste plăți. (Forma IAS 09)	31 ianuarie 2013	
		Nota de informare privind impozitul din sursele de venit, altele decât plățile salariale, achitate persoanelor nerezidente pentru perioada fiscală (Forma INR 09)	31 ianuarie 2013	
		Informație privind veniturile calculate și achitate în folosul persoanei fizice (juridice)	1 martie 2013	

		și privind impozitul pe venit reținut din aceste venituri (Anexa 6)		
		Declarația cu privire la impozitul pe venit pentru agenții economici (Forma VEN 08)	31 martie 2013	31 martie 2012
		Declarația cu privire la impozitul pe venit pentru IMM (Forma se află în proces de elaborare)		
		Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală (Forma CET 08)		
2	Taxa pe valoarea adăugată (TVA)	Declarația privind TVA (Forma TVA 06)	Până în ultima zi a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
3	Accize	Declarația pentru accize (Forma ACZ 09)	Până în ultima zi a lunii care urmează după încheierea perioadei fiscale	la momentul expedierii (transportării) mărfurilor din încăperea de acciz
Taxa în fondul rutier				
4	Taxa în fondul rutier	Darea de seamă privind calculul sumei taxei pentru eliberarea autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale.	Ultima zi a lunii ce succedă trimestrul gestionar în perioada căruia a fost primită autorizația	Se achită taxa integral până la primirea autorizației
	Taxa de folosire a drumurilor, percepută de la posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova	Taxa de folosire a drumurilor, percepută de la posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova (Forma TFD10)	31 decembrie 2012	Se efectuează până la momentul reviziei tehnice
Taxe locale				
5	Taxa pentru amenajarea teritoriului	Darea de seamă pe taxa pentru amenajarea teritoriului (Forma TAT 07, și (Forma TAT-GȚ 07)	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea dării de seamă pe această perioadă
6	Taxa pentru plasarea (amplasarea) publicității	Darea de seamă pe taxa de amplasare a publicității (Forma TPP 08)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă

7	Taxa pentru unitățile comerciale	Darea de seamă pe taxa pentru unitățile comerciale (Forma TAUCS 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
8	Taxa de piață	Darea de seamă a taxei de piață (Forma TP 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
9	Taxa de aplicare a simbolicii locale	Darea de seamă a taxei pentru aplicarea simbolicii locale (Forma TAS 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
10	Taxa de cazare	Darea de seamă a taxei pentru cazare (Forma TC 06)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
11	Taxa pentru parcare	Darea de seamă a taxei pentru parcare (Forma TPA 09)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
12	Taxa de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești.	Darea de seamă a taxei de prestare a serviciilor auto de călători pe rutele municipale, orășenești și sătești (Forma TTC 06)	Lunar, până la data de 5 a lunii următoare lunii de gestiune	Nu mai târziu de data stabilită pentru prezentarea declarației pe această perioadă
Taxa pentru folosirea resurselor minerale				
13	Taxa pentru apă	Darea de seamă pentru apă (Forma TA 06)	Până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul de gestiune.	Până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul de gestiune.
Impozit pe bunurile imobiliare				
14	Impozitul funciar pentru terenurile cu destinație agricolă	Calculul impozitului funciar (Forma FUNJ-2)	Anual până la 1 iulie a anului fiscal curent	Achită în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale anului fiscal curent.
15	Impozitul pe bunurile imobiliare pentru persoanele ce practică activitatea de antreprenariat (Forma BIJ 1)	Calculul impozitului pe bunuri imobiliare pentru persoanele ce practică activitatea de antreprenariat (Forma BIJ 1)	Nu mai târziu de ultima zi a lunii următoare trimestrului de gestiune	în același timp, persoanele menționate prezintă organelor fiscale teritoriale calculul impozitului
16	Impozitul pe bunurile imobiliare	Calculul impozitului pe bunuri imobiliare pentru persoanele ce practica	Anual până la 1 iulie a anului fiscal curent	Achită în părți egale, cel târziu la 15 august și 15 octombrie ale anului

	pentru bunurile care au valoare estimativă	activitatea de antreprenoriat (Forma BIJ 10)		fiscal curent.
Asigurările sociale și medicale de stat obligatorii				
17	Asigurarea socială obligatorie de stat	Darea de seamă privind calcularea, utilizarea și transferarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat (Forma 4 BASS)	Pentru trimestrele I-III, până la data de 15 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune; Pentru trimestrul IV - până la data de 20 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.	Termenul de transferare – lunar până la sfârșitul lunii ce succede luna de gestiune; întreprinderile individuale - până la data de 10 a lunii ce succede luna de gestiune;
18	Asigurarea obligatorie de asistență medicală	Raport privind calcularea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Formular MED 08)	Până în ultima zi a lunii ce succede trimestrul de gestiune.	o dată pe lună, la momentul încasării mijloacelor financiare pentru retribuirea muncii.
DAREA DE SEAMĂ UNIFICATĂ				
19	Întreprinderile individuale și gospodăriile țărănești, al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 persoane și nu sunt înregistrate ca plătitori de TVA, pentru toate impozitele, taxele, contribuții de asigurări sociale și prime de asigurări medicale	Dare de seamă unificată UNIF 07	Până la 31 martie 2013	Până la 31 martie 2013

Dicționar explicativ al termenilor economici

Acciz – impozit general de stat stabilit pentru unele mărfuri de consum.

Activitate de întreprinzător, afacere (business) – orice activitate conform legislației, desfășurată de către o persoană, având drept scop obținerea venitului, sau, în urma desfășurării căreia, indiferent de scopul activității, se obține venit. Excepție face munca efectuată în baza contractului (acordului) de muncă.

Ad valorem – formulă cu privire la taxele vamale impuse asupra unor mărfuri importate, calculate proporțional cu valoarea acestora.

Agent – persoană care acționează în numele altei persoane și nu este angajatul acesteia.

Agent economic - orice persoană ce desfășoară activitate de întreprinzător.

Apă destinată îmbutelierii în sticle și în alte recipiente, folosită în scopuri curative și în calitate de apă minerală, potabilă și de masă - apa atribuită la una din aceste categorii, în baza certificatului de producere și îmbuteliere a apei, conform standardelor internaționale.

Apă extrasă - apa obținută din obiectivele acvatice amplasate în granițele Republicii Moldova.

Apă utilizată - apa folosită în scopul desfășurării propriei activități de fabricare a producției, de executare a lucrărilor și de prestare a serviciilor.

Ape de suprafață - sursele (izvoarele) situate în obiective acvatice de la suprafața pământului (râuri, lacuri naturale și artificiale, iazuri, ape care se află temporar la suprafața obiectivelor acvatice).

Bugetul public național reprezintă un sistem unitar de bugete și fonduri, cuprinzând veniturile: bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Bunuri imobiliare - terenurile, clădirile, construcțiile, apartamentele și alte încăperi izolate, a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinației lor.

Cadastru fiscal - cadastru specializat ce include date sistematizate privind subiecții impunerii, numerele cadastrale, tipurile și adresa obiectelor ce constituie bunuri imobiliare, baza impozabilă, suma impozitului pe bunurile imobiliare ce urmează a fi achitată, precum și altă informație ce ține de plata acestui impozit.

Certificat de acciz – document eliberat de organul Serviciului Fiscal de Stat subiectului impunerii, care atestă înregistrarea acestuia și îi atribuie dreptul de a efectua tranzacții cu mărfurile supuse accizelor.

Certificat de atribuire a codului fiscal - document care confirmă luarea la evidență fiscală. Certificatul de înregistrare, care atestă identitatea numărului de identificare de stat și a codului fiscal. Este recunoscut, din ziua eliberării, și ca certificat de atribuire a codului fiscal. Modelul certificatului de înregistrare se elaborează de către Ministerul Dezvoltării Informaționale în comun cu Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și se aprobă de Guvern.

Cod al subdiviziunii - număr atribuit de organul fiscal subdiviziunii contribuabilului în modul stabilit de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

Cod fiscal - număr personal de identificare al contribuabilului. Se atribuie în modul stabilit de Codul fiscal prezentul cod. Numărul de identificare de stat, atribuit în corespundere cu legislația privind înregistrarea întreprinderilor și organizațiilor, se consideră cod fiscal din ziua eliberării certificatului de înregistrare. Acesta atestă identitatea numărului de identificare de stat și a codului fiscal.

Cont bancar - cont deschis într-o instituție financiară (sucursală sau filiala acesteia) din Republica Moldova sau din străinătate.

Contribuabil, subiect al impunerii – persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să calculeze și/sau să achite la buget orice impozite și taxe, penalitățile și amenzile respective; persoană care, conform legislației fiscale, este obligată să rețină sau să perceapă de la altă persoană și să achite la buget plățile indicate.

Control fiscal - verificare a corectitudinii cu care contribuabilul execută obligația fiscală și alte obligații prevăzute de legislația fiscală. Aici se include verificarea altor persoane sub aspectul legăturii lor cu activitatea contribuabilului prin metode, forme și operațiuni prevăzute de codul fiscal .

Cotă concretă a impozitului - cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare. Este stabilită de către autoritatea reprezentativă a administrației publice locale la adoptarea bugetului unității administrativ-teritoriale respective.

Cotă concretă a taxei locale - cotă ad valorem în procente din baza impozabilă a obiectului impunerii ori sumă absolută. Se stabilește de autoritatea administrației publice locale la adoptarea bugetului unității administrativ-teritoriale respective. Ea nu poate fi mai mare decât cota maximă stabilită conform titlului taxelor locale .

Cotă maximă a impozitului - cota ad valorem în procente din baza impozabilă a bunurilor imobiliare, stabilită în titlul taxa pe valoarea adăugată, care poate să difere de cota concretă a impozitului.

Cotă maximă a taxei locale - cotă ad valorem în procente din baza impozabilă a obiectului impunerii ori sumă absolută, stabilită conform titlului taxelor locale.

Cotă zero – cota T.V.A. ce constituie zero procente.

Dare de seamă fiscală - orice declarație, informație, calcul, notă informativă, alt document, care sunt prezentate sau trebuie să fie prezentate organului fiscal, privind calcularea, achitarea, reținerea impozitelor, taxelor, majorărilor de întârziere (penalităților) și/sau amenzilor ori privind alte fapte ce țin de nașterea, modificarea sau stingerea obligației fiscale.

Dare de seamă fiscală unificată - declarație, prezentată sau care trebuie să fie prezentată organului fiscal, privind calcularea, achitarea, reținerea impozitelor, taxelor, primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, majorărilor de întârziere (penalităților) și/sau amenzilor de către întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sunt înregistrați ca plătitori de T.V.A.

Darea de seamă fiscală - orice declarație, informație, calcul, notă informativă, alt document, care sunt prezentate sau trebuie să fie prezentate organului fiscal, privind calcularea, achitarea, reținerea impozitelor, taxelor, majorărilor de întârziere (penalităților) și amenzilor ori privind alte fapte ce țin de nașterea modificarea sau stingerea obligației fiscale.

Deducere – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului.

Deplasare în interes de serviciu – delegarea salariatului, conform ordinului (dispoziției, hotărârii) angajatorului, pe un anumit termen, pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu în afara locului de muncă permanent (seminare, schimburi de experiență, ședințe, ateliere de lucru, procese de negocieri, consultări etc.);

Discount – reducere din prețul mărfii, serviciului, valutei și a altor active financiare.

Distribuire – plățile efectuate de către un agent economic în folosul unuia sau mai multor proprietari care au dreptul la încasarea acestor plăți.

Dividend – orice plată efectuată de către o persoană juridică în folosul acționarului (asociatului) acestei persoane juridice, în conformitate cu cota sa de participație, cu excepția dividendelor sub formă de acțiuni.

Diurnă – indemnizație zilnică, în valuta corespunzătoare. Se acordă în scopul compensării cheltuielilor suportate suplimentar de salariat în timpul delegării, pentru hrană, diferite servicii, inclusiv costul transportului pe teritoriul localității în care a fost delegat și alte cheltuieli;

Dobândă, venit sub formă de dobândă – orice venit obținut conform creanțelor de orice fel (indiferent de modul întocmirii), inclusiv veniturile de pe depunerile bănești.

Documente de evidență - documente privitoare la operațiuni, la efectuarea plăților aferente acestor operațiuni, inclusiv documente confirmative, orice alte documente prevăzute, conform actelor normative, pentru activitatea contribuabilului. În categoria documentelor de evidență intră documentele de evidență contabilă (prevăzute în legislația privind evidența contabilă), dările de seamă financiare, informațiile, registrele contabile, titlurile de creanță, datele contabile (sub orice formă, inclusiv computerizată), etc.

Export de mărfuri – scoaterea mărfurilor de pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu legislația vamală.

Export de servicii - prestare de către persoane juridice și fizice rezidente ale Republicii Moldova persoanelor juridice și fizice nerezidente ale Republicii Moldova de servicii al căror loc de livrare nu este Republica Moldova.

Facilitate (înlesnire) fiscală - suma impozitului sau taxei datorate bugetului.

Factură fiscală - formular tipizat de document primar cu regim special, prezentat cumpărătorului de către subiectul impozabil, înregistrat în modul stabilit, la efectuarea livrărilor impozabile.

Gospodărie țărănească (de fermier) – întreprindere agricolă, cu statut de persoană fizică, constituită în conformitate cu legislația.

Import de mărfuri - introducerea mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu legislația vamală.

Import de servicii - prestare de servicii de către persoanele juridice și fizice nerezidente ale Republicii Moldova persoanelor juridice și fizice rezidente sau nerezidente ale Republicii Moldova, pentru care locul prestării se consideră a fi Republica Moldova.

Impozit pe bunurile imobiliare - impozit local care reprezintă o plată obligatorie la buget de la valoarea bunurilor imobiliare.

Investiții (cheltuieli) capitale - cheltuieli efectuate de către investitor în legătură cu procurarea și/sau îmbunătățirea activelor pe termen lung. Ele nu se atribuie la rezultatele perioadei curente, dar urmează a fi capitalizate (atribuite la majorarea valorii activelor pe termen lung).

Încălcare fiscală - acțiune sau inacțiune, exprimată prin neîndeplinire sau îndeplinire neadecvată a prevederilor legislației fiscale, prin încălcare a drepturilor și intereselor legitime ale participanților la raporturile fiscale, pentru care este prevăzută răspundere în conformitate cu Codul fiscal.

Încăpere de acciz – totalitatea locurilor ce aparțin subiectului impunerii, inclusiv clădirile, încăperile, teritoriile, terenurile, orice alte locuri, care sunt situate separat, determinate în certificatul de acciz. Aici mărfurile supuse accizelor se prelucrează și/sau se fabrică, se expediază (se transportă) de către subiecții impunerii.

Întreprindere individuală – întreprindere care se află în proprietatea persoanei fizice sau a membrilor unei familii.

Întreprinzător individual - persoana fizică, înregistrată în modul stabilit, care desfășoară activitate de întreprinzător, fără a constitui o persoană juridică.

Livrare (prestare) de servicii - activitate de prestare a serviciilor materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, locațiune, uzufruct, leasing operațional, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri contra plată, cu plată parțială sau gratuit; activitate de executare a lucrărilor de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și a altor lucrări contra plată, cu plată parțială sau gratuit.

Livrare impozabilă - livrare de mărfuri, livrare (prestare) de servicii, cu excepția celor scutite de T.V.A., efectuate de către subiectul impozabil în procesul activității de întreprinzător.

Livrare impozabilă – livrare de mărfuri, livrare (prestare) de servicii, cu excepția celor scutite de T.V.A., efectuate de către subiectul impozabil în procesul activității de întreprinzător.

Locul livrării mărfurilor, serviciilor - locul efectuării livrării, determinat conform regulilor stabilite în legislație.

Marfă, valori materiale - rezultat al muncii sub formă de articole, mărfuri de larg consum și produse cu destinație tehnico-economică, clădiri, construcții și alte bunuri imobiliare, activele nemateriale.

Mărfuri de uz sau consum personal - obiecte destinate pentru satisfacerea necesităților proprietarului și (sau) ale membrilor familiei sale.

Membru al cooperativei - persoana juridică sau fizică care practică activitatea de întreprinzător și deține cota ordinară și, după caz, cota preferențială;

Misiune de serviciu – îndeplinirea unor anumite lucrări (servicii) ce țin nemijlocit de funcțiile (genurile de activități) ale entității, la dispoziția conducătorului;

Normă de consum a apei - cantitatea de apă necesară pentru desfășurarea activității de întreprinzător și/sau utilizarea la hidrocentrale.

Numărul mediu scriptic de salariați - efectiv de personal pentru o perioadă gestionară, determinat în funcție de indicii numărului scriptic.

Obligație fiscală - obligație a contribuabilului de a plăti la buget o anumită sumă ca impozit, taxă, majorare de întârziere (penalitate) și/sau amendă.

Organ fiscal - autoritate a Serviciului Fiscal de Stat: Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor inspectoratul fiscal de stat teritorial aflat în subordonarea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor.

Organizație necomercială - persoană juridică a cărei activitate nu are drept scop obținerea venitului și care nu folosește vreo parte din proprietate sau din venit în interesele vreunui membru al organizației, ale unui fondator sau ale unei persoane particulare.

Participarea la relațiile economice cu cooperativa - procurarea (beneficierea) de către membrul cooperativei a producției (serviciilor) acesteia și livrarea (prestarea) de către membrii acesteia a producției (serviciilor) sale;

Perioadă fiscală - timp, stabilit conform legislației fiscale, pentru care se exercită obligația fiscală.

Piață - sistem de relații economice ce se formează în procesul producției, circulației și distribuirii mărfurilor, prestării serviciilor, precum și circulației mijloacelor bănești. Se caracterizează prin libertatea subiecților la alegerea cumpărătorilor și vânzătorilor, determinarea prețurilor, formarea și folosirea resurselor.

Piața comerțului cu amănuntul - tip de piață în cadrul căreia mărfurile, serviciile se comercializează populației pentru consum final.

Piața comerțului cu ridicata (angro) - tip de piață în cadrul căreia mărfurile, serviciile, de regulă, se comercializează de către unele persoane altor persoane ce desfășoară activitate de întreprinzător. Ulterior, acestea utilizează mărfurile, serviciile în procesul de producție sau le comercializează pe piața comerțului cu amănuntul.

Piață cu reducere - tip de piață în cadrul căreia oferta depășește cererea, ori se comercializează mărfuri, servicii ce nu corespund standardelor de calitate, sau sunt deteriorate în urma calamităților naturale, a catastrofelor, a altor evenimente excepționale care au avut loc, ori vânzătorul are dificultăți financiare condiționate de insolvabilitate temporară, de lichidare sau de faliment, ori există alte situații similare când mărfurile, serviciile se oferă spre vânzare la un preț mai mic decât cel stabilit pe piață.

Piață închisă - tip de piață în cadrul căreia comercializarea mărfurilor, serviciilor se efectuează între coproprietari sau persoane interdependente. Prețurile de pe piața închisă nu constituie o dovadă a prețurilor de piață.

Plata parțială - îndeplinirea incompletă de către cumpărător a obligațiilor sale față de furnizor.

Plafon de cazare (pentru fiecare 24 de ore) – sumă zilnică, în valuta corespunzătoare, în limita căreia salariatul delegat trebuie să-și acopere cheltuielile de locațiune, inclusiv serviciile hoteliere obligatorii și cheltuielile pentru rezervarea locurilor în hoteluri.

Preț de piață, valoare de piață - prețul mărfii, serviciului, format prin interacțiunea cererii și ofertei pe piața comerțului cu ridicata a mărfurilor, serviciilor identice. Iar în cazul lipsei mărfurilor, serviciilor identice - în urma tranzacțiilor încheiate între persoanele ce nu sunt coproprietari sau persoane interdependente pe piața respectivă a comerțului cu ridicata. Tranzacțiile între coproprietari sau persoanele interdependente pot fi luate în considerare numai cu condiția că interdependența acestor persoane nu a influențat rezultatul tranzacției.

Producător de publicitate - persoană care conferă informației publicitare forma necesară plasării și difuzării.

Relații specifice - relații speciale, caracteristice și aplicabile numai unui anumit subiect sau unei circumstanțe concrete. Ele se deosebesc de relațiile caracteristice pentru subiecți și circumstanțe analogice.

Reprezentant al contribuabilului (al persoanei) - persoană care acționează în baza unei procuri, eliberate în conformitate cu legislația; avocat învestit cu împuterniciri conform legislației; părinte, înfiator, tutore sau curator, în cazul persoanei fizice lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă; alte persoane care, conform legislației, pot avea calitatea de reprezentant.

Restanță - sumă pe care contribuabilul era obligat să o plătească la buget ca impozit, taxă sau altă plată, dar pe care nu a plătit-o în termen, precum și suma majorării de întârziere (penalității) și/sau amenzi.

Resurse naturale - apa captată din orice surse (izvoare), mineralele utile (zăcămintele), lemnul eliberat pe picior.

Scutire – sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului.

Servicii - servicii materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, transmiterea drepturilor privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcții și montaj, de

reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și alte lucrări.

Servicii – servicii materiale și nemateriale, de consum și de producție, inclusiv darea proprietății în arendă, transmiterea drepturilor, inclusiv pe bază de leasing, privind folosirea oricăror mărfuri; lucrări de construcții și montaj, de reparație, de cercetări științifice, de construcții experimentale și alte lucrări.

Servicii de piață - servicii prestate de piețe contra plată.

Servicii profesionale - activități independente de ordin științific, literar, artistic, educativ sau pedagogic, precum și activități independente ale medicilor, juriștilor, inginerilor, arhitecților, dentiștilor, auditorilor și contabililor, desfășurate în conformitate cu legislația în vigoare.

Serviciul Fiscal de Stat - sistem centralizat de organe fiscale și activitatea funcționarilor fiscali care dețin funcții în aceste organe, orientată spre exercitarea atribuțiilor de administrare fiscală, conform legislației fiscale;

Simbolică locală - stema unui oraș sau a unui alt tip de localitate, denumirea lui sau imaginea monumentelor de arhitectură, a monumentelor istorice.

Societate – orice organizație, cu excepția societăților pe acțiuni și societăților cu răspundere limitată, care desfășoară activitate de întreprinzător pe bază de parteneriat și se constituie în conformitate cu legislația.

Subdiviziune - unitate structurală a întreprinderii, instituției, organizației (filială, reprezentanță, sucursală, secție, magazin, depozit, etc.), situată în afara locului ei de reședință de bază, care exercită unele din atribuțiile acesteia ce țin de producerea, păstrarea, achiziția, comercializarea mărfurilor și/sau prestarea serviciilor, efectuarea lucrărilor.

Sumă plătită în plus - sumă plătită ca impozit, taxă, majorare de întârziere (penalitate) și/sau amendă prin vărsare sau încasare, inclusiv prin executare silită, în cuantum mai mare decât cel prevăzut în conformitate cu legislația fiscală.

Taxă locală - plată obligatorie efectuată la bugetul unității administrativ-teritoriale.

Taxă pe valoarea adăugată (în continuare - T.V.A.) - impozit general de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate, care sunt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova.

Termen de stingere a obligației fiscale - perioadă, stabilită conform legislației fiscale, în care trebuie să fie executată obligația fiscală, incluzând și ultima sa zi în orele de program ale organului fiscal. Dacă ultima zi a perioadei este una de odihnă, se va considera o ultimă zi prima zi lucrătoare care urmează după ziua de odihnă. În mod analogic se determină și termenele de executare a altor acțiuni prevăzute de legislația fiscală.

Trecere în cont – sumă scăzută din impozitul care urmează a fi achitat.

Unitate comercială și/sau de prestări servicii de deservire socială - unitate de comerț cu amănuntul, cu ridicata, de alimentație publică și/sau de prestări servicii de deservire socială.

Unitate de transport - orice autocar, autobuz, microbuz, autoturism, motocicletă, scuter, motoretă, camion, tractor, tractor cu remorcă, altă tehnică agricolă, vehicul cu tracțiune animală.

Valoare estimată - valoarea bunurilor imobiliare, calculată la o dată anumită, cu utilizarea metodelor de evaluare prevăzute de legislație.

Bibliografie

1. Codul fiscal. Modificat prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
2. *Legea* pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal: *nr. 1164 din 24.04.1997*. Modificată prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
3. *Legea* pentru punerea în aplicare a Titlului III al Codului fiscal: nr. 1417 din 17.12.1997. Modificată prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
4. *Legea* pentru punerea în aplicare a titlului IV din Codul fiscal: *nr. 1054 din 16.06.2000*. Modificată prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
5. *Legea* pentru punerea în aplicare a Titlului VI din Codul fiscal: *nr. 1056 din 16.06.2000*. Modificată prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
6. *Legea* pentru punerea în aplicare a Titlului VII din Codul fiscal: *nr. 94-XV din 01.04.2004*. Modificată prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
7. *Legea* Pentru punerea în aplicare a Titlului VIII din Codul fiscal: *nr. 68-XVI din 05.05. 2005*. Modificată prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
8. *Legea* Pentru punerea în aplicare a Titlului IX din Codul fiscal: *nr. 317-XVI din 02.11. 2006*. Modificată prin Legea nr. 267 din 23.12.2011 Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-14 din 13.01.2012
9. *Legea* bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2012: **nr. 270** din **23.12.2011..** Monitorul Oficial al Republicii Moldova 15 din 17.01.2012 *Legea* fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2012: **nr. 271 din 23.12.2011. Monitorul Oficial al Republicii Moldova**, 15 din 17.01.2012 *Legea* cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală: nr. 1585-XIII din 27.02.1998. *Monitorul Oficial* nr. 38-39/280 din 30.04.1998
10. *Legea* cu privire la cooperativele de întreprinzător: nr. 73-XV din 12.04.2001
11. *Legea* cu privire la tariful vamal: *nr. 1380 din 20.11.1997*.
12. *Legea* privind sistemul public de asigurări sociale: *nr. 489 din 08.07.1999*.
13. *Legea* cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală: *nr. 1593-XV din 26.12.2002*

14. Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător: nr. 451-XV din 30.07.2001
15. Legea cu privire la piața valorilor mobiliare: nr. 199-XIV din 18.11.98
16. Legea privind reglementarea valutară: nr. 62-XVI din 21.03.2008
17. Legea cu privire la asigurări: nr. 407-XVI din 21.12.2006
18. Legea privind birourile istoriilor de credit: nr. 122-XVI din 29.05.2008
19. Legea cu privire la fondurile nestatale de pensii: nr. 329-XIV din 25.03.1999
20. Legea asociațiilor de economii și împrumut: nr. 139-XVI din 21.06.2007
21. Regulamentul cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente la impozitul pe venit.
Anexă nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 77 din 30.01.2008.
22. Regulament cu privire la modul de calculare a uzurii mijloacelor fixe în scopul impozitării.
23. Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova aprobat de Hotărârea Guvernului RM Nr. 10 din 05.01.2012 Monitorul Oficial Nr. 7-12 13.01.2012.
24. Regulamentul cu privire la limitarea cheltuielilor de reprezentanță permise spre deducere din venitul brut, aprobat de Hotărârea Guvernului RM nr. 130 din 6 februarie 1998.
25. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova „Cu privire la cheltuielile privind asigurarea agenților economici și persoanelor fizice, care desfășoară activitate de întreprinzător, permise spre deducere din veniturile obținute din activitatea de întreprinzător în scopuri fiscale” Nr. 484 din 4 mai 1998.
26. Regulamentul cu privire la modul de confirmare a donațiilor pentru scopuri filantropice aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 489 din 04 mai 1998.
27. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova "Cu privire la modul și cuantumul de deducere a cheltuielilor neconfirmate de contribuabil documentar" nr. 485 din 04 mai 1998.
28. **Ministerul Finanțelor**;- Informație nr.07/1-1-6/160 din 15.12.2009 privind modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor în anul 2010 // *Monitorul Oficial nr.191-192/853 din 25.12.2009*
29. Abajeru L., Sistemul de impozitare în agricultură pentru anul 2003. Chișinău, AGROinform, 2003.
30. Balaban Ecaterina, Fiscalitatea agenților economici Chișinău, „Elena-V.I.” SRL, 2008
31. Șarcov P., Ipati G., Impozitarea și facilitățile fiscale pentru micul business. Chișinău, BIZPRO-Moldova, 2004
32. Ușurelu L., Taxe și impozite în agricultură pentru anul 2006. Chișinău, Proiectul de Dezvoltare a Businessului Agricol (PDBA), Biroul CNFA, 2006

33. Uşurelu L., Balaban Ecaterina., Iulia Iabanji., Viorica Cerbuşca., Taxe şi impozite pentru întreprinderile mici şi mijlocii, Chişinău, Somersbi SRL, Proiectul Entrance 2 Your Business, 2008
34. Uşurelu L., Balaban Ecaterina., Iulia Iabanji., Taxe şi impozite pentru întreprinderile mici şi mijlocii, Chişinău, Somersbi SRL, Proiectul Entrance 2 Your Business, 2009
35. Uşurelu L., Balaban Ecaterina., Iulia Iabanji., Taxe şi impozite pentru întreprinderile mici şi mijlocii, Chişinău, Preprintiva SRL, Proiectul Entrance 2 Your Business, 2010;
36. Uşurelu L., Balaban Ecaterina., Iulia Iabanji., Taxe şi impozite pentru întreprinderile mici şi mijlocii, Chişinău, Preprintiva SRL, Proiectul Entrance 2 Your Business, 2011